

මූල්‍ය අංශයේ ක්‍රියාකාරීත්වය සහ පද්ධති ස්ථායීතාව

8.1 සමස්ත නිරීක්ෂණ

ආර්ථික ක්‍රියාකාරකම්හි වර්ධනය සහ හිතකර නියාමන හා අධීක්ෂණ ක්‍රියාමාර්ගවල දියුණුව පිළිබිඹු කරමින්, 2010 වසරේ දී මූල්‍ය අංශය වැඩි දියුණු වූ ක්‍රියාකාරීත්වයක් පෙන්නුම් කළ අතර, එය රට තුළ මූල්‍ය ස්ථායීතාව තවදුරටත් ශක්තිමත් කිරීමට ඉවහල් විය. මහජන හා ආයෝජක විශ්වාසයට සහ ව්‍යාපාරික කටයුතුවලට අහිතකර බලපෑම් සිදුකරමින් 2008 සහ 2009 වසර වලදී සමහර දේශීය හා බාහිර කම්පනයන්ගෙන් පැන නැගුණු ගැටලු සහ ආතතීන්වලට විසඳුම් දෙමින්, මූල්‍ය අංශය සතුටුදායක ක්‍රියාකාරීත්වයක් පෙන්නුම් කළේය. මෙම වැඩි දියුණු වූ ක්‍රියාකාරීත්වය මූල්‍ය ආයතන, වෙළෙඳපොළවල්, ගෙවීම් පද්ධති සහ ආරක්ෂක ජාල යනාදියේ සියළුම ප්‍රධාන දර්ශක වලින් පිළිබිඹු විය. යථා තත්ත්වයට පත් වූ ණය පහසුකම් වර්ධනය නිසා සිදු වූ ව්‍යාපාර කටයුතුවල වර්ධනය, වැඩි දියුණු වූ ලාභදායීත්වය, ඉහළ නැගුණු ප්‍රාග්ධන ප්‍රමාණාත්මතාව සහ ඉහළ ගිය බොල් ණය ප්‍රතිපාදන සමඟ පහත වැටුණු අක්‍රීය ණය අනුපාතය යනාදිය මූල්‍ය ආයතන සඳහා වූ ප්‍රධාන කාර්ය සාධන දර්ශක වූ අතර, ඒවා එම ආයතනයන්ගේ ඉහළ ක්‍රියාකාරීත්වයට හේතු විය. වෙළෙඳ ගනුදෙනු පරිමාව ඉහළ යාමෙන් පිළිබිඹු වන

ලෙසට, ඉහළ ද්‍රවශීලතාවයකින් හා ආයෝජන විශ්වාසයකින් යුතුව මූල්‍ය වෙළෙඳපොළවල් ක්‍රියාත්මක විය. ඉහළ ප්‍රාග්ධන ලාභ ගෙනදෙමින් ඉහළ යන කොටස් මිල, පහළ යමින් පවත්නා පොලී අනුපාත/ඵලදා අනුපාත සහ විදේශීය විනිමය අනුපාතිකයෙහි මනා ස්ථායීතාවක් සහිතව එ.ජ. ඩොලරයට එරෙහිව ශ්‍රී ලංකා රුපියල අධිප්‍රමාණය වීම යනාදිය ප්‍රධාන වෙළෙඳපොළ සිදුවීම් ලෙස දැක්විය හැකිය. ගෙවීම් පද්ධතියේ භාවිතය වැඩි දියුණු වූ අතර, ගෙවීම් පද්ධතියට අදාළ යටිතල පහසුකම් ද වර්ධනය විය. කුඩා තැන්පත්කරුවන් ආරක්ෂා කිරීම සඳහා බලපත්‍රලාභී බැංකු සහ මූල්‍ය සමාගම් සඳහා අනිවාර්ය තැන්පතු රක්ෂණ ක්‍රමයක් හඳුන්වාදීම, මූල්‍ය ආයතනවල ක්‍රියාකාරකම්හි විවක්ෂණශීලීතාව වැඩි දියුණු කිරීම සඳහා නීති කිහිපයක් ක්‍රියාත්මක කිරීම, කොළඹ කොටස් වෙළෙඳපොළෙහි හිතකර වෙළෙඳාම සඳහා අනුබල දීමට නීති හඳුන්වාදීම සහ පීඩාවට පත් මූල්‍ය ආයතන සඳහා නිරාකරණ ක්‍රියාමාර්ග හඳුන්වා දීම යනාදිය තුළින් මූල්‍ය ආරක්ෂක ජාලය තවදුරටත් ශක්තිමත් විය. යථා තත්ත්වයට පත් වූ සාර්ව ආර්ථිකය හේතුවෙන් වර්ධනය වූ මූල්‍ය අංශයේ ක්‍රියාකාරීත්වය සහ වැඩි දියුණු වූ මූල්‍ය ආරක්ෂක ජාලයේ ප්‍රතිඵලයක්

ලෙස, රටෙහි මූල්‍ය ස්ථායීතාව කෙරෙහි බලපාන කිසිම ප්‍රධාන ගැටලුවක් දක්නට නොවීය.

කෙසේ වුවත්, මූල්‍ය අංශයේ ක්‍රියාකාරීත්වයට අදාළ මධ්‍ය හා දිගුකාලීන ගැටලු කිහිපයක් සඳහා නියාමකයන්ගේ සහ අනෙකුත් පාර්ශවයන්ගේ අවධානය යොමු විය යුතුව පවතී. එම ගැටලු වනුයේ, ඉහළ අතරමැදි පිරිවැය (බැංකු වල ඉහළ පොලී ආන්තික වලින් පිළිබිඹු වන පරිදි), වාණිජ බැංකු පද්ධතියේ අතිරික්ත ද්‍රවශීලතාව, විශ්වසනීයත්වය වර්ධනය කිරීම සඳහා පීඩාවට පත් වූ මුදල් සමාගම්වල දුබල වත්කම්හි මුදල් අයකර ගැනීම සහ තැන්පතු ආපසු ගෙවීමේ මූල්‍ය සැලසුම් කාර්යක්ෂමව ක්‍රියාත්මක කිරීම, වංචනික ආයෝජන සැලසුම් තුළින් ක්‍රියාත්මක අනවසර මූල්‍ය යෝජනා ක්‍රමයන් (Ponzy Schemes) සහ ජාලීය අලෙවිකරණ ක්‍රම ලෙස හුවා දක්වමින් ක්‍රියාත්මක වන තහනම් යෝජනා ක්‍රම වැළැක්වීම, වර්තමාන කොටස් මිල වර්ධනයේ අනාගත ශක්‍යතාව, සාංගමික ණය සුරැකුම්පත් වෙළෙඳපොළෙහි ආන්තික ක්‍රියාකාරීත්වය සහ ප්‍රාථමික තත්ත්වය, වෙළෙඳපොළ යාන්ත්‍රණය තවදුරටත් දියුණු කිරීම සඳහා ව්‍යුත්පන්න වෙළෙඳපොළවල් ඇතිකිරීම කෙරෙහි මන්දගාමී වෙළෙඳපොළ උත්සාහයන්, ආර්ථික වශයෙන් යහපත් විදේශීය ප්‍රාග්ධන ප්‍රවාහයන් ප්‍රවර්ධනය සඳහා ජාත්‍යන්තර ප්‍රාග්ධන ප්‍රවාහයන් අධීක්ෂණය සහ පොදු මහජනතාවගේ මූල්‍ය සාක්ෂරතාව වැඩි දියුණු කිරීම සඳහා සුදුසු වැඩසටහන් ක්‍රියාත්මක කිරීම යනාදිය වේ.

විශේෂයෙන්ම, 2007 - 2009 ලෝක මූල්‍ය අර්බුදය දක්වා පැවති විවිධ මූල්‍ය අර්බුද ඇසුරින් උගත් පාඩම් අනුව, මූල්‍ය අංශයට අදාළ සියලුම පාර්ශවයන් විසින් එම අංශයේ ස්ථායීතාවට සහ ප්‍රවර්ධනයට බලපාන අභියෝගයන් තේරුම් ගැනීම අවශ්‍යය. පළමුව, අනාගතයේ දී ඇතිවිය හැකි පද්ධතිමය ආතති වැළැක්වීම සඳහා විශාල කඩාවැටීම්වලට බඳුන් විය හැකි විශාල ප්‍රමාණයේ මූල්‍ය ආයතන සහ මූල්‍ය සමූහයන් (Conglomerates) ඇතිවීම විවක්ෂණශීලීව කළමනාකරණය කළ යුතුය. එබැවින්, ප්‍රමාණානුකූල ආර්ථික පිරිමැසුම් ලබාගැනීමේ අරමුණින් මූල්‍ය ආයතන විශාල වීමට ඇති නැඹුරුව හෝ කැමැත්ත පිළිබඳව ප්‍රවේශම්කාරී ප්‍රතිපත්තියක් අනුගමනය කළ යුතුය. දෙවනුව, මධ්‍යම ආදායම් උපයන්නන්ගෙන් සමන්විත ජනගහන කාණ්ඩයක් ඇතිවීම සහ මූල්‍ය වෙළෙඳපොළවල දියුණුවීම තුළින් පද්ධතිමය අවදානම් සඳහා ආසන්නතම මූලාශ්‍රය ලෙස සැලකෙන ආයෝජන බැංකුමය කටයුතු/මූල්‍ය වෙළෙඳ උපක්‍රමයන් වෙත ව්‍යාපාර විවිධාංගීකරණයට වාණිජ බැංකු අනාගතයේ දී

යොමු කිරීමට දිරිමත් කෙරෙනු ඇත. තෙවනුව, ද්‍රවශීලතාව ඉහළ නැංවීම, මිල අනාවරණය සහ වෙළෙඳපොළ අවදානම් කළමනාකරණය සඳහා වන කාර්යභාරය තුළින් වෙළෙඳපොළ යාන්ත්‍රණයේ වර්ධනය සඳහා උපකාරී වන හුවමාරුවන් මගින් ගනුදෙනු කෙරෙන ව්‍යුත්පන්න වෙළෙඳපොළවල් පිහිටුවීම සඳහා අවශ්‍ය මූලික ක්‍රියාමාර්ග වෙළෙඳපොළ තුළින්ම ඇතිවිය යුතුය. සිව්වනුව, අතරමැදිකරණය, මූල්‍ය ආයතනයන් විසින් මූල්‍ය ගෙවීම් හා අරමුදල් හුවමාරු කිරීම්, මූල්‍ය වෙළෙඳපොළ සේවා, ආයෝජන සහ අරමුදල් කළමනාකරණය යනාදී සේවාවන්හි මූල්‍ය නවීකරණ ක්‍රියාකාරකම් නැගී එන ආර්ථිකයට උපකාරීවන ආකාරයට සැපයීම සඳහා මූල්‍ය ආයතන යළි ප්‍රතිව්‍යුහගත විය යුතුය. එහෙත් මෙම ක්‍රියාවලිය පාරිභෝගික අයිතීන් හා ආරක්ෂණය, මූල්‍ය සුපරීක්ෂාව හා විවක්ෂණශීලී නියාමනයන් හානියට පත් නොවන අයුරින් සිදු විය යුතුය. අවසාන වශයෙන්, පද්ධතිමය අවදානම් ඇතිවිය හැකි පරිදි සිදුවන බැංකු රෙගුලාසි

8.1 සංඛ්‍යා සටහන	ප්‍රධාන මූල්‍ය ආයතනවල වත්කම්			
	2009 (අ)		2010 (ආ)	
	රුපියල් බිලියන	සමස්තයේ ප්‍රතිශතයක් ලෙස	රුපියල් බිලියන	සමස්තයේ ප්‍රතිශතයක් ලෙස
බැංකු අංශය	3,835.2	68.3	4,533.2	67.7
මහ බැංකුව	821.9	14.6	985.4	14.7
බලපත්‍රලාභී වාණිජ බැංකු	2,506.6	44.7	2,969.3	44.4
බලපත්‍රලාභී විශේෂිත බැංකු	506.7	9.0	578.5	8.6
තැන්පතු බාර ගන්නා අනෙකුත් මූල්‍ය ආයතන	315.7	5.6	400.9	6.0
ලියාපදිංචි මුදල් සමාගම්	185.3	3.3	233.6	3.5
සමුපකාර ග්‍රාමීය බැංකු	124.5	2.2	160.6	2.4
සකසුරුවම් හා ණය දෙන සමුපකාර සමිති	5.9	0.1	6.7	0.1
අනෙකුත් විශේෂිත මූල්‍ය ආයතන	257.4	4.6	354.8	5.3
විශේෂිත කල්බදු මූල්‍යකරණ සමාගම්	111.8	2.0	154.1	2.3
ප්‍රාථමික අලෙවිකරුවන්	99.8	1.8	125.8	1.9
කොටස් නැරඹිකාර සමාගම්	6.4	0.1	13.2	0.2
ඒක භාර / ඒකක භාර				
කළමනාකරණ සමාගම්	10.6	0.2	23.0	0.3
වෙළෙඳපොළ අතරමැදියන් (ඇ)	27.1	0.5	37.0	0.6
ව්‍යවසායක ප්‍රාග්ධන සමාගම්	1.5	0.0	1.6	0.0
ණය ශ්‍රේණිගත කිරීමේ ආයතන	0.2	0.0	0.1	0.0
ශීඝ්‍රමගන ඉතිරි කිරීම් ආයතන	1,205.5	21.5	1,401.5	21.0
රක්ෂණ සමාගම්	181.0	3.2	221.7	3.3
සේවක අර්ථසාධක අරමුදල	772.0	13.8	902.0	13.5
සේවක භාරකාර අරමුදල	107.3	1.9	125.9	1.9
අනුමත පෞද්ගලික අර්ථසාධක				
අරමුදල්	121.9	2.2	126.2	1.9
රාජ්‍ය සේවා අර්ථසාධක අරමුදල	23.3	0.4	25.7	0.4
එකතුව	5,613.8	100.0	6,690.4	100.0
(අ) සංශෝධිත	මූලාශ්‍රය: ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව			
(ආ) තාවකාලික				
(ඇ) වෙළෙඳපොළ අතරමැදියන් ලෙස ලියාපදිංචි වී ඇති බලපත්‍රලාභී බැංකු, ලියාපදිංචි මුදල් සමාගම් සහ විශේෂිත කල්බදු මූල්‍යකරණ සමාගම්වල වත්කම් ඇතුළත් නොවේ.				

පරස්පරය වැළැක්වීම සඳහා ජායාගත බැංකු ක්‍රමය (නියාමනය කළ හෝ නොකළ බැංකු නොවන මූල්‍ය අතරමැදියන්) සම්බන්ධයෙන් සමාලෝචනය ක්‍රමානුකූලව කළ යුතුය.

8.2 බැංකු අංශයෙහි ක්‍රියාකාරීත්වය

ආර්ථිකයෙහි වාර්තා වූ ඉහළතම වර්ධනය වෙනුවෙන් පහසුකම් සැලසීම සඳහා මූල්‍ය අංශයේ මූලිකයා සහ පද්ධතිමය වශයෙන් වැදගත්ම අංශය වන බැංකු අංශය, වැඩි වූ මූල්‍ය ගනුදෙනු ප්‍රමාණයක් ක්‍රියාත්මක කරන ලදී. ඒ අනුව 2010 වර්ෂය පසුගිය දශකය තුළ ඉහළ කාර්ය සාධනයක් සහිත වර්ෂයක් ලෙස වාර්තා කරන ලදී. ඉහළ ව්‍යාපාර වර්ධනය, සතුටුදායක අක්‍රීය ණය මත වෙන් කිරීම් අනුපාතය සමඟ වර්ධනය වූ ණය ගුණාත්මකභාවය, ඉතා ඉහළ ලාභ මට්ටම සහ නියාමන මට්ටමට ඉහළින් ප්‍රාග්ධන ප්‍රමාණාත්මක අනුපාත හා ද්‍රවශීලතා අනුපාත පවත්වා ගැනීම තුළින් මෙම කාර්ය සාධනය පිළිබිඹු වේ.

ව්‍යාපාර වර්ධනය

(අ) බැංකු පද්ධතියෙහි ව්‍යාප්තිය: බලපත්‍රලාභී වාණිජ බැංකු 22 කින් සහ බලපත්‍රලාභී විශේෂිත බැංකු 9 කින් සමන්විතව, වර්ෂය අවසානයේ දී (2009 දී 36 සිට අඩු වී) බැංකු සංඛ්‍යාව 31 ක් විය. මෙම අඩුවීමට හේතු වූයේ වර්ෂය තුළ දී රාජ්‍ය හිමිකමින් යුත් ප්‍රාදේශීය සංවර්ධන බැංකු හය සතුව පැවති ව්‍යාපාර කටයුතු රජය විසින් අලුතින්ම ස්ථාපනය කළ රාජ්‍ය බැංකුවක් වන “ප්‍රාදේශීය සංවර්ධන බැංකුව” යටතට පැවරීමය. 2010 වර්ෂය තුළ දී ශාඛා 85 ක්, ව්‍යාප්ති කාර්යාල 97 ක් සහ ස්වයංක්‍රීය ටෙලර් යන්ත්‍ර 130 ක් විවෘත කිරීම තුළින් බැංකු ජාලය තවදුරටත් ව්‍යාප්ත විය. ඒ අනුව, 2010 අවසානය වන විට ශාඛා 1,932 ක්, ව්‍යාප්ති කාර්යාල 965 ක්, වෙනත් බැංකු ඒකක 2,977 ක් සහ ස්වයංක්‍රීය ටෙලර් යන්ත්‍ර 2,006 ක් විය. නව බැංකු ඒකක අතරින්, ශාඛා 67 ක් සහ ව්‍යාප්ති කාර්යාල 77 ක් බස්නාහිර පළාතෙන් පිටත ස්ථාපිත වූ අතර, මෙයට උතුරු හා නැගෙනහිර පළාත්හි පිළිවෙලින් බැංකු ඒකක 21 ක් හා 27 ක් ද ඇතුළත්ය. ඒ අනුව, 2010 වර්ෂය තුළ දී බැංකු ශාඛා ඝනත්වය පුද්ගලයින් 100,000 කට බැංකු ශාඛා 9 ක් ලෙස පැවතුණි.

(ආ) වත්කම්: 2009 වර්ෂයේ සියයට 12 ක අඩු වර්ධනයට සාපේක්ෂව, බැංකු අංශයේ මුළු වත්කම් 2010 වර්ෂය තුළ දී සියයට 18 ක සැලකිය යුතු වර්ධනයක් වාර්තා කරන ලදී. මීට ප්‍රධාන වශයෙන් දායක වූයේ, ණය හා අත්තිකාරම්හි 2009 වර්ෂයේ සියයට 2 ක සෘණ

8.2 සංඛ්‍යා සටහන		බැංකු සහ බැංකු ශාඛා ව්‍යාප්තිය	
වර්ගීකරණය		2009 අවසානය (අ)	2010 අවසානය (ආ)
බලපත්‍රලාභී වාණිජ බැංකු			
i. මුළු බලපත්‍රලාභී වාණිජ බැංකු සංඛ්‍යාව			
දේශීය බැංකු	22	22	
විදේශීය බැංකු	11	11	
ii. මුළු බලපත්‍රලාභී වාණිජ බැංකු ශාඛා සහ අනෙකුත් සේවා සපයන මධ්‍යස්ථාන සංඛ්‍යාව			
ශාඛා	5,002	5,119	
දේශීය බැංකු ශාඛා	1,382	1,432	
විදේශීය බැංකු ශාඛා	1,338	1,386	
ව්‍යාප්ති කාර්යාල	44	46	
දේශීය බැංකු	832	898	
විදේශීය බැංකු	662	728	
ශිෂ්‍ය ඉතුරුම් ඒකක සහ අනෙකුත් සේවා සපයන මධ්‍යස්ථාන	170	170	
ස්වයංක්‍රීය ටෙලර් යන්ත්‍ර	2,788	2,789	
	1,757	1,848	
බලපත්‍රලාභී විශේෂිත බැංකු			
i. බලපත්‍රලාභී විශේෂිත බැංකු සංඛ්‍යාව			
ප්‍රාදේශීය සංවර්ධන බැංකු (අ)	14	9	
ජාතික ඉතිරිකිරීමේ බැංකු	6	1	
දිගුකාලීන ණය දෙන ආයතන	2	2	
නිවාස ණය ආයතන	2	2	
පෞද්ගලික ඉතිරිකිරීම් සහ සංවර්ධන බැංකු	2	2	
ii. බලපත්‍රලාභී විශේෂිත බැංකු ශාඛා සහ අනෙකුත් සේවා සපයන මධ්‍යස්ථාන සංඛ්‍යාව			
ශාඛා	676	755	
ප්‍රාදේශීය සංවර්ධන බැංකු	465	500	
ජාතික ඉතිරිකිරීමේ බැංකු	226	230	
දිගුකාලීන ණය දෙන ආයතන	147	173	
නිවාස ණය ආයතන	21	23	
පෞද්ගලික ඉතිරිකිරීම් සහ සංවර්ධන බැංකු	28	28	
ව්‍යාප්ති කාර්යාල	43	46	
ශිෂ්‍ය ඉතුරුම් ඒකක සහ අනෙකුත් සේවා සපයන මධ්‍යස්ථාන	36	67	
ස්වයංක්‍රීය ටෙලර් යන්ත්‍ර	175	188	
	119	158	
මුළු බැංකු ශාඛා සහ අනෙකුත් සේවා සපයන මධ්‍යස්ථාන සංඛ්‍යාව	5,678	5,874	
මුළු ස්වයංක්‍රීය ටෙලර් යන්ත්‍ර සංඛ්‍යාව	1,876	2,006	
විද්‍යුත් අරමුදල් සම්ප්‍රේෂණ සේවා පහසුකම් සපයන මුළු අලෙවි මධ්‍යස්ථාන සංඛ්‍යාව	24,977	27,588	
බැංකු ඝනත්වය: ජනගහනයෙන් පුද්ගලයින් 100,000 ක් සඳහා බැංකු ශාඛා ගණන	9.13	9.35	

(අ) සංශෝධිත
 (ආ) තාවකාලික
 (ඇ) ප්‍රාදේශීය සංවර්ධන බැංකු 6 හි ව්‍යාපාරික කටයුතු ජාතික මට්ටමේ නව බැංකුවකට පවරන ලදී.
 මූලය: ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව

වර්ධනයට සාපේක්ෂව 2010 දී වාර්තා වූ සියයට 23 ක සැලකිය යුතු වර්ධනයයි. ණය හා අත්තිකාරම් හි වර්ධනය පිළිවෙලින් සියයට 60, සියයට 36, සියයට 29, සියයට 28 හා සියයට 23 ක් වූ වාර්ෂික වර්ධනයන් සහිතව කෘෂිකාර්මික, පරිභෝජන, යටිතල පහසුකම්, වෙළෙඳ හා ඉදිකිරීම් අංශයන්හි පිළිබිඹු විය. උකස් ණය අත්තිකාරම් සියයට 40 ක (2009 හි සියයට 18) සැලකිය යුතු වර්ධනයක් පෙන්නුම් කළ අතර, ණයවර පත් අත්තිකාරම් හි සෘණ වර්ධනය තවදුරටත් පැවතෙමින් 2010 අවසන් වන විට සෘණ සියයට 3 ක් විය

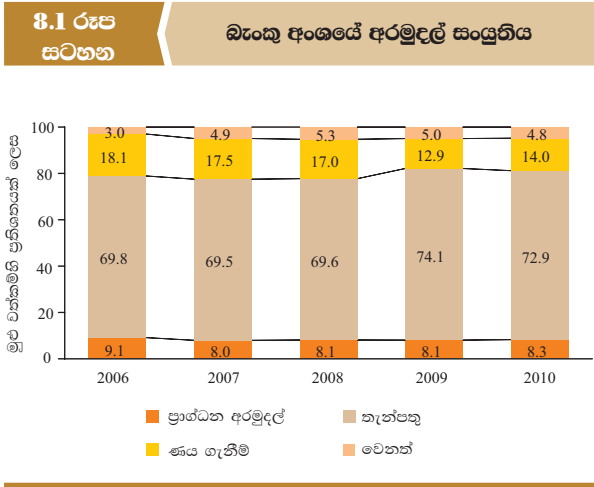

අයිතමය	බලපත්‍රලාභී වාණිජ බැංකුවල ණය කාඩ්පත් ගනුදෙනු		
	2009	2010 (අ)	වෙනස %
රු.පියල් මිලියන			
ආයතමය			
භාවිතයේ පවතින මුළු ණය කාඩ්පත් සංඛ්‍යාව	840,509	778,549	(7.4)
රට තුළ පමණක්	58,302	58,771	0.8
ජාත්‍යන්තරව භාරගන්නා	782,207	719,778	(8.0)
වසර අවසානයට නොපියවා ඇති ණය (රු. මිලියන)	32,159	31,168	(3.1)
ගනුදෙනුකරුවන්ගෙන් අයකරනු ලබන පොලී අනුපාතික (%)			
මුදල් සඳහා	33.00-48.00	21.96-36.00	
ණය සඳහා	30.00-48.00	21.96-26.60	
වෙළෙඳුන්ගෙන් ලබාගන්නා ලද කොමිස් මුදල් (%)	1.5-4.0	1.7-4.0	

(අ) තාවකාලික මූලාශ්‍රය: ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව

(2009 හි සාණ සියයට 7). තවදුරටත් පිළිවෙලින් අයිරා සහ නිවාස ණය ඇතුළු කාලීන ණය පිළිවෙලින් 2009 හි සියයට 14 ක හා සියයට 11 ක සාණ වර්ධනයෙන් බැහැරව 2010 අවසන් වන විටදී පිළිවෙලින් සියයට 35 ක හා සියයට 24 ක සැලකිය යුතු වර්ධනයක් වාර්තා කරන ලදී. ආයෝජනයන්හි වර්ධනය 2009 දී සියයට 38 සිට 2010 දී සියයට 16 දක්වා අඩු විය. සමස්තයක් ලෙස වත්කම් හි සංයුතිය සුළු වශයෙන් වෙනස් වූ අතර, ණය හා අත්තිකාරම් හි දායකත්වය, 2009 වර්ෂයේ දී සියයට 53 සිට 2010 වර්ෂයේ දී සියයට 55 දක්වා වර්ධනය වීමත් සහ ආයෝජනයන්හි දායකත්වය සියයට 31 මට්ටමේ නොවෙනස්ව පැවතීමත් සිදු විය.

(ඇ) වගකීම්: තැන්පතු තුළින් ලද අරමුදල් වර්ධනය 2009 වර්ෂයේ දී සියයට 19 සිට 2010 වර්ෂයේ දී සියයට 16 දක්වා අඩු විය. එසේ වුවද, 2010 වර්ෂයේ දී මුළු වගකීම් වලින් සියයට 73 කට දායක වෙමින් තැන්පතු

ප්‍රධානම අරමුදල් ප්‍රභවය ලෙස පැවතුණි. 2009 වර්ෂයේ දී සියයට 15 ක සාණ වර්ධනයට සාපේක්ෂව 2010 දී මුළු ණය ගැනීම් සියයට 28 ක සැලකිය යුතු වර්ධනයක් වාර්තා කරන ලද අතර, මුළු අරමුදල් සඳහා ණය ගැනීම්හි දායකත්වය සියයට 13 සිට සියයට 14 දක්වා සුළු වශයෙන් වර්ධනය විය. ප්‍රාග්ධන අරමුදල් 2010 අවසානය වන විට සියයට 21 ක සැලකිය යුතු වර්ධනයක් වාර්තා කරන ලදී. කෙසේ වුවද, මුළු වගකීම් කෙරෙහි ප්‍රාග්ධන අරමුදල්හි දායකත්වය සියයට 8 ක මට්ටමෙහි නොවෙනස්ව පැවතිණි.

(ඈ) ශේෂ පත්‍ර නොවන අනාවරණයන්: විදේශ වෙළෙඳ කටයුතු ප්‍රතිසාධනය වීම හේතුවෙන් ශේෂ පත්‍ර නොවන අනාවරණ (සම්භව්‍යතා සහ වගකීම්) 2009 හි වාර්තාගත සියයට 4 ක සාණ වර්ධනයට එරෙහිව සියයට 19 කින් වර්ධනය විය. එහි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස, ශේෂ පත්‍ර නොවන අයිතමයන්හි අනාවරණය මුළු වත්කම්හි ප්‍රතිශතයක්

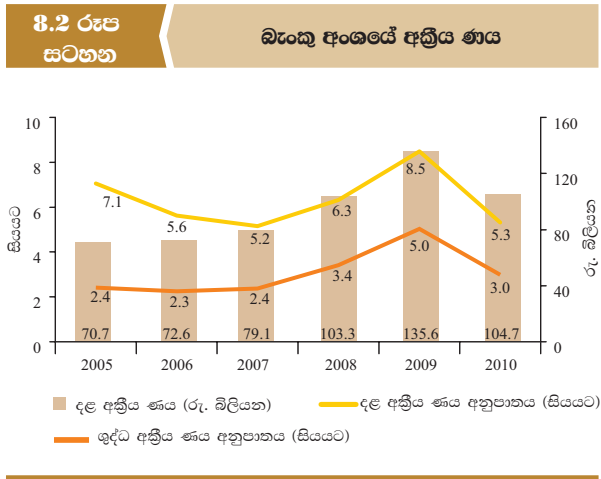
අයිතමය	බැංකු අංශයෙහි වත්කම් හා වගකීම් සංයුතිය					
	2009		2010 (අ)		වර්ධනය %	
	රු.පියල් බිලියන	සමස්තයේ ප්‍රතිශතයක් ලෙස	රු.පියල් බිලියන	සමස්තයේ ප්‍රතිශතයක් ලෙස	2009	2010
වත්කම්						
ණය දීම්	1,596	53.0	1,959	55.2	(2.3)	22.7
ආයෝජන	929	30.8	1,081	30.5	38.0	16.4
වෙනත්	488	16.2	508	14.3	25.1	4.1
වගකීම්						
තැන්පතු	2,232	74.1	2,587	72.9	18.8	15.9
ණය ගැනීම්	389	12.8	497	14.0	(15.0)	27.7
ප්‍රාග්ධන අරමුදල්	243	8.1	293	8.3	11.2	20.5
වෙනත්	149	5.0	171	4.8	4.9	14.8
මුළු වත්කම් / වගකීම්	3,013	100	3,548	100	11.7	17.7

(අ) තාවකාලික මූලාශ්‍රය: ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව

ලෙස 2009 වර්ෂයේ දී සියයට 37 සිට 2010 වර්ෂයේ අවසානයේ දී සියයට 38 දක්වා සුළු වශයෙන් වර්ධනය විය. විදේශ විනිමය ඉදිරි විකුණුම් සහ මිලදී ගැනීම්, ඇපකර, පිළිණපත් සහ ණයවර ලිපි වඩාත් ඉල්ලුමක් සහිත ශේෂ පත්‍ර නොවන පහසුකම් වර්ධ විය.

අවදානම් කළමනාකරණය

(අ) ණය අවදානම: අඩු වූ අක්‍රමවත් ණය හේතුවෙන් ණය ගුණාත්මකභාවය සැලකිය යුතු ලෙස වර්ධනය විය. දළ අක්‍රමවත් ණය ප්‍රමාණය (අත්හිටවූ පොලී රහිතව) 2009 දී රුපියල් බිලියන 136 සිට 2010 දී රුපියල් බිලියන 105 තෙක් අඩු වී, 2009 දී සියයට 31 ක සැලකිය යුතු වර්ධනයට එරෙහිව 2010 අවසානයේ දී සියයට 23 ක අඩුවීමක් වාර්තා කරන ලදී. මෙම දියුණුව අක්‍රමවත් ණය අනුපාතිකයන් (මුළු ණය මත අක්‍රමවත් ණය අනුපාතය) වන දළ අක්‍රමවත් ණය අනුපාතිකය සහ ශුද්ධ අක්‍රමවත් ණය අනුපාතිකය (වෙන් කිරීම් රහිතව) පිළිවෙලින් 2009 දී සියයට 8 හා සියයට 5 සිට 2010 දී සියයට 5 හා සියයට 3 දක්වා අඩුවීම තුළින් පිළිබිඹු විය. අක්‍රමවත් ණය තුළ අලාභ ණය කොටස 2009 දී සියයට 47 සිට 2010 දී සියයට 56 තෙක් වර්ධනය වූ අතර, අක්‍රමවත් ණය තුළ උප ප්‍රමාණික ණය කොටස 2009 දී සියයට 23 සිට 2010 දී සියයට 13 දක්වා අනුරූපිතව අඩු විය. තවද, අක්‍රීය ණය මත වෙන් කිරීම් අනුපාතය 2009 දී සියයට 53 සිට 2010 දී සියයට 60 දක්වා වර්ධනය විය. ප්‍රාග්ධනය මත ශුද්ධ අක්‍රමවත් ණය අනුපාතිකය 2009 දී වූ සියයට 26 සිට 2010 අවසන් වන විට සියයට 14 දක්වා පහත වැටීම, බැංකු අංශයේ ණය අවදානම් අවශෝෂණ ධාරිතාවෙහි සතුටුදායක ප්‍රගතියක් පෙන්නුම් කරයි. තවද, බැංකු කර්මාන්තයේ ආයෝජනවලින් සියයට 90 ක් පමණ රාජ්‍ය සුරැකුම්පත්වල පැවතීම තුළින්, ආයෝජනයන්හි අඩු ණය අවදානම දක්වයි.

(ආ) වෙළෙඳපොළ අවදානම: 2010 වර්ෂය තුළ දී, පොලී අනුපාත විචල්‍යතාවයන් බැංකු ඉපයීම් මත සැලකිය යුතු බලපෑමක් ඇති නොකරන ලදී. ආර්ථිකයේ පොලී අනුපාත පහත බසීමත් පැවතිය ද, බැංකු අංශයෙහි පොලී ආන්තිකය (ශුද්ධ පොලී ආදායම වත්කම්හි සාමාන්‍යයෙහි ප්‍රතිශතයක් ලෙස) 2010 අවසානය වන විට සියයට 4.6 ක් ලෙස නොවෙනස්ව පැවතිණි. විදේශ විනිමය අවදානම සැලකීමේදී, විදේශ විනිමය වත්කම් හා වගකීම් මුළු වත්කම් හා වගකීම් මත පිළිවෙලින් සියයට 11 හා සියයට 13 ක ප්‍රමාණයක් පැවතීම තුළින් බැංකු වෙත විදේශ විනිමය වෙනස්වීම්හි බලපෑම අඩු මට්ටමක පැවතිණි. ඒ අතරම බලයලත් විදේශ විනිමය අලෙවිකරුවන් වන වාණිජ බැංකු පද්ධතිය, 2010 අවසානය වන විට සියයට 1.2 ක ප්‍රාග්ධනය මත ශුද්ධ විදේශ විනිමය නිරාවරණ තත්ත්ව අනුපාතයක් සමගින් විදේශ විනිමය වත්කම් හා වගකීම් කළමනාකරණයෙහි අධි විකුණුම් තත්ත්වයක් පවත්වාගෙන යන ලද්දේ, එ.ජ. ඩොලරයට එරෙහිව රුපියල අධිප්‍රමාණය වීමේ අපේක්ෂාවෙනි. ඒ අනුව, 2010 දී රුපියල සියයට 3.1 කින් අධිප්‍රමාණය වීම සමගින් මුළු පොලී නොවන ආදායමෙන් සියයට 24 කට දායක වෙමින් විදේශ විනිමය ඉපයීම් (ශුද්ධ) රුපියල් බිලියන 12 ක් වාර්තා කිරීමට වාණිජ බැංකු සමත් විය.

(ඇ) ද්‍රවශීලතා අවදානම: 2010 වර්ෂය තුළ දී, බැංකු අංශයෙහි ද්‍රවශීලතා අවදානම ප්‍රධාන අභියෝගයක් නොවුණි. බැංකුවල මූල්‍ය අතරමැදිකරණය හා සම්බන්ධ මූලික ද්‍රවශීලතා අවදානම පෙන්නුම් කරමින් ප්‍රධාන ද්‍රවශීලතා අවදානම් දර්ශකයක් වන, ගිවිසුම්ගත කල්පිරීමේ කාලය මත වූ වත්කම් හා වගකීම් අතර සමූච්චිත පරතරය (වගකීම්/අරමුදල් කල් පිරෙන කාලයට වඩා වත්කම් කල් පිරෙන කාලය වැඩි වීම), අවුරුදු 5 දක්වා වූ සියලුම කාල රාමු තුළ සෘණ අගයක් විය. එමෙන්ම 2010 වසර තුළ දී මාස හය කාල රාමුව තුළ සෘණ පරතරය තවදුරටත් පුළුල් විය. කෙසේ වුවද, මෙම පරතරය එක් අවුරුදු කාලයක් තුළ සියයට 19 ක් පමණ අගයක නොවෙනස්ව පවත්වාගෙන යන ලදී. තවද, මූල්‍ය වගකීම් සපුරාලීමට අවශ්‍ය ද්‍රවශීලී වත්කම් ඉතා ඉහළ මට්ටමක පවත්වාගෙන යන ලදී.

බැංකු ක්ෂේත්‍රයේ සමස්ත ව්‍යවස්ථාපිත ද්‍රවශීලතා අනුපාතය, නියමිත ප්‍රමාණයට (ප්‍රාග්ධන නොවන වගකීම්වලින් සියයට 20) වඩා ඉහළින් පැවතුණි. ණය දීම සඳහා අරමුදල් උපයෝජනය වැඩි වීම හේතුවෙන් ද්‍රවශීලතා අනුපාතය අඩු වීමේ නැඹුරුවක් පැවතුණ ද 2010 අවසන් වන විට එය සියයට 36.6 ක් වැනි ඉහළ මට්ටමක පැවතුණි. මුළු තැන්පතු වලින්

8
මූල්‍ය අංශයේ ක්‍රියාකාරීත්වය සහ පද්ධති ස්ථායීතාව

8.5 සංඛ්‍යා සටහන **බැංකු අංශයෙහි ව්‍යවස්ථාපිත ද්‍රවශීල වත්කම්වල සංයුතිය**

අයිතමය	2009		2010 (අ)		වෙනස %	
	රුපියල් බිලියන	සමස්තයේ ප්‍රතිශතයක් ලෙස	රුපියල් බිලියන	සමස්තයේ ප්‍රතිශතයක් ලෙස	2009	2010
භාණ්ඩාගාර බිල්පත්	269.2	25.3	375.0	33.8	60.8	39.3
භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කර	319.1	30.0	350.5	31.6	75.4	9.9
ශ්‍රී ලංකා සංවර්ධන බැඳුම්කර	160.8	15.1	106.8	9.6	96.1	(33.6)
මුදල්	39.5	3.7	47.3	4.3	12.8	19.7
ඉල්ලුම් තැන්පතු	37.5	3.5	53.0	4.8	(14.8)	41.4
දේශීය බැංකු සතු විදේශීය බැංකු ගිණුම්වල ශේෂයන්	98.2	9.2	90.3	8.1	22.9	(8.1)
වෙනත්	140.0	13.2	86.4	7.8	19.2	(38.3)
ද්‍රවශීල වත්කම්වල එකතුව	1,064.4	100.0	1,109.3	100.0	39.4	4.2

(අ) තාවකාලික

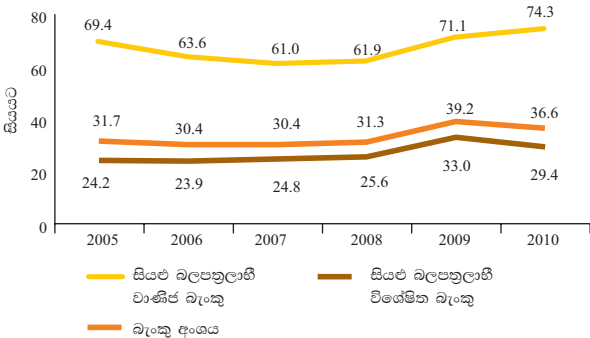
මූලාශ්‍රය: ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව

සියයට 65 ක් රාජ්‍ය සුරැකුම්පත්වල ආයෝජනය කිරීමට බැඳී සිටින ජාතික ඉතිරි කිරීමේ බැංකුවෙහි බලපෑම හේතුවෙන් විශේෂිත බැංකු අංශයේ ද්‍රවශීලතා අනුපාතය ඉතා ඉහළ අගයක් ගන්නා ලදී. භාණ්ඩාගාර බිල්පත් සියයට 34, භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කර සියයට 32 ක් හා ශ්‍රී ලංකා සංවර්ධන බැඳුම්කර සියයට 10 ක් ලෙස සමන්විත වෙමින් බැංකු අංශයේ මුළු ද්‍රවශීල වත්කම්වලින් සියයට 76 ක් රාජ්‍ය සුරැකුම්පත්වල කරන ලද ආයෝජනයන් ගෙන් නියෝජනය විය. දේශීය බැංකු සතු විදේශීය බැංකුවල ගිණුම් ශේෂයන්, මුළු ද්‍රවශීල වත්කම්වලින් සියයට 8 ක් නියෝජනය කරන ලදී. සමස්තයක් ලෙස බැංකු අංශයේ මුළු වත්කම්වලින් සියයට 31 වැනි විශාල ප්‍රමාණයක් ද්‍රවශීල වත්කම් මගින් නියෝජනය කරන ලද අතර, මෙය ඕනෑම කල් පිරීමේ කාල රාමුවක් තුළ පැවති සාණ පරතරයන්ට වඩා ඉහළ මට්ටමක පැවතිණි. එම නිසා බැංකු පද්ධතිය 2010 වසර තුළ දී සිදු විය හැකි හදිසි ද්‍රවශීල අවශ්‍යතාවයන්ට මුහුණ දීමට ප්‍රමාණවත් ශක්‍යතාවයකින් යුක්තව ක්‍රියාත්මක විය.

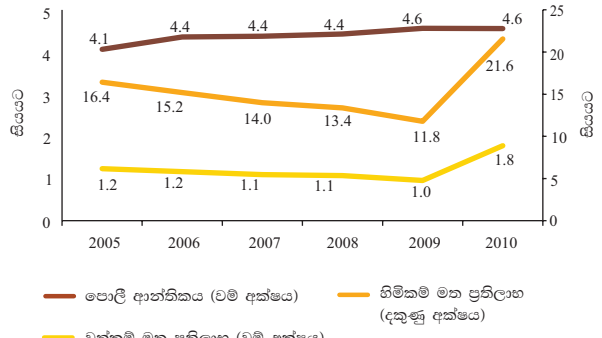
ලාභදායීත්වය සහ ප්‍රාග්ධනය

(අ) ලාභදායීත්වය: 2010 වසර තුළ දී බැංකු පද්ධතිය සැලකිය යුතු ඉහළ මට්ටමක ලාභ ළඟා කර ගත්තේය. 2009 වසර හා සසඳන විට රුපියල් බිලියන 27.2 ක් වූ ලාභය මත සියයට 111 ක වර්ධනයක් පෙන්නුම් කරමින්, 2010 වසරේ දී බැංකු අංශය විසින් රුපියල් බිලියන 57.5 ක බදු පසු ලාභයක් වාර්තා කළේය. වත්කම් මත ඉපැයීම් සහ හිමිකම් ප්‍රාග්ධනය මත ඉපැයීම් අනුපාතය, පිළිවෙලින් 2009 වසර තුළ සියයට 1.0 සහ සියයට 11.8 සිට පිළිවෙලින් 2010 වසර තුළ දී සියයට 1.8 ක් සහ සියයට 21.6 ක් දක්වා වර්ධනය වීම තුළින් මෙය මනාව පෙන්නුම් කරයි. පොලී නොවන ආදායමෙහි වර්ධනය, පොලී නොවන වියදම්හි අඩු වර්ධනය සහ අක්‍රීය ණය ආපසු අය කර ගැනීම තුළින් අක්‍රීය ණය සඳහා වූ වෙන් කිරීම් අඩු වීම ලාභදායීත්වයේ සැලකිය යුතු වර්ධනයට ප්‍රධාන වශයෙන් හේතු විය. පොලී ආන්තිකය (ශුද්ධ පොලී ආදායම වත්කම්හි සාමාන්‍යයෙහි ප්‍රතිශතයක් ලෙස) සියයට 4.6 ක් ලෙස

8.3 රූප සටහන **බැංකු අංශයේ ද්‍රවශීලතා අනුපාත**

8.4 රූප සටහන **බැංකු අංශයේ ලාභදායීත්ව දර්ශක**

8.6 සංඛ්‍යා සටහන **බැංකු අංශයෙහි ලාභදායීත්වය**

අයිතමය	ප්‍රමාණය (රු. බිලියන)		වර්ධනය			
	2009	2010 (අ)	2009		2010	
			ප්‍රමාණය (රු. බිලියන)	ප්‍රතිශතය	ප්‍රමාණය (රු. බිලියන)	ප්‍රතිශතය
පොලී ආදායම	364.3	326.1	20.5	6.0	(38.2)	(10.5)
පොලී වියදම	234.0	178.7	5.3	2.3	(55.3)	(23.6)
ශුද්ධ පොලී ආදායම	130.3	147.4	15.2	13.2	17.1	13.1
පොලී නොවන ආදායම	59.2	66.8	4.7	8.7	7.6	12.9
පොලී නොවන වියදම	96.6	103.1	7.6	8.6	6.5	6.7
සේවක පිරිවැය	44.9	45.6	5.3	13.5	0.7	1.6
අක්‍රීය ණය මත වෙන් කිරීම් (ශුද්ධ)	21.5	(6.4)	9.7	82.6	(27.9)	(129.6)
එකතු කළ අගය මත බද්ද	19.2	28.6	3.3	20.6	9.4	48.7
බදු පෙර ලාභය (එකතු කළ අගය මත බදු අඩු කළ පසු)	52.2	88.7	1.8	3.5	36.5	69.9
සාංගමික බදු පසු ලාභය	27.2	57.5	(0.5)	(1.9)	30.3	111.1

(අ) තාවකාලික

මූලය: ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව

නොවෙනස්ව පැවති අතර, හිමිකම් ප්‍රාග්ධනය මත ඉපැයීම් 11.8 සිට සියයට 21.6 දක්වා සැලකිය යුතු ලෙස වර්ධනය වී පොලී නොවන පිරිවැය සහ වෙන් කිරීම් යන දෙකෙහිම පහත බැසීම හේතුවෙන් වත්කම් මත ඉපැයීම් ද වර්ධනය විය.

(ආ) ප්‍රාග්ධනය: අවදානම් සමනය කරලීමට ඇති හැකියාව වර්ධනය කරමින්, බැංකු අංශයේ සමස්ත ප්‍රාග්ධන අරමුදල් වර්ධනය විය. 2009 දෙසැම්බර් මාසයේ පැවති රුපියල් බිලියන 243 ක් වූ මුළු ප්‍රාග්ධන අරමුදල් ප්‍රමාණය 2010 දෙසැම්බර් වන විට රුපියල් බිලියන 293 ක් දක්වා සියයට 21 ක ප්‍රමාණයකින් වර්ධනය විය. එවන් වර්ධනයකට, ඇතුළතින් බිහි වූ ප්‍රාග්ධනය (රුපියල් බිලියන 10) සහ නව ප්‍රාග්ධනය (රුපියල් බිලියන 7) මූලිකවම දායක විය. මුළු වත්කම්වලට ප්‍රාග්ධන අරමුදල්හි අනුපාතය (තෝලන

අනුපාතය) 2009 වසරේ සිට 2010 වසර වන විට සියයට 8 සිට සියයට 9 දක්වා සුළු වශයෙන් වර්ධනය විය. එය අනෙකුත් රටවල සියයට 4 පමණ වූ අවම අවශ්‍යතාවයට සාපේක්ෂව බලන කළ ඉහළ මට්ටමක පවතී. ඒ අනුව පැවතිය යුතු සියයට 10 ප්‍රමාණය ඉක්මවා යමින්, 2010 වසර අග වන විට ව්‍යවස්ථාපිත ප්‍රාග්ධන ප්‍රමාණාත්මක අනුපාතය සියයට 15 ක ඉහළ මට්ටමක පැවතුණි. ණය දීමිවල සිදු වූ අධික වර්ධනය හේතුවෙන්, 2009 වසරේ වාර්තා කළ සියයට 2.8 ක අඩු වීමට සාපේක්ෂව, අවදානම මත බර තැබූ වත්කම් සියයට 17 ක ප්‍රමාණයකින් වර්ධනය වීම හේතුවෙන් ප්‍රාග්ධන ප්‍රමාණාත්මක අනුපාතය පසුගිය වසරේ පැවති සියයට 16 සිට 2010 වසර වනවිට සියයට 15 දක්වා අඩු විය. මේ අතර, අවම අවශ්‍යතාවය වන සියයට 5 ක ප්‍රමාණය ඉක්මවා යමින් මූලික ප්‍රාග්ධන ප්‍රමාණාත්මක අනුපාතය සියයට 13 ක ඉහළ මට්ටමක

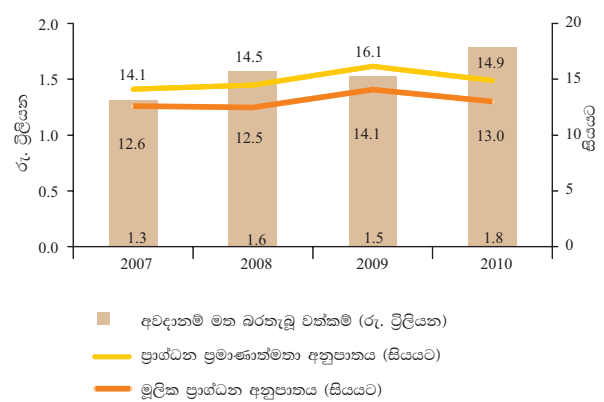
8.7 සංඛ්‍යා සටහන **බැංකු අංශයෙහි නියාමන ප්‍රාග්ධන සංයුතිය**

අයිතමය	රු. බිලියන		සංයුතිය (%)	
	2009	2010 (අ)	2009	2010
ප්‍රථම ස්ථරය	215	232	87.0	87.5
කොටස් ප්‍රාග්ධනය	85	89	34.4	33.6
ව්‍යවස්ථාපිත සංචිත අරමුදල්	12	12	4.9	4.5
නොබදු ලාභ	61	70	24.7	26.4
පොදු හා අනෙකුත් සංචිත	57	52	23.1	19.6
වෙනත්	0	8	0.0	3.0
දෙවන ස්ථරය	32	33	13.0	12.5
ප්‍රත්‍යාගණන සංචිත	5	5	2.0	1.9
පොදු වෙන්කිරීම්	2	13	0.8	4.9
උපකාරක ණය	25	15	10.1	5.7
මුළු ප්‍රාග්ධන පදනම	247	265	100.0	100.0

(අ) තාවකාලික

මූලය: ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව

8.5 රූප සටහන **බැංකු අංශයේ ප්‍රාග්ධන ප්‍රමාණාත්මක අනුපාතය**

මූල්‍ය අංශයේ ක්‍රියාකාරීත්වය සහ පද්ධති ස්ථායීතාව

විශේෂ සටහන 15

ගනුදෙනුකරුවන්ගේ යහපත උදෙසා බැංකුවල කාර්යභාරය

මූල්‍ය අංශයේ ක්‍රියාකාරීත්වය සහ පද්ධති ස්ථායීතාව

මහජනතාවගේ ඵදිනෙදා ක්‍රියාකාරකම් සඳහා පහසුකම් සැලසීමෙහි ලා බැංකු විසින් සුවිශේෂී භූමිකාවක් නිරූපනය කරනු ලබයි. තම අතිරික්ත ධනය බැංකුවල තැන්පත් කරන මහජනතාව මූල්‍ය අවශ්‍යතා සපුරා ගැනීම සඳහා බැංකුවලින් ණය පහසුකම් ලබා ගන්නා අතර, ගෙවීම් කටයුතු ආදිය සඳහා බැංකුවලින් වෙනත් සේවාවන් ද ලබා ගනිති. ඒ අනුව බැංකු ව්‍යාපාරය විශ්වසනීයත්වය සහ ගනුදෙනුකරුවන්ගේ ප්‍රසාදය මත තීරණාත්මක අයුරින් රැඳී තිබේ. අනෙක් අතට මෙම විශ්වසනීයත්වය තීරණය වනුයේ බැංකු කටයුතුවල නිරවද්‍යභාවයත්, ගනුදෙනුකරුවන්ගේ ආරක්ෂාවත් ඔස්සේ බැංකු ගනුදෙනු කොතරම් සුරක්ෂිත මට්ටමකට පත් කර ඇත්තේ ද යන්න මතය.

ප්‍රශස්ත බැංකු පිළිවෙත් අවසානයේ ගනුදෙනුකරුවන්ගේ සුරක්ෂිත බව ඇති කරන බැවින් සාමාන්‍යයෙන් නියාමකයන් විසින් බැංකු කටයුතුවල විචක්ෂණභාවය කෙරෙහි ප්‍රධාන වශයෙන් අවධානය යොමු කරනු ලබයි. කෙසේ වෙතත්, මෑත කාලීන මූල්‍ය අර්බුදයේ අත්දැකීම්වල ප්‍රතිඵලයක් ලෙස මේ වන විට බැංකු සමඟ ගනුදෙනු කිරීමේදී ගනුදෙනුකරුවන්ගේ පූර්ණ ආරක්ෂාව සහ ඔවුන්ගේ අයිතීන් පිළිබඳව වැඩි නියාමක අවධානයක් යොමු වන බව පෙනේ.

ගනුදෙනුකරුවන්ගේ ආරක්ෂාව තහවුරු කරන බොහොමයක් කරුණු අතර පහත දැක්වෙන අංශයන් ප්‍රධාන වේ.

- **වෙන් වෙන් වශයෙන් සියලුම නිපැයුම්/සේවා සම්බන්ධ ලියකියවිලි පවත්වා ගැනීම:**
ගනුදෙනුකරුවෙකු වෙත හඳුන්වාදීමක් හෝ කරුණු දැක්වීමක් කිරීමේදී වෙන වෙනම සෑම නිපැයුමක්/සේවාවක් වෙනුවෙන්ම සරල බසින් අදාළ සියලු විස්තර ඇතුළත් කර සකසන ලද මූලික තොරතුරු පිළිබඳ පොත් පිංචක්/පත්‍රිකාවක් තිබිය යුතුය.
- **සියලුම ගිවිසුම් පිළිබඳ පැහැදිලි නියමයන් සහ කොන්දේසි:**
ගැටලු සහගත බවකින් තොර පැහැදිලි ප්‍රකාශයන්, නියමයන් සහ කොන්දේසි දැක්විය යුතු අතර, ගනුදෙනුකරුවන් හට දැනුවත් භාවයකින් යුතුව තීරණ ගැනීමට හැකි විශ්වසනීයත්වයක් ඇති කළ යුතුය.
- **තීරණයන්ට එළඹීම සඳහා සියලු තොරතුරු සැපයීම සහ ප්‍රමාණවත් කාලයක් ලබා දීම:**
නිපැයුම්/සේවා ලබා දීමට ප්‍රථමයෙන් ගනුදෙනුකරුවන්ට තීරණ ගැනීම සඳහා ප්‍රමාණවත් කාලයක්

- ලබා දිය යුතු අතර, නිපැයුම්/සේවා සම්බන්ධයෙන් මනා පැහැදිලි කිරීමක් ද කළ යුතුය.
- **නිපැයුම්/සේවා ඉවත් කිරීම/අවසන් කිරීම පිළිබඳ කල්වේලා ඇතිව සහ නිසි කලට දැනුම් දීම කිරීම:**
නිපැයුම්/සේවා ඉවත් කිරීම/අවසන් කිරීම කළ යුත්තේ ඊට පෙර ප්‍රමාණවත් කාලයක් ලබා දෙමින් සහ සිදු වන අලාභ ද පියවා දමමිනි.
- **මාධ්‍ය හරහා ප්‍රචාරණයේ යෙදීමේදී සඳාචාර සම්පන්න වීම:**
සාමාන්‍යයෙන් මහජනතාව වෙළෙඳ දැන්වීම් කෙරෙහි විශ්වාසය තබන අතර, ඒවායේ දැක්වෙන ප්‍රතිලාභ යනාදිය එලෙසින්ම ලැබේ යැයි බලාපොරොත්තු වෙති. සත්‍ය කරුණු වලින් යුත් ආචාරශීලී දැන්වීම් මගින් බැංකු කෙරෙහි මහජනතාව තුළ වන විශ්වාසය වර්ධනය වනු ඇත.
- **අවශ්‍ය වැදගත් තොරතුරු සියලුම බැංකු ශාඛාවන්හි දැරූගනය කිරීම:**
තැන්පතු සහ ණය සඳහා වන පොලී අනුපාත, විනිමය හුවමාරු අනුපාත සහ මූල්‍ය ඔම්බුඩ්ස්මන්වරයා පිළිබඳ තොරතුරු යනාදිය ශාඛා සහ බැංකුවේ නියෝජිත ස්ථානවල ප්‍රදර්ශනය කිරීම මගින් කල් වේලා ඇතිව තීරණ ගැනීම සඳහා ගනුදෙනුකරුවන් යොමු කළ හැකි වේ.
- **ගිණුම් ප්‍රකාශනයන්හි ඇතුළත් ගනුදෙනු සම්බන්ධ තොරතුරු සහ වෙනස් කිරීම් පිළිබඳව නිසි පරිදි දැනුම් දීම:**
“නියමයන් සහ කොන්දේසි” වල සිදු වන වෙනස්කම් පිළිබඳ තොරතුරු මෙන්ම ගිණුම් ප්‍රකාශන ආදී ගනුදෙනු පිළිබඳ වෙනත් තොරතුරු නිසි කලට ගනුදෙනුකරුවන් වෙත දැනුම් දිය යුතුය.
- **එකතු කිරීමේ නිලධාරීන් මගින් මනා අලෙවි ප්‍රවර්ධන හා ණය අය කර ගැනීමේ පිළිවෙත් පවත්වා ගැනීම:**
මෙමගින් ගනුදෙනුකරුවන්ගේ අවංක භාවය සුරක්ෂිත කෙරෙන අතර, ඒ ඔස්සේ සමස්ත බැංකු ව්‍යාපාර ක්ෂේත්‍රයේම ක්‍රියාකාරීත්වය පිළිබඳ විශ්වාසය වර්ධනය වීමක් සිදු වේ.
- **ප්‍රශස්ත ආකාරයේ ගැටලු විසඳීමේ යාන්ත්‍රණයක්:**
ගනුදෙනුකරුවන්ගේ පැමිණිලි සම්බන්ධව ක්‍රියා කිරීමට කාර්යක්ෂම වූත්, ඵලදායී වූත් අභ්‍යන්තර යාන්ත්‍රණයක් පිහිටුවීම අවශ්‍ය වේ.

ගනුදෙනුකරුවන්ගේ අයිතීන් සුරක්ෂිත කිරීම සඳහා නියාමන පාර්ශවයන් මැදිහත් වීම:

වර්තමානයේ ශ්‍රී ලංකාව තුළ මූල්‍ය කටයුතු පිළිබඳ ඔම්බුඩ්ස්මන්වරයෙකු හරහා ගනුදෙනුකරුවන්ගේ ගැටළු සඳහා විසඳුම් ලබා දීමේ ක්‍රමයක් ක්‍රියාත්මක වේ. ශ්‍රී ලංකාවේ බැංකු ව්‍යාපාරයේ වර්ධනයත් සමගම බැංකුවල ගනුදෙනුකරුවන් ආරක්ෂා කිරීම ද නියාමන කාර්යයේ කොටසක් ලෙස සැලකීම අවශ්‍ය බව පෙනී ගොස් ඇත.

ඒ අනුව මූලික වශයෙන් ගනුදෙනුකරුවන්ගේ අයිතීන් සහ වගකීම් ද සාධාරණ බැංකු පිළිවෙත් ද හඳුන්වා දෙමින් "ගනුදෙනුකරුවන් පිළිබඳ ප්‍රඥප්තිය" ඉදිරිපත් කිරීමට ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව විසින් සැලසුම් කරනු ලැබ ඇත. බැංකු විසින් තම නිලධාරීන් සඳහා ගනුදෙනුකරුවන්ට ද ලබා ගත හැකි ආකාරයේ, "පැවතුම් විධි පිළිබඳ සංග්‍රහයක්" නිර්මාණය කළ යුතු බව නියම කිරීම ද මෙම ප්‍රඥප්තිය මගින් සිදු කෙරෙනු ඇත.

පැවතුණි. මූලික ප්‍රාග්ධනයෙන් 2009 වසරේ දී සියයට 28 ක්ව පැවති නොබෙදු ලාභ ප්‍රමාණය 2010 වසර වන විට සියයට 30 දක්වා වර්ධනය වීමත්, දෙවන ස්ථරයේ ප්‍රාග්ධනයෙන් 2009 වසරේ දී සියයට 6 ක්ව පැවති සාමාන්‍ය වෙන් කිරීම්වල ප්‍රමාණය 2010 වසර වන විට සියයට 39 දක්වා වර්ධනය වීමත් සමඟ ව්‍යවස්ථාපිත ප්‍රාග්ධන සංයුතියේ සැලකිය යුතු වෙනසක් 2009 වසරේ සිට 2010 වසර වන විට සිදු විය. කෙසේ වුවත්, දෙවන ස්ථරයේ ප්‍රාග්ධනයෙන් උපකාරක ණය ප්‍රමාණය 2009 වසරේ දී සියයට 78 ක්ව පැවති අතර, එය 2010 අග වන විට සියයට 45 දක්වා විශාල වශයෙන් අඩු විය. අවදානම මත බර තැබූ වත්කම් සඳහා වූ මූලික ප්‍රාග්ධන අනුපාතය වන සියයට 13 සහ කොටස් ප්‍රාග්ධනය (අනපේක්ෂිත අලාභයන් අවශෝෂණය කිරීම සඳහා වන ඉහළ ගුණත්වයෙන් යුත් ප්‍රාග්ධන) වන සියයට 5 දැනටමත් බාසල් III අන්තර්ජාතික ප්‍රමිතීන් මගින් නිර්දේශිත විවක්ෂණශීලී සීමාවන් වන පිළිවෙලින් සියයට 6.0 සහ සියයට 4.5 ට වඩා ඉහළ අගයක පවතී.

නියාමනයේ සහ අධීක්ෂණයේ ප්‍රගතිය

පසුගිය වසර තුළ දී, මූල්‍ය ආරක්ෂිත ජාලය සහ අවදානම් කළමනාකරණ පද්ධතිය ශක්තිමත් කරනු පිණිස ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව විසින් සිය අධීක්ෂණ සහ නියාමන ක්‍රියාමාර්ගයන් වැඩි දියුණු කරන ලදී. ඒ පිළිබඳ වැඩිදුර තොරතුරු මෙම වාර්තාවේ II හා III වන කොටස්වල අඩංගු වේ. බැංකු පරීක්ෂණයන් තුළින් හා ගැටලු විසඳීම මගින් ගත් අඛණ්ඩ අධීක්ෂණ පියවරයන්ට අමතරව 2010 වසර තුළ දී නියාමන ක්‍රියාමාර්ග කිහිපයක්ම හඳුන්වා දෙන ලදී. බලපත්‍රලාභී විශේෂිත බැංකු සහ බලපත්‍රලාභී වාණිජ බැංකු විසින් පවත්වාගෙන යා යුතු අවම ප්‍රාග්ධන අවශ්‍යතාවයන් පිළිවෙලින් රුපියල් බිලියන 1.5 හා රුපියල් බිලියන 2.5 සිට රුපියල් බිලියන 3 සහ රුපියල් බිලියන 5 දක්වා 2015 වන විට වාර්ෂික පදනමකට යටත්ව වර්ධනය කළ යුතු වීම, අනිවාර්ය රක්ෂණ තැන්පතු ක්‍රමයක් ක්‍රියාත්මක කිරීම, අක්‍රීය ණය ලෙස ණය

වර්ගීකරණය ලිහිල් කිරීම, පොදු වෙන් කිරීම් සියයට 0.1 ක ප්‍රමාණයකින් 2010 දෙසැම්බර් 31 දිනෙන් අවසන් කාර්තුවේ සිට අඩු කිරීම මගින් 2011 දෙසැම්බර් 31 දින වන විට අක්‍රීය ණය වෙන් කිරීම් අනුපාතය සියයට 1 සිට සියයට 0.5 දක්වා අඩු කළ යුතු වීම, විධායක ශ්‍රේණියේ නිලධාරීන් සම්බන්ධයෙන් යථා යෝග්‍යතා පරීක්ෂණය හඳුන්වා දීම, 2011 දෙසැම්බර් 31 වන විට කොළඹ කොටස් හුවමාරුවේ ලැයිස්තුගත නොකළ සියළු දේශීය පෞද්ගලික බැංකු එහි ලැයිස්තුගත කළ යුතු වීම සහ බාහිර පාර්ශවයන්ගේ සේවය ලබා ගැනීම සම්බන්ධයෙන් විධානයන් නිකුත් කිරීම ඒ අතර වේ. තවද, ආන්තික කොටස් වෙළෙඳාම තුළින් බැංකුවල ඇති වන ණය නිරාවරණයන් සීමා කිරීමට, සමෝධාන අවදානම් කළමනාකරණයට සහ පාරිභෝගික ප්‍රඥප්තිය මේ වන විට සැකසෙමින් පවතී.

4.3 බැංකු නොවන මූල්‍ය ආයතනයන්හි ක්‍රියාකාරීත්වය

ලියාපදිංචි මුදල් සමාගම්

සමාගම් කිහිපයක් 2009 වර්ෂයේ දී ද්‍රවශීලතා අර්බුදයන්ට මුහුණ පෑමත් සමඟ පසුබෑමට ලක් වූ ලියාපදිංචි මුදල් සමාගම් අංශය 2010 වර්ෂයේ දී ක්‍රමයෙන් යථා තත්ත්වයට පත්වෙමින් පැවතිණ. සපයන ලද ණය පහසුකම් හා තැන්පතු වගකීම්හි ප්‍රමාණාත්මක වර්ධනය, ණය පහසුකම්හි ගුණාත්මකභාවය වර්ධනය වීම හා ලාභදායීත්වය ඉහළ යාම මේ සඳහා බලපෑ හිතකර සාධකයන් වේ. කෙසේ වෙතත්, ප්‍රාග්ධනය පිරිහීම සහ අඛණ්ඩව පැවති ද්‍රවශීලතා හිඟය, ලියාපදිංචි මුදල් සමාගම් කිහිපයක ක්‍රියාකාරීත්වය කෙරෙහි අහිතකර බලපෑම් ඇති කරන ලදී. මේ තත්ත්වය යථා තත්ත්වයට පත්කිරීම සඳහා ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව විසින් ගන්නා ලද ක්‍රියාමාර්ගයන් තැන්පතුකරුවන්ගේ විශ්වාසය තහවුරු කරවීමටත්, ද්‍රවශීලතා අර්බුදයන්ට මුහුණ දුන් මුදල් සමාගම් කෙරෙහි ආයෝජකයන්ගේ උනන්දුව තවදුරටත් පවත්වා ගැනීමටත් හේතු විය.

ව්‍යාපාර වර්ධනය

(අ) ව්‍යාප්තිය: නව මුදල් සමාගම් 2 ක් සඳහා බලපත්‍ර නිකුත් කිරීමත් සමඟ වසර අවසානයේ දී ලියාපදිංචි මුදල් සමාගම් සංඛ්‍යාව 37 දක්වා වැඩි විය. මේ අතරතුර, වර්ෂය තුළ දී නව ශාඛා 98 ක් ආරම්භ කිරීම හේතුවෙන් ශාඛා ජාලය 376 දක්වා වර්ධනය විය.

(ආ) වත්කම්: 2010 වර්ෂය තුළ දී ලියාපදිංචි මුදල් සමාගම්වල වත්කම් සැලකිය යුතු ප්‍රමාණයකින් වර්ධනය විය. 2009 වර්ෂයේ දී වාර්තා වූ සියයට 6 ක සුළු වර්ධනයට සාපේක්ෂව, සියයට 26 ක වර්ධනයක් පෙන්නුම් කරමින් 2010 අවසානයේ දී මුළු වත්කම් ප්‍රමාණය රුපියල් බිලියන 234 ක්ව පැවතිණ. මීට ප්‍රධාන වශයෙන් දායක වූයේ සපයන ලද ණය පහසුකම් ප්‍රමාණයන්හි ඉහළ යාමයි. ණය සැපයීම් හා අදාළ ප්‍රධාන මූලාශ්‍රයන් වූ කුලී සිත්තකර, කල්බදු මූල්‍යකරණය සහ උකස් යන අංශයන්ගේ දායකත්වය පිළිවෙලින් සියයට 35, සියයට 30 සහ සියයට 10 ක් විය. වර්ෂය අවසානය වන විට සමස්ත ණය සැපයීම්හි සියයට 38 ක වර්ධනයක් පෙන්නුම් කළ අතර, ඊට මූලිකව බලපාන ලද්දේ කල්බදු සහ කුලී සිත්තකර ප්‍රභවයන් යටතේ ලබාදුන් ණය ප්‍රමාණයේ සියයට 57 ක දායකත්වයයි. උකස් අත්තිකාරම් පසුගිය වසරට සාපේක්ෂව දෙගුණයක් වූ අතර, ණය සැපයීම් සඳහා දායකත්වය සපයන සිව්වන විශාලතම ප්‍රභවය බවට ද පත් විය. කෙසේ වෙතත් වර්ෂය තුළ දී නිශ්චල දේපල මත ණය සැපයීම්හි සියයට 15 ක අඩුවීමක් පෙන්නුම් කරන ලදී.

(ඇ) වගකීම්: ලියාපදිංචි මුදල් සමාගම් අංශය කෙරෙහි තැන්පතුකරුවන්ගේ විශ්වාසය තහවුරු වීම, 2009 වර්ෂයේ දී සියයට 16 ක්ව පැවති තැන්පතුවල වර්ධනය 2010 දී සියයට 22 ක් දක්වා ඉහළයාමෙන් පෙන්නුම් කරයි. අරමුදල් රැස්කිරීමේ ප්‍රධාන මූලාශ්‍රය තැන්පතු වූ අතර, එය සමස්ත අරමුදල් ප්‍රමාණයෙන් සියයට 72 ක් හා මුළු වගකීම්වලින් සියයට 63 ක් විය. තැන්පතු රැස් කිරීමේ ප්‍රධාන මූලාශ්‍රය කාලීන තැන්පතු වූ අතර, එය මුළු තැන්පතු ප්‍රමාණයෙන් සියයට 96 ක් ලෙස පැවතිණ. 2009 වර්ෂයේ දී වාර්තා වූ සියයට 27 ක පහළ යාමට සාපේක්ෂව, 2010 වර්ෂයේ දී ණය ලබාගැනීම්හි සියයට 78 ක ඉහළ යාමක් සිදු වූ අතර, එය මෙම අංශයේ සමස්ත අරමුදල් ප්‍රමාණයෙන් සියයට 17 ක් විය. මේ අතර, පසුගිය වර්ෂයේ ප්‍රාග්ධන අරමුදල්හි වාර්තා වූ සියයට 18 ක සෘණ වර්ධනයට සාපේක්ෂව මෙම වර්ෂයේ දී සියයට 5 ක වර්ධනයක් වාර්තා විය.

අවදානම් කළමනාකරණය

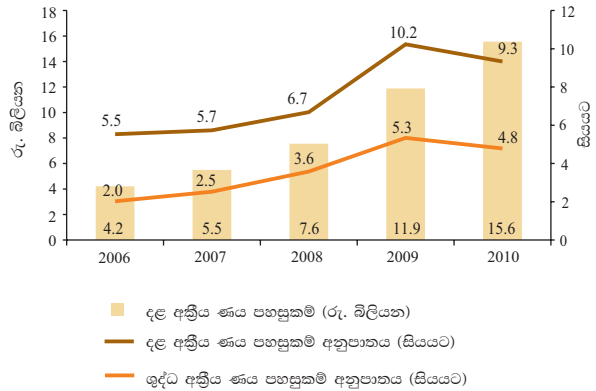
(අ) ණය අවදානම: ණය අවදානම් කළමනාකරණයේ සැලකිය යුතු ප්‍රගතියක් මෙම වර්ෂය තුළ දී වාර්තා වී නොමැති අතර, මුළු අක්‍රීය ණය ප්‍රමාණයේ අඩුණ්ඩ ඉහළ යාමක් පෙන්නුම් කරයි. කෙසේ වුවත්, 2009 වර්ෂයේ දී සියයට 10 ක්ව පැවති අක්‍රීය ණය ප්‍රමාණය හා මුළු ණය ප්‍රමාණය අතර අනුපාතය 2010 දී සියයට 9 ක් දක්වා අඩුවිය. ණය අහිමිවීම් සඳහා කරන ලද ප්‍රතිපාදනයන් වෙන්කිරීමෙන් පසු, අක්‍රීය ණය, සමස්ත ණය ප්‍රමාණයෙන් සියයට 5 ක් විය. මේ අනුව, 2009 වර්ෂයේ දී සියයට 49 ක් වූ අක්‍රීය ණය ආවරණ අනුපාතය 2010 දී සියයට 54 දක්වා ඉහළ ගොස් ඇත. කල්බදු සහ කුලී සිත්තකර ව්‍යාපාර අංශය යටතේ

8.8 සංඛ්‍යා සටහන **ලියාපදිංචි මුදල් සමාගම්හි වත්කම් හා වගකීම් සංයුතිය**

අයිතමය	2009		2010 (අ)		වෙනස %	
	රුපියල් බිලියන	සමස්තයේ ප්‍රතිශතයක් ලෙස	රුපියල් බිලියන	සමස්තයේ ප්‍රතිශතයක් ලෙස	2009	2010
වත්කම්						
ණය සහ අත්තිකාරම්	113.5	61.2	156.2	66.9	1.5	37.6
ආයෝජන	15.2	8.2	20.7	8.9	3.8	35.9
වෙනත්	56.6	30.6	56.7	24.3	15.2	0.0
වගකීම්						
තැන්පතු	119.8	64.6	146.1	62.6	15.8	22.0
ණය ගැනීම්	19.2	10.4	34.2	14.7	(26.8)	78.2
ප්‍රාග්ධනය	20.6	11.1	21.6	9.3	(18.4)	4.8
මුළු අරමුදල්	159.6	86.1	202.0	86.5	3.0	26.5
වෙනත්	25.8	13.9	31.6	13.5	25.0	22.6
මුළු වත්කම් / වගකීම්	185.4	100.0	233.6	100.0	5.6	26.0

(අ) තාවකාලික මූලය: ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව

8.6 රූප සටහන **ලියාපදිංචි මුදල් සමාගම්හි අක්‍රීය ණය පහසුකම්**

සපයන ලද ණය ප්‍රමාණයේ අක්‍රීය ණය අනුපාතය පිළිවෙලින් සියයට 6 ක් සහ සියයට 5 ක් වැනි පහළ අගයක් වාර්තා කළ අතර, උකස් අත්තිකාරම් ලෙස සපයන ලද ණයවලදී එය ශුන්‍ය අගයක් විය.

(අ) වෙළෙඳපොළ අවදානම: 2010 වර්ෂය තුළ දී පොලී අනුපාතිකයන්ගේ හැසිරීම ලියාපදිංචි මුදල් සමාගම්වල ඉපයීම් කෙරෙහි සැලකිය යුතු හිතකර බලපෑමක් ඇතිකරන ලදී. ආර්ථිකය තුළ පොලී අනුපාතික පහළ යමින් තිබියදීත් ලියාපදිංචි මුදල් සමාගම් අංශයේ පොලී ආන්තිකය (ශුද්ධ පොලී ආදායම, උපයන වත්කම්වල ප්‍රතිශතයක් ලෙස) 2009 දී වාර්තා වූ සියයට 3 ක වර්ධනය හා සසඳන කළ 2010 වර්ෂය අවසානය වන විට සියයට 5 ක් ලෙස සැලකිය යුතු ඉහළ මට්ටමකින් පැවතිණි. ඒ අනුව, 2009 වර්ෂයේ දී

රුපියල් බිලියන 4.6 ක්ව පැවති ලියාපදිංචි මුදල් සමාගම් අංශයේ ශුද්ධ පොලී ආදායම 2010 වර්ෂයේ දී රුපියල් බිලියන 10.6 ක් දක්වා සියයට 132 කින් වර්ධනය විය.

(ආ) ද්‍රවශීලතා අවදානම: වර්ෂය තුළ දී ලියාපදිංචි මුදල් සමාගම් අංශයේ ද්‍රවශීලතාවයෙහි වර්ධනයක් සිදු වුවද, සමාගම් කිහිපයක ද්‍රවශීලතා ගැටලු පැවතිණි. ලියාපදිංචි මුදල් සමාගම් අංශය විසින් පවත්වා ගත යුතු ද්‍රවශීලතා වත්කම් (එනම් කාලීන තැන්පතු සහ තැන්පතු සහතිකවල වටිනාකමින් සියයට 10 ක් සහ ඉතිරි කිරීමේ තැන්පතුවල වටිනාකමින් සියයට 15 ක්) ප්‍රමාණය 2010 වර්ෂය අවසානය වන විට පැවතිය යුතු අවම ව්‍යවස්ථාපිත ද්‍රවශීලතා වත්කම් ප්‍රමාණයට වඩා රුපියල් බිලියන 0.1 ක සුළු හිඟයක් පෙන්නුම් කළේය.

ලාභදායීත්වය සහ ප්‍රාග්ධනය

(අ) ලාභය: 2009 වර්ෂයේ දී වාර්තා වූ අලාභ ලැබීම් හා සසඳන කළ 2010 වර්ෂයේ දී ලියාපදිංචි මුදල් සමාගම් අංශය නැවත යථා තත්ත්වයට පත්වෙමින් ලාභදායී තත්ත්වයක් පෙන්නුම් කර ඇත. 2010 වර්ෂය තුළ දී පොලී අනුපාතිකයන්ගේ පහත වැටීම හරහා මෙම අංශයේ ක්‍රියාකාරීත්වය කෙරෙහි හිතකර බලපෑමක් සිදු විය. පසුගිය වර්ෂයේ වාර්තා වූ රුපියල් බිලියන 1.2 ක බදු පෙර අලාභය හා සසඳන කළ 2010 වර්ෂයේ දී, මෙම අංශය රුපියල් බිලියන 2.2 ක බදු පෙර ලාභයක් වාර්තා කර ඇත. ශුද්ධ පොලී ආදායමේ ඇති වූ වර්ධනය ලාභය ඉහළ නැංවීම කෙරෙහි ප්‍රධාන වශයෙන් බලපෑවේය. 2009 වර්ෂයේ දී, පිළිවෙලින් සියයට සෘණ

8.9 සංඛ්‍යා සටහන **ලියාපදිංචි මුදල් සමාගම්හි ලාභදායීත්වය**

අයිතමය	වටිනාකම (රු. බිලියන)		වර්ධනය			
	2009	2010 (අ)	2009		2010	
			වටිනාකම (රු. බිලියන)	ප්‍රතිශතය (%)	වටිනාකම (රු. බිලියන)	ප්‍රතිශතය (%)
පොලී ආදායම	22.4	26.0	0.5	2.3	3.6	16.0
පොලී වියදම	17.8	15.4	1.5	9.3	(2.5)	(13.8)
ශුද්ධ පොලී ආදායම	4.6	10.6	(1.0)	(18.0)	6.1	132.4
පොලී නොවන ආදායම	3.8	5.1	(1.3)	(25.4)	1.2	32.3
පොලී නොවන වියදම	7.8	10.4	0.3	3.5	2.6	33.2
ණය අහිමිවීම් සඳහා වෙන්කිරීම් (ශුද්ධ)	1.7	3.0	0.9	110.4	1.3	75.2
බදු පෙර ලාභය	(1.2)	2.2	(3.5)	(150.2)	3.4	291.5
බදු	0.8	2.6	0.1	10.1	1.8	228.2
බදු පසු ලාභය	(2.0)	(0.4)	(3.6)	(223.5)	1.6	79.8

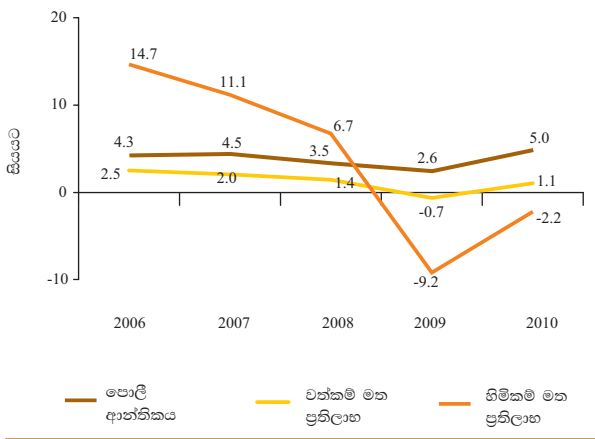
(අ) තාවකාලික

මූලය: ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව

8.7 රූප සටහන

ලියාපදිංචි මුදල් සමාගම් ගාස්තු සේව දර්ශක

1 ක් සහ සියයට සෘණ 10 ක්ව පැවති වත්කම් මත ප්‍රතිලාභ අනුපාතය, සහ හිමිකම් මත ප්‍රතිලාභ අනුපාතය 2010 වර්ෂයේ දී, පිළිවෙලින් සියයට 1 ක් සහ සියයට සෘණ 2 ක් වශයෙන් ඉහළ යාම තුළින් ලාභදායීත්වයේ සිදු වී ඇති වර්ධනය පෙන්නුම් කෙරේ. කෙසේ වෙතත්, වර්ෂය තුළ දී මෙම අංශයේ ලාභදායීත්වය ඉතාමත් පහළ මට්ටමක පැවතිණ. ලාභදායීත්වය පහළ මට්ටමක පැවතීමට ප්‍රධානතම හේතුව වූයේ, ලියාපදිංචි මුදල් සමාගම් අංශයේ වත්කම්වලින් සියයට 26 ක් හිමි, පීඩාවට පත් ලියාපදිංචි මුදල් සමාගම් 6 හි ක්‍රියාකාරීත්වයයි. මෙම සමාගම්වල පවත්නා ගැටලුමය තත්ත්වයන් නිරාකරණය වෙමින් පවතින බැවින් ඉදිරි වර්ෂවල දී මෙම අංශයේ ලාභදායීත්වය තවදුරටත් ඉහළ යනු ඇතැයි අපේක්ෂා කෙරේ.

(අ) ප්‍රාග්ධනය: ශේෂ පත්‍රයේ ප්‍රාග්ධන අරමුදල්හි සුළු වර්ධනයක් පෙන්නුම්කළ ද, වර්ෂය තුළ දී ප්‍රාග්ධන ප්‍රමාණාත්මතා අනුපාතය පවත්වාගෙන යාමට අවශ්‍ය නියාමන ප්‍රාග්ධනයේ අඛණ්ඩ පහළ යාමක් වාර්තා විය. 2009 වර්ෂයේ දී, රුපියල් බිලියන 15 ක් වූ මුළු නියාමන ප්‍රාග්ධනය 2010 වර්ෂයේ දී රුපියල් බිලියන 12 දක්වා පහත වැටිණ. පීඩාවට පත් මුදල් සමාගම් කිහිපයක මෙම වර්ෂය තුළ දී වාර්තා වූ සැලකිය යුතු ප්‍රමාණයේ අලාභයන්, නියාමන ප්‍රාග්ධනයේ මෙම පහත වැටීමට හේතු විය. කෙසේ වෙතත්, ව්‍යවස්ථාපිත ප්‍රාග්ධන අවශ්‍යතා අනුපාතය, බොහෝ දුරට අවශ්‍ය අවම ප්‍රමාණයට වඩා ඉහළ මට්ටමක පැවතිණ. 2009 වර්ෂයේ දී සියයට 16 ක්ව පැවති නියාමන ප්‍රාග්ධන අරමුදල්වලට මුළු තැන්පතු අනුපාතය 2010 දී සියයට 12 දක්වා පහත වැටුණි (ව්‍යවස්ථාපිත අවම මට්ටම සියයට 10 කි). මූලික ප්‍රාග්ධන අනුපාතය (අවදානම මත බර

තැබූ වත්කම්වල ප්‍රතිශතයක් ලෙස) සියයට 9 සිට සියයට 5 දක්වා පහත වැටුණි (පවත්වා ගත යුතු අවම ප්‍රමාණය සියයට 5 කි). එමෙන්ම, අවදානම මත බරතබන ලද ප්‍රාග්ධන අනුපාතය 2009 වසරේ දී සියයට 10 ක මට්ටමේ පවත්වාගෙන ගිය අතර, එය 2010 වසර අවසානය වන විට සියයට 7 දක්වා පහළ අගයක් ගන්නා ලදී.

නියාමනයේ සහ අධීක්ෂණයේ ප්‍රගතිය

(අ) නව විධිවිධාන: තැන්පතු රැස්කිරීම සඳහා මුදල් සමාගම් අතර පවත්නා අහිතකර තරගය ඉවත් කොට මහජන විශ්වාසය හා මෙම අංශයේ පැවැත්ම තහවුරු කිරීමේ අරමුණින් ලියාපදිංචි මුදල් සමාගම් විසින් තැන්පතු සඳහා ගෙවිය හැකි උපරිම පොලී අනුපාතිකයන් හඳුන්වාදෙන ලදී. තවද, නව මුදල් ව්‍යාපාර පහත 2011 දී පාර්ලිමේන්තුවට ඉදිරිපත් කිරීම සඳහා අවශ්‍ය කෙටුම්පත් කිරීම හා සම්බන්ධ වැඩකටයුතු අවසන් කෙරෙමින් පවතී.

(ආ) පීඩාවට පත් ලියාපදිංචි මුදල් සමාගම් සඳහා පිළියම් ක්‍රියාමාර්ග: 2008 වර්ෂය අග භාගයේ දී පැන නැගුණු ද්‍රවශීලතා අර්බුදය හේතුවෙන් පීඩාවට පත් ලියාපදිංචි මුදල් සමාගම් 6 ක ව්‍යාපාර කටයුතු යථා තත්ත්වයට පත්කිරීම සඳහා මෙම වර්ෂය තුළ දී විවිධ ක්‍රියාමාර්ග අනුගමනය කරන ලදී. ඒ සඳහා ගන්නා ලද ප්‍රධාන ක්‍රියාමාර්ගයන් අතර කළමනාකරණ නියෝජිතයන් පත්කිරීම, ප්‍රාග්ධනය යෙදවීම තුළින් සමාගම් කළමණාකරණය පවරා ගැනීම, ණය සහ තැන්පතු වගකීම් කොටස් හිමිකම් බවට හැරවීම, තැන්පතු සහ පොලී අනුපාතයන් ප්‍රතිලේඛනගත කිරීම, නිශ්චල දේපල වත්කම් අලෙවි කිරීම සහ අක්‍රීය ණය කඩිනමින් අයකර ගැනීමට යොමු කිරීම යනාදිය ඇතුළත් වේ. මීට අමතරව, මෙම ආයතන විසින් බලපත්‍රලාභී බැංකු වෙතින් ලබාගන්නා ණය මුදල් වෙනුවෙන් ණය ආවරණ ඇප යෝජනා ක්‍රමයක් ද ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව විසින් හඳුන්වා දෙන ලදී. මෙම ක්‍රියාමාර්ගයන්ගේ ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන් ලියාපදිංචි මුදල් සමාගම් 3 ක ව්‍යාපාර කටයුතු යථා තත්ත්වයට පත්කර ගැනීමට හැකියාව ලැබුණු අතර, සමාගම් 2 ක් සඳහා පත්කරන ලද කළමනාකරණ නියෝජිතයන් මුදාහරින ලදී. එක් මුදල් සමාගමක සාර්ථක අන්දමින් කොටස් නිකුතුවක් සිදු කෙරුණු අතර, තවත් සමාගමක සැලසුම් කරන ලද ආකාරයට තැන්පතු වගකීම්, හිමිකම් බවට පරිවර්තනය කෙරුණි. මුදල් සමාගම් 2 ක් සඳහා උපායමාර්ගික ආයෝජකයන් හඳුනාගත් අතර, අනෙක් ලියාපදිංචි මුදල් සමාගම් සඳහා සුදුසුයයි තෝරා ගන්නා ලද ආයෝජකයන් පිළිබඳ විමර්ශනයන් කිරීමේ කටයුතු සිදු

ක්ෂුද්‍රමූල්‍ය

ක්ෂුද්‍ර මූල්‍ය අංශය ඉතුරුම් සංගම්, සීටිටු ක්‍රම, ණය දෙන සමිති, මරණාධාර හා සුභසාධන සමිති ඇතුළු ඉතිරිකිරීමේ හා ණය දෙන සමිති සමාගම් යනාදී වෙනත් විවිධාකාර ආයතනවලින් සමන්විත වේ. “කුඩා ප්‍රමාණයේ ව්‍යවසායකයින්ට අතිරේක ඇප ආවරණ මත කෙටි කාලීන කාරක ප්‍රාග්ධනය සැපයීමේ ක්‍රමවේදයක් සහ දුප්පත්කම අඩුකර ගැනීමේ උපාය මාර්ගයක් ලෙස” ක්ෂුද්‍රමූල්‍ය අර්ථ දැක්වා ඇත. (Consultative Group to Assist the Poorest (CGAP) 2003). මෙම අංශයේ ක්‍රියාකාරකම් අනුව, අඩු ආදායම් උපයන සේවලාභීන්ට, විශේෂයෙන්ම, විධිමත් බැංකු හා අනෙකුත් මූල්‍ය ආයතනවලින් සාම්ප්‍රදායිකව නොසලකා හැර ඇති දිළිඳුකමින් පෙළෙන පුද්ගලයන් සඳහා ණය ලබා දීම, ඉතිරිකිරීම් ලබාගැනීම, රක්ෂණ සේවා සැපයීම, මුදල් ප්‍රේෂණය ඇතුළු තවත් විවිධාකාර වූ මූල්‍ය සේවාවන් (උපදේශක සහ තාක්ෂණ සේවාවන්) සපයයි. මේ අනුව, ක්ෂුද්‍රමූල්‍ය කටයුතුවලින් අපේක්ෂා කරනුයේ අඩු ආදායම්ලාභීන්ගේ හැකියාවන් සහ ආදායම් උත්පාදනය කිරීමේ ක්‍රියාමාර්ග වැඩි දියුණු කිරීම සහ පුළුල් කිරීමයි. මෙහිදී වඩාත් ප්‍රචලිත ක්‍රමවේදය වනුයේ, අන්‍යෝන්‍ය ලෙස සහයෝගය දැක්වීමේ පදනම මත සංවිධානය වූ කණ්ඩායම් ක්‍රමය හරහා ණය පහසුකම් සැපයීමයි. ක්ෂුද්‍රමූල්‍ය අංශය, ණය පහසුකම් සැපයීම මෙන්ම ණය ආපසු අයකර ගැනීම සඳහා ද මෙම කණ්ඩායම් ක්‍රමවේදය සාර්ථක ලෙස යොදා ගනී.

ශ්‍රී ලංකාවේ ක්ෂුද්‍රමූල්‍ය අංශය

- ශ්‍රී ලංකාවේ ක්ෂුද්‍රමූල්‍ය අංශය, ක්ෂුද්‍රමූල්‍ය ආයතනවල විශාලත්වය, කටයුතු කරන ආකාරය, කටයුතු කරන ප්‍රදේශය, යොදාගනු ලබන උපාය මාර්ග, ආයතනික ව්‍යුහය සහ අරමුදල් සම්පාදනය සඳහා යොදා ගෙන ඇති ක්‍රමවේදය අනුව, ප්‍රමාණයෙන් එකිනෙකට වෙනස් වූ ආයතන විශාල සංඛ්‍යාවකින් සමන්විත වේ. නෛතික තත්ත්වය අනුව, මෙම ආයතන විවිධ ව්‍යවස්ථාපිත නීතිමය තත්ත්වයන් යටතේ එනම්, මුදල් සමාගම් පනත, කල්බදු මූල්‍යකරණ පනත, සමුපකාර සමිති පනත, ශ්‍රී ලංකා සමෘද්ධි අධිකාරී පනත, කෘෂි සංවර්ධන පනත, සමාගම් පනත සහ ස්වේච්ඡා සමාජ සේවා සංවිධාන (ලියාපදිංචි හා අධීක්ෂණ) පනත ආදී පනත් යටතේ ලියාපදිංචි වී ඇත.
- ඇතැම් ක්ෂුද්‍රමූල්‍ය ආයතන, අරමුදල් සම්පාදනය කරගැනීමේ ක්‍රමවේදයක් ලෙස එම ආයතනවල සාමාජිකයන්ගෙන් මෙන්ම සාමාජික නොවන පුද්ගලයන්ගෙන් තැන්පතු වශයෙන් හෝ ණය වශයෙන් අරමුදල් රැස්කර ණය පහසුකම් සලසමින් මූල්‍ය අතරමැදියන් ලෙස කටයුතු කරන අතර, අනෙකුත්

ආයතන ණය ලබාදීමේ ආයතන වශයෙන් පමණක් කටයුතු කරයි. ණය පහසුකම් සැපයීම තම එකම කාර්යය ලෙස සිදුකරන ආයතන දේශීය හෝ විදේශීය අරමුදල් සම්පාදකයින්ගෙන් හෝ විධිමත් ණය දෙන ආයතනවලින් ණය ලබාගැනීමෙන් අරමුදල් සම්පාදනය කරගනී. ක්‍රියාකාරීත්වය අනුව, ඇතැම් ක්ෂුද්‍රමූල්‍ය ආයතන ලාභ ඉපයීමේ පරමාර්ථයෙන් කටයුතු කරන අතර, තවත් සමහර ආයතන ලාභ ඉපයීමේ අපේක්ෂාවෙන් තොරව කටයුතු කරයි. ක්ෂුද්‍රමූල්‍ය ආයතන කුටුම්භයන්ගේ ඉතිරිකිරීම් එක්රැස් කිරීමේ අරමුණින් තැන්පතු ලබාගැනීමේ යෙදී ඇත්නම්, එවැනි ආයතන මූල්‍ය අතරමැදියන් වේ. මෙවැනි ආයතන අධීක්ෂණය හා නියාමනය නොවන්නේ නම්, එම ආයතනවල ක්‍රියාකාරීත්වයෙන් තැන්පතුකරුවන්, අනෙකුත් ණය හිමියන් සහ අඩු ආදායම්ලාභී පාරිභෝගිකයින් ආරක්ෂා කර ගැනීමත්, බලධාරීන්ගේ/ නියාමකයන්ගේ වගකීම වන බැවින් ඒ සම්බන්ධයෙන් ඔවුන්ගේ අවධානයට ලක් වේ.

- මේ අතර, අවිධිමත් මෙන්ම ආයතනික නොවන ක්ෂුද්‍රමූල්‍ය සපයන්නන් ලෙස ඉතිරිකිරීමේ සමිති, සීටිටු ක්‍රම, ණය දෙන සමිති, අවමංගල හා මරණාධාර සමිති, ව්‍යාපාරිකයන්, මුදල් ණයට දෙන්නන්, ද්‍රව්‍ය සැපයුම්කරුවන් සහ එක් එක් සම්බන්ධිත පාර්ශ්වයන්ද, ඇතැම් විට කටයුතු කරයි.

ක්ෂුද්‍රමූල්‍ය කටයුතුවල වැදගත්කම

අඩු ආදායම් ලාභීන්ගෙන් බහුතරයකට, මූලික මූල්‍ය සේවා සඳහා ඇති ඉඩකඩ ඉතා අල්ප අතර, එවැනි පිරිස් සඳහා මූල්‍ය සේවා පහසුකම් සැලසීම, තවමත් අභියෝග යක්ෂ්‍ය පවතී. ක්ෂුද්‍රමූල්‍ය ක්‍රමය යටතේ අඩු ආදායම් ලාභීන්ට මූල්‍ය සේවා ලබාගැනීමට ඇති ඉඩකඩ පුළුල් කිරීම ඔවුන්ගේ ආදායම් උත්පාදන ක්‍රියාකාරකම් වැඩි දියුණු කර ගැනීම සඳහා උපකාරී වන අතර එමගින්, ඉතිරිකිරීමේ හැකියාවන් වැඩි වී ඔවුන්ගේ ජීවන තත්ත්වය උසස් කර ගැනීමට දායක වනු ඇත. තවද, “අඩු ආදායම් ලාභීන් වෙත ක්ෂුද්‍රමූල්‍ය සේවා සැපයීම ඔවුන් දුප්පත්කම අඩු කර ගැනීමට කරන අරගලය ජය ගැනීම සඳහා ශක්තිමත් ක්‍රමවේදයක් වේ” (CGAP 2006). එබැවින්, අඩු ආදායම් ලාභීන්ට මූල්‍ය සේවා පහසුකම් සැලසීම, විශේෂයෙන්ම, ඔවුන්ගේ වත්කම් වැඩි කර ගැනීමටත්, ආදායම් වැඩි දියුණු කර ගැනීම සහ ආර්ථික පීඩනය අඩුකර ගැනීම සඳහා ඇති හැකියාව වැඩි දියුණු කර ගැනීමටත්, ක්ෂුද්‍රමූල්‍ය පහසුකම් ශක්තිමත් මෙවලමක් වේ. එහි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස, ආර්ථික කටයුතුවලට ක්‍රියාකාරී ලෙස දායක වීමෙන් අඩු ආදායම්ලාභීන්ගේ ජීවන තත්ත්වය උසස් කරගත හැකි වේ.

ක්ෂුද්‍රමූල්‍ය අංශය සඳහා නියාමන ක්‍රමවේදයක අවශ්‍යතාවය

- එලදායී ලෙස ක්ෂුද්‍රමූල්‍ය අංශයේ ස්ථාවර ක්‍රියාකාරී පැවැත්ම තහවුරු කිරීම සඳහා, වෘත්තීමය ලෙස කටයුතු කරන ශක්තිමත් ක්ෂුද්‍රමූල්‍ය ආයතන පද්ධතියක පැවැත්ම ඉතාමත් වැදගත් වේ. යම් ආයතනයක් මහජනතාවගෙන් තැන්පතු එක් රැස් කරන්නේ නම්, තැන්පතුකරුවන්ගේ ආරක්ෂාව සඳහා එවැනි ආයතන විවක්ෂණ නියාමනය සහ අධීක්ෂණයට ලක් විය යුතුය. ඇතැම් ක්ෂුද්‍රමූල්‍ය ආයතන දැනට කිසිම නීතිමය ප්‍රතිපාදනයක් යටතේ සුදුසු නියාමන සහ අධීක්ෂණ ක්‍රමවේදයකට යටත් නොමැති බැවින්, එම ක්ෂුද්‍රමූල්‍ය ආයතනවල ව්‍යාප්තියත් සමඟ අඩු ආදායම් ලාභීන්ගෙන් තැන්පතු ලෙස එක් රැස් කර ගන්නා ඉතිරිකිරීම්වල ආරක්ෂාව සම්බන්ධයෙන්, බලධාරීන්ගේ සැලකිල්ලට යොමු වේ. රෙගුලාසි යනු ක්ෂුද්‍රමූල්‍ය ආයතන අනුගමනය කළ යුතු නීති රීති පද්ධතියක් වන අතර අධීක්ෂණය යනු නීති රීතින්ට අනුකූලතාවය දැක්වීම බලාත්මක කිරීමේ ක්‍රියාවලියයි. ක්ෂුද්‍රමූල්‍ය ආයතන සඳහා ප්‍රමාණවත් නියාමන ක්‍රමවේදයක් නොමැතිවීම නිසා, ඇතැම් අරමුදල් සම්පාදකයන් ක්ෂුද්‍රමූල්‍ය ආයතනවලට අරමුදල් යෙදවීමට ද මැලිකමක් දක්වන අතර, මෙම අංශයේ ස්ථාවරත්වය තහවුරු කරගනිමින් සැලකිය යුතු එලදායී ප්‍රගතියක් අත්පත් කර ගැනීමට, පුළුල් නියාමන හා අධීක්ෂණ ක්‍රමවේදයක් පැවතිය යුතු බව අරමුදල් සම්පාදකයින්ගේ ද විශ්වාසයයි.
- අනෙකුත් බොහෝ රටවල මෙන්ම යහපාලනය දුර්වල මට්ටමක පැවතීම, ණය ආපසු අයකර ගැනීමේ දුර්වලතා පැවතීම, ණය පහසුකම් සඳහා ඉහළ පොලී අය කිරීම, ණය අයකර ගැනීම සඳහා අයහපත් ක්‍රමවේදයන් අනුගමනය කිරීම, ගනුදෙනු සඳහා දරන පිරිවැය ඉහළ මට්ටමක පැවතීම, නොකඩවා අලාභ තත්ත්වයට පත්වීම සහ අධීක්ෂණ ක්‍රමවේදයන්ගේ සැලකිය යුතු අඩුපාඩුකම් පැවතීම, මෙරට ක්ෂුද්‍රමූල්‍ය අංශයේ ද දක්නට ඇත. එබැවින්, ක්ෂුද්‍රමූල්‍ය අංශයේ ප්‍රතිලාභ එලදායී ලෙස සමාජයට අත්පත් කර ගැනීමට නම්, එම ආයතනවල පවතින ගැටළුවලට පිළියම් යෙදීමෙන් ඒවායේ ක්‍රියාකාරීත්වය ක්‍රමානුකූල කිරීම සඳහා එලදායී

නියාමන හා අධීක්ෂණ ක්‍රමවේදයක් පැවතීම අත්‍යවශ්‍ය වනු ඇත. මෙම අංශයේ අඛණ්ඩ පැවැත්ම තහවුරු කිරීමටත්, මහජන විශ්වාසය ඉහළ නැංවීමට සහ අරමුදල් සම්පාදනය කර ගැනීම සඳහා ඇති ඉඩකඩ පුළුල් කර ගැනීමටත්, නියාමන ක්‍රමවේදය දායක වනු ඇත. එමෙන්ම, එය වංචාකාරී මූල්‍ය ආයතනවල ක්‍රියාකාරීත්වය අධෛර්යය කරවීමටද හේතු වේ.

යෝජිත නියාමන ක්‍රමවේදය

- යෝජිත නියාමන හා අධීක්ෂණ ක්‍රමවේදයට අනුව, ක්ෂුද්‍රමූල්‍ය ව්‍යාපාර කටයුතු නියාමනය හා අධීක්ෂණය සඳහා වෙනම අධිකාරියක් පිහිටුවීමට යෝජිත අතර, නියාමනය හා අධීක්ෂණය සඳහා අවශ්‍ය රෙගුලාසි, මූලධර්ම හා ප්‍රමිතීන් ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවේ මුදල් මණ්ඩලය විසින් නියම කරනු ඇත. මෙම අධිකාරියේ අධ්‍යක්ෂ මණ්ඩලය, සාමාජිකයින් පස්දෙනෙකුගෙන් සමන්විත වනු ඇති අතර, එය මුදල් අමාත්‍යාංශයේ ලේකම් විසින් පත්කරනු ලබන මුදල් අමාත්‍යාංශයේ නිලධාරියෙකුගෙන්, ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවේ මුදල් මණ්ඩලය විසින් පත්කරනු ලබන ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවේ නිලධාරියෙකුගෙන් සහ මුදල් ඇමතිවරයා විසින් පත්කරනු ලබන වෘත්තීය ගණකාධිකරණ ආයතනයක නියෝජිතයකු ද ඇතුළුව, මූල්‍ය කටයුතු, බැංකු කටයුතු, ආර්ථික විද්‍යාව, නීතිය, කළමනාකරණය හා අදාළ අනෙකුත් අංශයන්ගේ පළපුරුද්ද සහ සුදුසුකම් ලත් නියෝජිතයන් තිදෙනෙකුගෙන් සමන්විත වේ.
- ක්ෂුද්‍රමූල්‍ය ව්‍යාපාර කටයුතු පවත්වාගෙන යාමට බලපත්‍ර නිකුත් කිරීම, ක්ෂුද්‍රමූල්‍ය ආයතන සඳහා ප්‍රාග්ධන අවශ්‍යතාවයන් හා ද්‍රවශීලතා වත්කම් ප්‍රමාණයන් නියම කිරීම, ණය පහසුකම් සැපයීම, සහ තැන්පත් එක්රැස් කිරීම සම්බන්ධයෙන් මෙහෙයුම් උපදෙස් ලබාදීම සඳහා අධිකාරිය බලාත්මක කෙරේ. තවද, ක්ෂුද්‍රමූල්‍ය ආයතනවලින් තොරතුරු එක්රැස් කිරීම, ක්ෂුද්‍රමූල්‍ය ආයතන විමර්ශනයට ලක් කිරීම හා අවශ්‍ය විටකදී බලපත්‍රය අවලංගු කිරීම ද ඇතුළුව ක්ෂුද්‍රමූල්‍ය ආයතනයන්ට එරෙහිව නියාමන පියවර අනුගමනය කිරීම සඳහා අවශ්‍ය බලතල ද නියාමන අධිකාරියට පැවරේ.

කෙරෙහි පවතී. මේ ආකාරයෙන්, පීඩාවට පත් සෑම ලියාපදිංචි මුදල් සමාගමක්ම 2011 වර්ෂය තුළ දී නැවත යථා තත්ත්වයට පත්කර ගැනීමට හැකි වනු ඇතැයි අපේක්ෂා කෙරේ.

(ඇ) අවසර නොමැතිව මුදල් ව්‍යාපාර පවත්වාගෙන යාමට එරෙහිව ගන්නා ලද ක්‍රියාමාර්ග: අවසරයක් නොමැතිව මුදල් ව්‍යාපාරවල නිරත වන ලදැයි චෝදනා ලද ආයතන සම්බන්ධයෙන් අවශ්‍ය විමර්ශන කටයුතු අඛණ්ඩව පවත්වන ලද අතර මේ සම්බන්ධයෙන්

අධිකරණයේ විභාගවෙමින් පවතින නඩු කටයුතු සඳහා සහාය දක්වන ලදී. වර්ෂය අවසානයේ දී එවැනි ආයතන සහ පුද්ගලයන්ගේ සංඛ්‍යාව 50 ක් ලෙස වාර්තා වූ අතර, ඉන් 15 කට එරෙහිව දැනට නීතිමය ක්‍රියාමාර්ග ගෙන ඇත. මීට සමගාමීව එවන් ආයතනවල මුදල් ආයෝජනය කිරීමේ අවදානම සම්බන්ධයෙන් ජනතාව දැනුවත් කිරීමේ අරමුණින් දීප ව්‍යාප්තව වැඩසටහන් සහ වැඩමුළු පැවැත්වීම සහ වෙළෙඳ දැන්වීම් ප්‍රචාරණය කිරීම ද සිදු කෙරුණි.

විශේෂිත කල්බදු මූල්‍යකරණ සමාගම්

ණය ප්‍රදානය කිරීමේ ගුණාත්මකභාවය වැඩි දියුණු වීම සහ බොල් ණය හා අඩමාන ණය සඳහා ප්‍රමාණවත් වෙන්කිරීම් සිදුකිරීමත් සමගම 2010 වසර තුළදී ද විශේෂිත කල්බදු මූල්‍යකරණ සමාගම්හි ක්‍රියාකාරීත්වය අඛණ්ඩව වර්ධනය විය.

ව්‍යාපාර වර්ධනය

(අ) ව්‍යාප්තිය: 2010 වසර අවසන් වන විට කල්බදු මූල්‍යකරණ පනත යටතේ ලියාපදිංචි වූ ආයතන සංඛ්‍යාව 70 ක් වූ අතර, එය බලපත්‍රලාභී වාණිජ බැංකු 15 කින්, ලියාපදිංචි මුදල් සමාගම් 34 කින් හා විශේෂිත කල්බදු මූල්‍යකරණ සමාගම් 21 කින් සමන්විත විය. විශේෂිත කල්බදු මූල්‍යකරණ සමාගම්වල 2009 වසරේ දී 180 ක්ව පැවති ශාඛා ජාලය, 2010 වසරේ නව ශාඛා 44 ක් විවෘත කිරීමත් සමග 224 දක්වා තවදුරටත් පුළුල් විය. නව ශාඛා අතුරෙන්, ශාඛා 15 ක් උතුරු හා නැගෙනහිර පළාත්වල විවෘත කරන ලදී.

(ආ) වත්කම්: 2009 වසර සඳහා වාර්තා වූ සියයට 1 ක මන්දගාමී වර්ධනය හා සැසඳීමේදී 2010 වසරේ දී විශේෂිත කල්බදු මූල්‍යකරණ සමාගම්හි මුළු වත්කම් ප්‍රමාණය රුපියල් බිලියන 154 දක්වා සැලකිය යුතු ලෙස සියයට 38 කින් වර්ධනය විය. සමස්ත මූල්‍ය පහසුකම්වල 2009 වර්ෂයේ දී වාර්තා වූ සියයට 10 ක සෘණ වර්ධනයට සාපේක්ෂව 2010 වර්ෂයේ දී වාර්තා කළ සියයට 32 ක් වූ ඉහළ වර්ධනය, ඉහත දැක්වූ මුළු වත්කම් ප්‍රමාණයෙහි වර්ධනයට බලපෑ ප්‍රධාන සාධකය විය. පිළිවෙලින් සියයට 36 ක් හා සියයට 50 ක් වශයෙන් මූල්‍ය කල්බදු අංශයේ හා කුලී පිට ගැනුම් අංශයේ වූ වාර්ෂික වර්ධනය, ආයතන මගින් ප්‍රදානය

කරනු ලබන සමස්ත ණය පහසුකම් ප්‍රමාණය ඉහළයාම සඳහා ප්‍රධාන වශයෙන් බලපාන ලදී. කෙසේ නමුත්, මුළු වත්කම් තුළ ආයෝජනයන්හි දායකත්වය ඉහළ යාමත් සමගම, ප්‍රදානය කරන ලද ණයවල දායකත්වය සියයට 68 දක්වා පහළ ගියේය. මේ අතර කල්බදු මූල්‍යකරණ කර්මාන්තයේ මුළු වත්කම් ප්‍රමාණයෙන් සියයට 72 ක් නියෝජනය කරමින්, විශේෂිත කල්බදු මූල්‍යකරණ සමාගම් 3 ක් කර්මාන්තය තුළ තවදුරටත් කැපී පෙනෙන තත්ත්වයක පැවතීම.

(ඇ) වගකීම්: විශේෂිත කල්බදු මූල්‍යකරණ සමාගම්හි ප්‍රධානම අරමුදල් ප්‍රභවය වන ණය ගැනීම්, 2009 වසරේ රුපියල් බිලියන 74 ක් වූ අතර, මෙය 2010 වසරේ රුපියල් බිලියන 105 දක්වා සියයට 42 කින් වර්ධනය විය. සමස්ත අරමුදල් කෙරෙහි ණය උපකරණවල දායකත්වයේ වෙනසක් සිදු නොවූ අතර, වෙනත් ආකාරයේ ණය ගැනීම්වල වර්ධනයක් දක්නට ලැබුණි. ප්‍රාග්ධන අරමුදල් සියයට 29 කින් වර්ධනය වූ අතර, ප්‍රාග්ධන අරමුදල් ප්‍රමාණය සමස්ත මූල්‍යනයෙහි ප්‍රතිශතයක් ලෙස සියයට 17 ක් දක්වා සුළු වශයෙන් පහළ ගියේය.

අවදානම් කළමනාකරණය

අක්‍රීය ණය පහසුකම් අනුපාතය ප්‍රතිශතාත්මකව හා සංඛ්‍යාත්මකව පහළ යාම මගින් නිරූපණය වනුයේ ණය අවදානම කෙරෙහි වූ අයහපත් බලපෑම අඩු වීමයි. 2009 වසරේ දී සියයට 8 ක් පමණ වූ අක්‍රීය ණය පහසුකම් අනුපාතය 2010 වසරේ දී සියයට 5 දක්වා පහළ ගිය අතර, අක්‍රීය ණය පහසුකම් ප්‍රමාණය රුපියල් බිලියන 6.0 සිට රුපියල් බිලියන 5.4 දක්වා පහළ ගියේය. කෙසේ නමුත්, අක්‍රීය ණය පහසුකම්

3.10 සංඛ්‍යා සටහන විශේෂිත කල්බදු මූල්‍යකරණ සමාගම්හි වත්කම් හා වගකීම් සංයුතිය

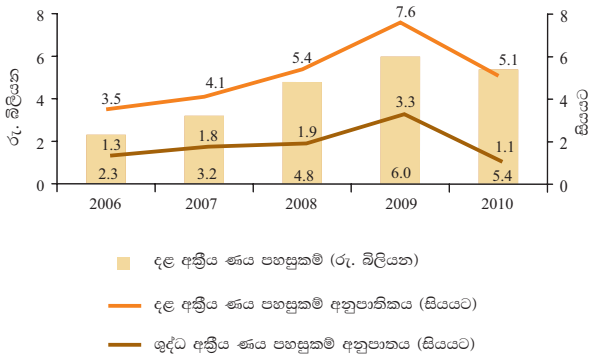
අයිතමය	2009		2010 (අ)		වෙනස %	
	රුපියල් බිලියන	සමස්තයේ ප්‍රතිශතයක් ලෙස	රුපියල් බිලියන	සමස්තයේ ප්‍රතිශතයක් ලෙස	2009	2010
වත්කම්						
ණය පහසුකම්	80.0	71.7	105.4	68.4	(10.3)	31.9
මූල්‍ය කල්බදු	29.5	26.4	40.2	26.1	(32.7)	36.3
ආයෝජන	6.3	5.6	16.8	10.9	16.9	166.7
වෙනත්	25.3	22.7	31.8	20.7	62.8	26.0
වගකීම්						
ණය සාධන පත්‍ර	24.0	21.4	32.7	21.2	14.5	36.6
අනෙකුත් ණය ගැනීම්	49.9	44.7	72.0	46.7	(11.1)	44.3
ප්‍රාග්ධන අරමුදල්	20.5	18.4	26.5	17.2	10.8	28.9
වෙනත්	17.1	15.5	22.9	14.8	21.4	31.8
මුළු වත්කම් / වගකීම්	111.5	100.0	154.1	100.0	1.4	38.2

(අ) තාවකාලික

මූලාශ්‍රය: ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව

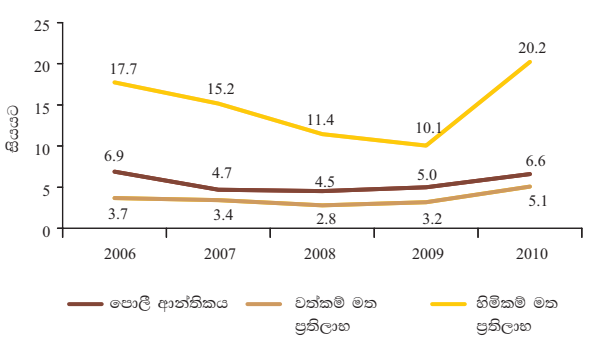

8.8 රූප සටහන විශේෂිත කල්බදු මූල්‍යකරණ සමාගම්හි අක්‍රීය ණය පහසුකම්

සඳහා වෙන්කිරීම් සියයට 57 සිට සියයට 78 දක්වා සැලකිය යුතු මට්ටමකින් වර්ධනය වීම, අවදානම් අඩුකර ගැනීමේ සාධකයක් විය. මෙම අංශයේ ප්‍රාග්ධන අරමුදල්වලින් සියයට 53 ක් විශේෂිත කල්බදු මූල්‍යකරණ සමාගම්හි පාලිත සමාගම්වල/සම්බන්ධිත සමාගම්වල ආයෝජනය කර ඇති බැවින් ආයෝජනයන්හි ඉහළ අවදානම් නැඹුරුවක් දක්නට ලැබේ. වෙළෙඳපොළ පොලී අනුපාතයන්ගේ අඛණ්ඩ පහළ යාම හේතුවෙන් වූ ප්‍රතිලාභය නිසා කල්බදු මූල්‍යකරණ සමාගම්හි ශුද්ධ පොලී ආන්තිකය (ශුද්ධ පොලී ආදායම, පොලී ආදායම් උපයන වත්කම්වල ප්‍රතිශතයක් ලෙස) 2009 වර්ෂයට සාපේක්ෂව සියයට 5 සිට සියයට 7 දක්වා 2010 වර්ෂයේ දී වර්ධනය විය. 2010 වසරේ දෙසැම්බර් මස අවසානය වන විට රුපියල් බිලියන 15 ක ද්‍රවශීල වත්කම් මෙම අංශයේ පැවති අතර, එය 2009 වසරේ සියයට 127 ක් ව පැවති වර්ධනය සමඟ සැසඳීමේ දී සියයට 15 ක සුළු වර්ධනයක් විය. 2010 අවසානය වන විට, මෙම ද්‍රවශීල වත්කම්, සමස්ත ණය ලබාගැනීම්වලින් සියයට 14 ක් විය.

8.9 රූප සටහන විශේෂිත කල්බදු මූල්‍යකරණ සමාගම්හි ලාභදායීත්ව දර්ශක

ලාභදායීත්වය සහ ප්‍රාග්ධනය

(අ) ලාභය: 2008 වසරට පෙර පැවති මට්ටම දක්වා ලාභදායීත්වය වර්ධනය විය. පෙර වසරේ අදාළ කාලසීමාව තුළ පැවති සෘණ වර්ධනය හා සැසඳීමේදී 2010 දෙසැම්බර් මාසයෙන් අවසන් වූ මුල් මාස නවය තුළ දී බදු පසු ලාභය, රුපියල් බිලියන 4 ක් දක්වා සියයට 167 කින් වර්ධනය විය. 2009 වසර හා සැසඳීමේදී සියයට 3 ක් හා සියයට 10 ක් ලෙස පිළිවෙලින් වාර්තා වූ වත්කම් මත ප්‍රතිලාභ (බදු පෙර) සහ හිමිකම් මත ප්‍රතිලාභ 2010 වසරේ දී සියයට 5 ක් හා සියයට 20 ක් දක්වා ඉහළ යාම මගින්, ලාභදායීත්වයේ සැලකිය යුතු වර්ධනයක් පෙන්නුම් කළේය.

(ආ) ප්‍රාග්ධනය: ප්‍රධාන වශයෙන් රඳවා ගත් ලාභ හේතුකොටගෙන 2009 දෙසැම්බර් අවසානය වන විට රුපියල් බිලියන 21 ක් වූ මෙම අංශයේ ප්‍රාග්ධන අරමුදල් 2010 දී රුපියල් බිලියන 26 දක්වා සියයට 29 කින් ඉහළ ගියේය. කෙසේ නමුත්, වත්කම් හා ප්‍රාග්ධනය අතර අනුපාතය සුළු වශයෙන් පහළ යන

8.11 සංඛ්‍යා සටහන විශේෂිත කල්බදු මූල්‍යකරණ සමාගම්හි ලාභය

අයිතමය	වටිනාකම (රු. බිලියන)		වර්ධනය			
			2009		2010	
	2009	2010 (අ)	වටිනාකම (රු. බිලියන)	ප්‍රතිශතය (%)	වටිනාකම (රු. බිලියන)	ප්‍රතිශතය (%)
පොලී ආදායම	13.4	15.3	(1.5)	(9.8)	1.9	14.4
පොලී වියදම	8.8	7.4	(1.8)	(17.0)	(1.4)	(16.2)
ශුද්ධ පොලී ආදායම	4.6	7.9	0.3	8.0	3.3	72.6
පොලී නොවන ආදායම	3.2	4.0	0.6	21.8	0.8	26.0
බදු පෙර ලාභය	2.6	5.8	0.3	12.6	3.2	123.1
බදු පසු ලාභය	1.5	4.0	0.0	(2.5)	2.5	158.1

(අ) තාවකාලික

මූලය: ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව

විශේෂ සටහන 17 **අර්බුද නිරාකරණය කිරීම: බැංකු නොවන මූල්‍ය ආයතන**

සමස්ත නිරීක්ෂණ

බැංකු නොවන මූල්‍ය ආයතන සාමාන්‍යයෙන් ඉහළ පොලී අනුපාතයක් ලබා දෙමින්, තැන්පතු ලබාගෙන සාපේක්ෂ වශයෙන් ඉහළ අවදානමක් ඇති කුලීපිට ගැනුම්, කල්බදු පහසුකම් සහ දේපල වෙළඳාම් ආදී අංශ සඳහා මූල්‍ය පහසුකම් ලබාදීමේ කටයුතුවල නිරත වේ. දේශීය හා විදේශීය මූල්‍ය තත්ත්වයන්වල ඇති වූ සමහර කම්පනවල ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන් 2008 නොවැම්බර් මස ආරම්භයේ දී ආයතන 58 කින් පමණ සමන්විත වූ බැංකු නොවන මූල්‍ය ආයතන (ලියාපදිංචි මුදල් සමාගම් සහ කල්බදු මූල්‍යකරණ ආයතන) බොහොමයක තැන්පතුකරුවන් සහ අනෙකුත් ගනුදෙනුකරුවන් නොසන්සුන්තාවයට පත්වීමක් දක්නට ලැබුණි. ව්‍යාපාර සමූහ දෙකකට අයත් ආයතන 8 ක් එම ආයතනවල පැවැති දුර්වල අවදානම් කළමනාකරණ ක්‍රියාවලියේ ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන් තැන්පතු පිටතට ගලායාමේ අර්බුදයකට ලක් වූවත් බැංකු නොවන මූල්‍ය ආයතන විශාල ප්‍රමාණයක් මෙම තත්ත්වයට සාර්ථකව මුහුණ දෙන ලදී. අර්බුදකාරී තත්ත්වයන් මූල්‍ය ආයතනවලට බලපාන ආකාරය නිරීක්ෂණය කිරීමේදී දක්නට ලැබෙන ආකාරයට මෙම ආයතන ද උග්‍ර ද්‍රවශීලතා ප්‍රශ්නවලට මුහුණ දුන් අතර විශාල වශයෙන් අලාභ ලැබීම සහ වත්කම් ආපසු අයකර ගැනීමේ දුර්වලතාවය හේතුවෙන් අවසානයේ බුන්වත් වීමේ අවදානමකට මුහුණ දෙන ලදී. එහෙත් මෙම අර්බුදකාරී තත්ත්වය මූල්‍ය ක්ෂේත්‍රයේ අනෙකුත් ආයතනයන් කෙරෙහි පැතිරයාමේ බලපෑමක් ඇති නොකළ අතර, එනිසා නියාමන අධිකාරිය වශයෙන් මහ බැංකුව මෙම ආයතනවල ගනුදෙනුකරුවන්ගේ විශ්වාසය වැඩි දියුණු කිරීම සහ ව්‍යාපාර කටයුතු පුනරුත්ථාපනය කිරීම සඳහා විශේෂිත නිරාකරණය කිරීමේ ක්‍රියාවලියක් ක්‍රියාවට නැංවීය.

අර්බුද නිරාකරණය කිරීම-ප්‍රතිපත්ති සහ ක්‍රියාමාර්ග

අර්බුදයට ලක්වූ සමාගම්වල අර්බුද නිරාකරණය කිරීමේ අභිමතාර්ථයෙන් ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවට පැවරී ඇති බහුවිධ ව්‍යවස්ථාපිත බලය මගින් කළමනාකරණය සහ ව්‍යාපාරය පවරා ගැනීම, අධ්‍යක්ෂ මණ්ඩලය ප්‍රතිසංවිධානය කිරීම, තාවකාලිකව ව්‍යාපාර කටයුතු නැවැත්වීම සහ සමාගම් ඇවර කිරීම වැනි ක්‍රියාමාර්ග මගින් මැදිහත් වීමට හැකි නමුත් මහ බැංකුව මහජන අරමුදල් භාවිතයෙන් තොරව, කළමනාකාරීත්වය කෙරෙහි සෘජු මැදිහත්වීමක් සිදු නොකොට මහජන විශ්වාසය ගොඩනැගීම සහ එම ආයතන පුනරුත්ථාපනය කිරීම සඳහා වෙළෙඳපොළ පදනම් කරගත් ක්‍රමයක් අනුගමනය කරන ලදී. ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව මෙම ක්‍රියාමාර්ග විශේෂයෙන් අනුගමනය කරනු ලැබුවේ 1990 මුල් භාගයේ බිඳ වැටීමට ලක් වූ මුදල් සමාගම් 13 සම්බන්ධයෙන් අනුගමනය කරන ලද නිරාකරණය කිරීමේ ක්‍රියාමාර්ගවලින් උගත් පාඩම් තුළිනි.

ඒ අනුව, අර්බුදයට ලක් වූ ආයතනවල අර්බුද නිරාකරණය කිරීම සඳහා 2008 - 2009 වර්ෂවල මහ බැංකුව ක්‍රියාත්මක කරන ලද විශේෂිත පියවරයන් පහත පරිදි වේ.

- ගනුදෙනුකරුවන්ගේ විශ්වාසය නැවත ප්‍රතිස්ථාපනය කිරීමේ අරමුණින්, අන්තර් කාලය තුළ අර්බුදයට ලක් වූ සමාගම් පාලනය කිරීම සහ මුදල් මණ්ඩලය මගින් ලබාදෙන තීරණ ක්‍රියාවට නැංවීම සඳහා රාජ්‍ය අනුග්‍රහයක් සහිත නියෝජිතවරුන් කළමනාකරණ නියෝජිතයන් වශයෙන් පත් කිරීම.
- අධ්‍යක්ෂවරුන්ගේ විධායක බලතල ඉවත් කළ අතර ඔවුන් අධ්‍යක්ෂ මණ්ඩලවල රඳවා තබාගැනීම සහ එම අධ්‍යක්ෂවරුන් විසින් අතීතයේ සිදුකරන ලද කටයුතුවලට වගකීම ඔවුන් වෙත පැවරීම.
- සේවානියුක්තික අධ්‍යක්ෂවරුන්ගේ සහ විධායක නිලධාරීන්ගේ වේතන සීමා කිරීම.
- අනවසර තැන්පතු එකතු කිරීමේ නිරත වූ ආශ්‍රිත ආයතනවල වගකීම පැවරීම වැළැක්වීම සඳහා මුළු තැන්පතු වගකීමට සීමා පැනවීම.
- තම විකිණිය හැකි වත්කම් උපයෝගී කොටගෙන අරමුදල් රැස්කර ගැනීමට හැකිවන ලෙස රජයේ සහාය ඇතිව දිරිගැන්වීමේ යෝජනාවලියක් හඳුන්වා දීම.
- බැංකුවලින් අරමුදල් ලබාගැනීමේ ප්‍රවේශයක් ඇති කිරීම සඳහා ණය ඇප ආවරණ යෝජනා ක්‍රමයක් ආරම්භ කිරීම.
- අර්බුදයට ලක් වූ සමාගම්වලට උපදෙස් ලබාදීම හා ව්‍යාපාරික කටයුතු ප්‍රතිව්‍යුහගත කිරීම සඳහා ව්‍යාපාරික සහ නීති වෘත්තිකයන්ගෙන් සමන්විත සිවු දෙනෙකුගෙන් සැදුම්ලත් විශේෂඥ මණ්ඩලයක් පත් කිරීම.
- ප්‍රාග්ධන තත්ත්වය වැඩි දියුණු කිරීම සහ තැන්පතු ආපසු ගෙවීමේ අපහසුතා අඩුකිරීම සඳහා තැන්පත්කරුවන්ගේ සහ ණයගිමියන්ගේ අනුමැතිය ඇතිව අදාළ තැන්පතු හා ණය, ආයතනයේ ප්‍රාග්ධනය බවට පරිවර්තනය කිරීම.
- ද්‍රවශීලතා ප්‍රශ්න ඉවත්කිරීම සඳහා නව ආපසු ගෙවීමේ කාලපරිච්ඡේදයන් සහ අඩුකරන ලද පොලී අනුපාත සහිතව සමහර තැන්පතු ප්‍රතිලේඛනගත කිරීම.
- සහයෝගයක් නොදක්වන සහ එලදායී ලෙස කටයුතු නොකරන අවස්ථාවල දී, අධ්‍යක්ෂවරු මූල්‍ය අංශයේ තනතුරක් දැරීමට යෝග්‍ය සහ සුදුසු විය හැකි බව සැක සහිත බැවින් එම අධ්‍යක්ෂවරු ව්‍යවස්ථාපිත බලතලවලට අනුව ඉවත් කිරීම.
- උපායශීලී ආයෝජකයන්ට නව ප්‍රාග්ධනය ආයෝජනය කිරීම සහ කළමනාකරණය පවරා දීමට ඇරැයුම් කිරීම.
- තැන්පතු/ණය, හිමිකම් ප්‍රාග්ධනය බවට පරිවර්තනය කිරීම, වත්කම් සාධාරණ මිලට තක්සේරු කිරීම, ශක්තිමත් මූල්‍ය තත්ත්වයක් ප්‍රතිනිර්මාණය කිරීම සඳහා ප්‍රතිපාදන සැපයීම සහ මූලික ප්‍රාග්ධනය යෙදවීම මගින් ශේෂ පත්‍රය ප්‍රතිව්‍යුහගත කිරීමෙන්

අනතුරුව ප්‍රාග්ධනය තවදුරටත් වර්ධනය කිරීම සඳහා නව කොටස් නිකුත් කිරීම ද සිදුකරන ලදී. නව කොටස්කරුවන්ගේ සහභාගිත්වය තුළින් ආයතනයට තත්ත්වයට පත් කිරීමට පහසුකම් සැලසීම සඳහා එතෙක් ලැයිස්තුගත නොකරන ලද ආයතනවලට තම කොටස්, කොටස් වෙළෙඳපොළේ ලැයිස්තුගත කිරීමට නියම කළ අතර එමගින් ආයතනික යහපාලනය ශක්තිමත් වීමක් ද සිදු වේ.

එහි ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන් සමාගම් 3 කට නව ප්‍රාග්ධනය සහ උපායශීලී ආයෝජනයන් සමග නැවත ව්‍යාපාර කටයුතු ආරම්භ කිරීමට හැකි විය. මෙම සමාගම් නව ව්‍යාපාරික ආකෘතියකින් ඉදිරියට ගෙනයාම සඳහා නව අධ්‍යක්ෂ මණ්ඩලද පත්කර ඇත. අනෙකුත් සමාගම්වල ප්‍රතිව්‍යුහගත කිරීම් සැලසුම් කළ ආකාරයට අවසන් කිරීමට ආසන්නව පවතී.

ලදී. විවක්ෂණශීලී නියාමනය යටතේ පවත්වාගෙන යෑම උපරිම ප්‍රාග්ධනය මත ණය අනුපාතය (තෝලන අනුපාතය) 7 ක් ලෙස නියම කර ඇති විට එම අගය 4 ක් ලෙස පවත්වාගෙන යාම තුළින් ඉහළ මට්ටමේ ප්‍රාග්ධනයක් තුළින් අවදානම් කළමනාකරණය කිරීමේ හැකියාව පෙන්නුම් කර ඇත.

නියාමනයේ හා අධීක්ෂණයේ ප්‍රගතිය

අනාගත වර්ධනයට පහසුකම් සැපයීම සඳහා 2012.01.01 දින සිට ක්‍රියාත්මක වන පරිදි, අවම මූලික ප්‍රාග්ධන අවශ්‍යතාව රුපියල් මිලියන 75 සිට රුපියල් මිලියන 100 දක්වා ඉහළ නංවන ලදී. එමෙන්ම අවම මූලික ප්‍රාග්ධන අවශ්‍යතාවය 2013, 2014, 2015 හා 2016 වර්ෂ සඳහා පිළිවෙලින් රුපියල් මිලියන 150, රුපියල් මිලියන 200, රුපියල් මිලියන 250 හා රුපියල් මිලියන 300 දක්වා තවදුරටත් ඉහළ දමන ලදී. පොදු සමාගමක්, විශේෂිත කල්බදු මූල්‍යකරණ සමාගමක් ලෙස ලියාපදිංචි වීම සඳහා සුදුසුකම් ලැබීමට අවශ්‍යවන අවම ප්‍රාග්ධන අවශ්‍යතාවය ද 2011.01.01 සිට රුපියල් මිලියන 100 දක්වා ඉහළ නංවා ඇති අතර, එය වාර්ෂිකව රුපියල් මිලියන 50 බැගින් වැඩි කිරීම තුළින් වර්ෂ 2015.01.01 වන විට අවම ප්‍රාග්ධන අවශ්‍යතාව රුපියල් මිලියන 300 දක්වා ඉහළ නංවා ඇත. විශේෂිත කල්බදු මූල්‍යකරණ සමාගමිනි ශාඛා/ව්‍යාපාරික ස්ථාන, විවෘත කිරීම/මාරු කිරීම/වැසීම සම්බන්ධව සහ වාර්තාකරන අවශ්‍යතාවලට අදාළව නව විධානයන් දෙකක් නිකුත් කරන ලදී. 2011 අප්‍රේල් මස සිට ක්‍රියාත්මක වන පරිදි බදු ගණනය සඳහා රජයේ අය වැය මගින් යෝජිත උපකරණ වෙනුවෙන් ලබාදෙන ලද වාසිදායක ප්‍රාග්ධන දීමනා මෙම කර්මාන්තයට සහ එහි ලාභදායීත්වයට හිතකර තත්ත්වයක් උදාකරනු ඇත.

රජයේ සුරැකුම්පත්හි ප්‍රාථමික අලෙවිකරුවන්

2010 වසර තුළ දී ප්‍රාථමික අලෙවිකරුවන් තම අවදානම් කළමනාකරණ දර්ශක, විවක්ෂණ සීමාවන් තුළ පවත්වා ගනිමින්, මූල්‍ය දර්ශකවල ද කැපීපෙනෙන දියුණුවක් පෙන්වීය.

වත්කම් හා වගකීම්

2010 වසර අවසානයේදී ප්‍රාථමික අලෙවිකරුවන්ගේ මුළු වත්කම් ප්‍රමාණය රුපියල් බිලියන 125.8 ක් වූ අතර, මෙය 2009 වර්ෂය හා සැසඳීමේ දී සියයට 26 ක වැඩිවීමකි. අවසරලත් ගනුදෙනුවලට අනුකූලව ඔවුන්ගේ මුළු වත්කම් ප්‍රමාණයෙන් සියයට 98 ක්ම රජයේ සුරැකුම්පත්හි ගනුදෙනු සුරැකුම්, ආයෝජන සුරැකුම් සහ ප්‍රතිවිකුණුම් වලින් සමන්විත විය. එයින් ආයෝජන සුරැකුම් සහ ප්‍රතිවිකුණුම් පිළිවෙලින් සියයට 15.2 ක සහ 48.7 ක අඩුවීම් පෙන්නුම් කළ බැවින් මුළු කළඹෙහි වර්ධනයට බලපෑ ප්‍රධානතම සාධකය වූයේ ගනුදෙනු සුරැකුම්හි සිදු වූ කැපී පෙනෙන සියයට 76.7 ක වර්ධනයයි. රුපියල් බිලියන 74 ක් වූ ප්‍රතිමිලදී ගැනුම් ප්‍රාථමික අලෙවිකරුවන්ගේ ප්‍රධානතම වගකීමක් වූ අතර, 2009 දී සියයට 73.2 ක් වූ මුළු වගකීම් සහ ප්‍රතිමිලදී ගැනුම් අතර අනුපාතය 2010 වනවිට සියයට 58.8 ක් දක්වා අඩුවිය.

3.12 සංඛ්‍යා සටහන රජයේ සුරැකුම්පත්හි ප්‍රාථමික අලෙවිකරුවන්ගේ ක්‍රියාකාරීත්වය

අයිතමය	රුපියල් මිලියන			
	වාර්ෂික වර්ධනය (%)			
	2009	2010 (අ)	2009	2010
මුළු වත්කම්	99,810	125,773	18.3	26.0
ගනුදෙනු සුරැකුම්	54,015	95,423	18.8	76.7
ආයෝජන සුරැකුම්	17,616	14,943	(7.7)	(15.2)
ප්‍රතිවිකුණුම්	24,976	12,824	56.2	(48.4)
බිම්කම් සහ වගකීම්	99,810	125,773	18.3	26.0
මුළු ප්‍රාග්ධනය	9,958	13,417	61.9	34.7
ප්‍රතිමිලදී ගැනුම්	73,032	74,001	16.0	1.3
බදු පෙර ලාභය	6,215	5,455	266.5	(12.2)
බදු පසු ලාභය	4,594	4,292	308.8	(6.6)
වත්කම් මත ප්‍රතිලාභය (%)	6.2	4.3	4.2	(1.9)
බිම්කම් මත ප්‍රතිලාභය (%)	46.4	35.4	27.7	(10.9)
අවදානම් මත බරතලු ප්‍රාග්ධන අවශ්‍යතා අනුපාතය (%)	22.4	22.6	5.9	0.1
තෝලන කාලය	7.4	5.5	(29.5)	(25.2)
ගනුදෙනු	7,982,339	7,950,922	15.1	(0.4)
ප්‍රාථමික වෙළෙඳපොළ ගනුදෙනු	1,522,649	1,508,645	20.1	(0.9)
ද්විතියික වෙළෙඳපොළ ගනුදෙනු	6,459,690	6,442,277	14.0	(0.3)

(අ) තාවකාලික මූලාශ්‍රය: ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව

අවදානම් කළමනාකරණය

(අ) වෙළෙඳපොළ අවදානම: ගනුදෙනු සුරැකුම් මුළු වත්කම් වලින් සියයට 76 ක් වූ බැවින් වෙළෙඳපොළ අවදානම ප්‍රාථමික අලෙවිකරුවන්ට තවදුරටත් බලපාන ප්‍රධානතම අවදානම විය. කෙසේ වෙතත්, ප්‍රාග්ධනය වැඩිවීම, ගනුදෙනු සුරැකුම් කාල පරාසයෙහි කෙටිකාලීන බව සහ වර්ෂයේ දෙවන භාගයේදී ඵලදා වක්‍රය පහතට විතැන් වීම යන හේතුවල සුසංයෝගයෙන් වෙළෙඳපොළ අවදානමෙහි අඩුවීමක් විය. 2010 දෙසැම්බර් අවසානයේ දී සිදුකරන ලද ආතති පරීක්ෂාව මගින් පොලී අනුපාතයෙහි පාදකාංක 100 ක වැඩිවීමකින් සිදුවන ප්‍රාග්ධන බාදනය රුපියල් මිලියන 1,245 ක් බවටත් ප්‍රාග්ධන අවශ්‍යතා අනුපාතිකයේ අඩුවීම සියයට 2.1 ක් බවටත් අනාවරණය විය. මෙමගින් වෙළෙඳපොළ අවදානම වැඩිවීමක් පෙන්නුම් කරන්නේ 2009 අග පැවති අගයන් සාපේක්ෂව අඩු බැවිනි. (2009 අග දී ආතති පරීක්ෂාව මගින් ගණනය කරන ලද ප්‍රාග්ධන බාදනය රුපියල් මිලියන 853 ක් සහ ප්‍රාග්ධන අවශ්‍යතා අනුපාතිකයේ අඩුවීම සියයට 0.9 කි.)

(ආ) ද්‍රවශීලතා අවදානම: ද්‍රවශීලතා අවදානම පහළ සහ පාලනය කිරීමට පහසු සීමාවක පැවතිණි. 2010 අවසානය වනවිට පැවති සමුච්චිත සෘණ පරිණති ගැලපීම දින 1, සති 1 දක්වා සහ මාස 1 දක්වා වූ අගයයන් පිළිවෙලින් සියයට 4.4, සියයට 13.5 සහ සියයට 20.1 ක් විය. 2009 අග පැවති මෙම අගයයන් පිළිවෙලින් සියයට 3.2, සියයට 7.4 සහ සියයට 31.5 ක් වූ අතර, මෙම අගයයන් හා සැසඳීමේ දී 2010 අවසානයේ දී සති 1 දක්වා පරිණති කාලසීමාව තුළ පැවති ද්‍රවශීලතා අවදානම සුළු ප්‍රමාණයක වැඩිවීමක් දක්නට ලැබුණි. කෙසේ වෙතත්, ප්‍රාථමික අලෙවිකරුවන්ගේ වත්කම් වලින් සියයට 98 ක්ම ඉහළ ද්‍රවශීලතාවයෙන් යුත් රජයේ සුරැකුම්පත්වලින් සමන්විත බැවින්, ඔවුන්ගේ ද්‍රවශීලතා අවදානම් කළමනාකරණයෙහි සැලකිය යුතු අවදානමක් නොපවතී.

ප්‍රාග්ධනය සහ ලාභදායීත්වය

ඉහළ ප්‍රාග්ධන පදනමක් පැවතීම අවදානම් කළමනාකරණය සඳහා තවදුරටත් පහසුවක් විය. වසර අවසානයේ දී රුපියල් බිලියන 13.4 ක් වූ ප්‍රාග්ධන පදනම පෙර වසර සමඟ සැසඳීමේ දී රඳවාගත් ලාභය හේතුවෙන් සියයට 34.7 ක වැඩිවීමක් පෙන්නුම් කරන ලදී. ඒ අනුව, වැඩි වී ඇති ගනුදෙනු සුරැකුම් සඳහා අවශ්‍ය ඉහළ ප්‍රාග්ධන අවශ්‍යතාව ආවරණය කිරීම සඳහා අවදානම් මත බර තැබූ ප්‍රාග්ධන අවශ්‍යතා අනුපාතය 2010 වසර අගදී සියයට 22.6 ක් පමණ වූ ඉහළ

මට්ටමකින් පවත්වාගෙන ඇත. 2008-2009 වසර වල දී අඩුවෙමින් හා වෙනස්වෙමින් පැවති පොලී අනුපාතික හේතුවෙන් ඉහළ මට්ටමක පැවති ලාභදායීත්වය 2010 වසර තුළ දී පැවති අඩු හා ස්ථායී පොලී අනුපාතික හේතුවෙන් සාමාන්‍ය මට්ටමක් දක්වා පහළ බැස ඇත. මෙහි ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන්, 2009 වසරේ වූ රුපියල් මිලියන 6,215 ක් වූ බදු පෙර ලාභය 2010 වසරේ දී රුපියල් මිලියන 5,455 ක් දක්වා එනම් සියයට 12.2 කින් පහළ බැස ඇත. ඒ අනුව, 2009 වසරේ දී සියයට 6.2 ක් වූ වත්කම් මත ප්‍රතිලාභ අනුපාතය හා සියයට 46.4 ක් වූ හිමිකම් මත ප්‍රතිලාභ අනුපාතය 2010 වසරේ දී පිළිවෙලින් සියයට 4.3 හා සියයට 35.4 දක්වා පහළ බැස ඇත.

වෙළෙඳපොළ සහභාගිත්වය

2010 වසර තුළ දී භාණ්ඩාගාර බිල්පත් සහ භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කර වෙන්දේසි සඳහා වැඩිම සහභාගිත්වයක් දැක්වූයේ බැංකු ප්‍රාථමික වෙළෙඳ ඒකකයි. එනම්, 2009 වසරේ දී භාණ්ඩාගාර බිල්පත් වෙන්දේසි සඳහා සියයට 60.9 ක් සහ භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කර වෙන්දේසි සඳහා සියයට 41.2 ක් වූ බැංකු ප්‍රාථමික වෙළෙඳ ඒකකවල සහභාගිත්වය 2010 වසරේ දී භාණ්ඩාගාර බිල්පත් වෙන්දේසි සඳහා සියයට 69.1 ක් ලෙසත් භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කර වෙන්දේසි සඳහා සියයට 31.5 ක් ලෙසත් පැවතිණි. 2009 වසරේ දී බැංකු නොවන ප්‍රාථමික අලෙවිකරුවන්ගේ භාණ්ඩාගාර බිල්පත් සඳහා වූ සහභාගිත්වය සියයට 12.6 සහ භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කර වෙන්දේසි සඳහා වූ සහභාගිත්වය සියයට 17.5 ක් වූ අතර, 2010 වසර වන විට එය පිළිවෙලින් සියයට 7.6 සහ සියයට 7.1 දක්වා පහළ බැස ඇත. මුළු ද්විතීයික වෙළෙඳපොළ ගනුදෙනු ප්‍රමාණය මුළු ගනුදෙනු ප්‍රමාණයන්ගේ ප්‍රතිශතයක් වශයෙන් සියයට 81 ක ඉහළ හා ස්ථායී මට්ටමක පැවතිණි.

රක්ෂණ සමාගම්

රක්ෂණ සමාගම් 19 කින් ද, රක්ෂණ තැරැව්කාර සමාගම් 48 කින් හා 37,000 ක පමණ රක්ෂණ නියෝජිතයින්ගෙන් සමන්විත වූ රක්ෂණ අංශය වැඩි දියුණු වූ ක්‍රියාකාරීත්වයක් පෙන්නුම් කරන ලදී. ප්‍රධාන දර්ශක කිහිපයකට අනුව රක්ෂණ අංශය 2010 වසරේ දී වැඩි දියුණු වූ ක්‍රියාකාරීත්වයක් වාර්තා කරන ලදී. මුළු වත්කම් ප්‍රමාණය සියයට 22 කින් ද, ආදායම සියයට 40 කින් ද සහ බදු පෙර ලාභය සියයට 262 කින් ද ඉහළයාම මගින් රක්ෂණ ව්‍යාපාර කටයුතු වල ප්‍රසාරණය පෙන්නුම් කරනු ලැබේ.

8.13 සංඛ්‍යා සටහන **රක්ෂණ සමාගම්වල ප්‍රධාන මූල්‍ය තත්ව දර්ශක**

අයිතමය	රුපියල් මිලියන		
	2008	2009	2010 (අ)
මුළු වත්කම්	155,994	181,045	221,736
රජයේ සුරැකුම්පත්	64,361	78,083	89,642
සාමාන්‍ය කොටස්	16,352	22,108	32,696
අතැති මුදල් හා තැන්පතු	14,168	14,412	25,790
මුළු ආදායම	71,902	76,213	105,060
වාරික ආදායම	58,166	57,252	68,493
අයෝජන ආදායම	13,736	18,961	36,567
බදු වලට පෙර ලාභය	2,775	4,994	16,563
නුබුන්වත් ආන්තික අනුපාතය			
- ජීවිත රක්ෂණය	5.0	4.9	5.1
- සාමාන්‍ය රක්ෂණය	2.7	2.8	2.6
රඳවා ගැනීම් අනුපාතය (%)			
- ජීවිත රක්ෂණය	96.0	96.4	97.0
- සාමාන්‍ය රක්ෂණය	70.5	72.7	75.7
හිමිකම් අනුපාතය (%)			
- ජීවිත රක්ෂණය	26.6	43.6	38.3
- සාමාන්‍ය රක්ෂණය	64.9	63.2	61.8
ඒකාබද්ධ මෙහෙයුම් අනුපාතය (%)			
- ජීවිත රක්ෂණය	51.1	69.7	60.4
- සාමාන්‍ය රක්ෂණය	110.4	91.0	86.0
වත්කම් මත ප්‍රතිලාභය (%)			
- ජීවිත රක්ෂණය	8.4	2.4	2.6
- සාමාන්‍ය රක්ෂණය	5.4	4.0	18.1
හිමිකම් මත ප්‍රතිලාභය (%)			
- සාමාන්‍ය රක්ෂණය	2.6	8.9	36.9
ප්‍රාරක්ෂණ අනුපාතය (%)			
- සාමාන්‍ය රක්ෂණය	18.5	21.0	32.0

(අ) තාවකාලික මූලාශ්‍රය: ශ්‍රී ලංකා රක්ෂණ මණ්ඩලය

මුළු වත්කම් සංයුතිය, ව්‍යාපාර කොටස් සහ මුදල්/තැන්පතු දෙසට වැඩි නැඹුරුවක් පෙන්නුව ද තවදුරටත් රජයේ සුරැකුම්පත් ප්‍රධාන වත්කම ලෙස නොවෙනස්ව පැවතුණි. වාරික ආදායම සහ ආයෝජන ආදායම යන දෙවර්ගයම වැඩි ඉහළ යාමක් පෙන්නුව ද, 2008 වසරේ සියයට 19 ක් වූ ආයෝජන ආදායම් කොටස සැලකිය යුතු ඉහළ යාමක් පෙන්නුම් කරමින්, 2010 වසරේ දී සියයට 35 ක් විය. එසේම, වාරික ආදායම් කොටස ද එම ප්‍රමාණයෙන් පහළ යාමක් පෙන්නුම් කරන ලදී. ලාභදායීත්වයේ ඉහළ වර්ධනයක් පිළිබිඹු කරමින්, සාමාන්‍ය රක්ෂණය සඳහා වන හිමිකම් මත ප්‍රතිලාභ අනුපාතය සහ වත්කම් මත ප්‍රතිලාභ අනුපාතය පිළිවෙලින් සියයට 37 සහ සියයට 18 දක්වා වැඩි වූ අතර, ජීවිත රක්ෂණය සඳහා වන වත්කම් මත ප්‍රතිලාභ අනුපාතය සියයට 2.6 දක්වා ඉහළ ගියේය. රක්ෂණ සමාගම්වල වගකීම් පියවීම සඳහා ප්‍රමාණවත් ප්‍රාග්ධනයක් තිබේදැයි මැනීමට භාවිතා කරනු ලබන නුබුන්වත් ආන්තිකය ජීවිත රක්ෂණ අංශය සඳහා වර්ධනය වූ අතර, රක්ෂණ සමාගම් විසින් රක්ෂණ කටයුතු දෙවර්ගයටම අදාළ අවම නුබුන්වත් ආන්තික අවශ්‍යතාව සපුරන ලදී.

රක්ෂණ අංශයේ නියාමන රාමුව ශක්තිමත් කිරීමට අවශ්‍ය ක්‍රියාමාර්ග ගන්නා ලදී. රක්ෂණ තැන්පතු හිමිකරුවන්ගේ යහපත ආරක්ෂා කරනු පිණිස, රක්ෂණ අංශයේ විවේචනාත්මක නියාමන සහ අධීක්ෂණ රාමුව ශක්තිමත් කිරීම සඳහා රක්ෂණ කර්මාන්තයේ නියාමන පනතට අදාළ යෝජිත සංශෝධනයන්, 2010 වසරේ දී පාර්ලිමේන්තුවට

ඉදිරිපත් කරන ලදී. මෙමගින්, රක්ෂණ සමාගම් සහ තැරැව්කරුවන්ට ප්‍රාග්ධන අවශ්‍යතාවන් නියම කිරීම, රක්ෂණ ව්‍යාපාරය පවත්වාගෙනයාම සඳහා නීති සහ නිර්ණායකයන් සකස් කිරීම, අර්බුද නිරාකරණයේ යෙදීම, රක්ෂණ සමාගම්වල අධ්‍යක්ෂ මණ්ඩලය සහ තැරැව්කරුවන් පත්කිරීම සම්බන්ධව ශක්තිමත් හා යෝග්‍ය නිර්ණායකයන් තීරණය කිරීම ආදී බලතල, ශ්‍රී ලංකා රක්ෂණ මණ්ඩලයට පැවරෙනු ඇත. ඒකාබද්ධ වී ඇති සමාගම් දිගුකාලීන සහ සාමාන්‍ය රක්ෂණ සමාගම් ලෙස ව්‍යාපාර කටයුතු වෙනම පවත්වාගෙන යා යුතු අතර, ඒ සඳහා දැනට පවත්නා සමාගම්වලට කාලය දීම ආදිය ද, මෙම පනතට ඇතුළත් වේ. සියළුම රක්ෂණ සමාගම්, කොටස් වෙළෙඳපොළෙහි ලැයිස්තුගත කිරීම අනිවාර්ය කෙරෙනු ඇත. ලන්ඩන් ජොයින්ට් කාර්ගෝ කමිටුව (London Joint Cargo Committee) විසින් 2010 ජූනි මාසයේ දී ශ්‍රී ලංකාවට අදාළ යුධ අවදානම් වාරිකය ඉවත් කිරීම සහ 2010 අප්‍රේල් මාසයේ දී ජාතික රක්ෂණ භාරකාර අරමුදල (National Insurance Trust Fund) මගින් ත්‍රස්තවාදී ක්‍රියා ආවරණ වාරිකය සියයට 75 කින් පහළ දැමීම නිසා තැන්පතු හිමියන්ගේ රක්ෂණ පිරිවැය පහත යනු ඇත.

ඒකක භාර

2010 වර්ෂයේ දී අලුතෙන් ඒකක භාර අරමුදල් තුනක් එම කර්මාන්තයට එකතු වීම, ශුද්ධ වත්කම් වටිනාකමෙහි සැලකිය යුතු වර්ධනය, ආයෝජකයින්ගේ ප්‍රමාණය සහ නිකුත් කළ ඒකක සංඛ්‍යාව ඉහළ යාම නිසා ඒකක භාර අංශය ප්‍රසාරණය විය. 2010 වසර අවසානයේ දී කළමනාකරණ සමාගම් 6 ක් යටතේ ඒකක භාර 21 ක් පැවතුණි. මුළු ඒකක හිමිකරුවන්ගේ සංඛ්‍යාව 24,640 ක් දක්වා සියයට 6.6 කින් වර්ධනය වූ අතර, නිකුත් කරන ලද මුළු ඒකක සංඛ්‍යාව බිලියන 1.16 ක් දක්වා ආසන්න ලෙස දෙගුණයකින් වැඩි විය. 2010 වසර අවසානයේ දී ශුද්ධ වත්කම් වටිනාකම සියයට 122 කින්, රුපියල් බිලියන 22 ක් දක්වා වර්ධනය විය. කොටස්වල සහ රජයේ සුරැකුම්පත් වල ආයෝජනයේ සැලකිය යුතු වර්ධනයක් පෙන්නුම් කළ ද ආයෝජන කළඹෙහි කොටස්වල ආයෝජනයෙහි ප්‍රතිශතය සියයට 53 ක් දක්වා පහළ වැටී ඇති අතර, රජයේ සුරැකුම්පත්වල ආයෝජනය සියයට 34 කින් වර්ධනය විය. ඒකක භාර හිමියන් හට ගෙවන ලද ලාභාංශ රුපියල් 0.96 සිට රුපියල් 1.21 ලෙස වැඩි දියුණු වීමෙන් (ඇස්තමේන්තු කරන ලද බර තැබූ සාමාන්‍යය) වැඩි දියුණු වූ ලාභදායීත්වය පිළිබිඹු වේ. කෙසේ වෙතත්, ඒකකයක ශුද්ධ වත්කම් වටිනාකමෙහි වර්ධනය රුපියල් 18 සිට රුපියල් 19 දක්වා ආන්තික

3.14 සංඛ්‍යා සටහන		ඒක භාර කර්මාන්තයේ තෝරාගත් දර්ශක			
අයිතමය	2007	2008	2009	2010	
ඒක භාර සංඛ්‍යාව	14	17	18	21	
මුළු ඒක ගිණිකුත් සංඛ්‍යාව	23,191	22,699	23,116	24,640	
ඒක නිකුත් ගණන (මිලියන)	470	638	564	1,159	
මුළු වත්කම් (රු. මිලියන)	6,332	6,801	10,004	22,176	
ශුද්ධ වත්කම් අගය (රු. මිලියන)	6,295	6,781	9,952	22,060	
කොටස්වල ආයෝජන (රු. මිලියන)	3,649	2,589	6,036	11,743	
මුළු වත්කම්වල ප්‍රතිශතයක් ලෙස (%)	57.6	38.1	60.3	53.0	
රජයේ සුරැකුම්පත්වල ආයෝජන (රු. මිලියන)	808	2,575	3,008	7,532	
මුළු වත්කම්වල ප්‍රතිශතයක් ලෙස (%)	12.8	38.0	30.2	34.1	
ඒකකයක් සඳහා ශුද්ධ වත්කම් අගය (රු.පියල්)	13	11	18	19	
ඒකකයක් සඳහා ලාභාංශය (හරිත සාමාන්‍යය) (රු.පියල්)	1.33	1.01	0.96	1.21	

මූලාශ්‍රය: ශ්‍රී ලංකා ඒක භාර සංගමය

ලෙස වර්ධනය වුණි. 2011 වර්ෂය සඳහා වූ එක් අයවැය යෝජනාවක් වූයේ, විදේශිකයන් සහ විදේශ අරමුදල් ඒකක භාරවල ආයෝජන කිරීම සඳහා වූ විනිමය පාලන සීමාවලින් නිදහස් කිරීමය. එමගින් ඒකක භාර අංශය අනාගතයේ දී තවත් එක් ආකර්ෂණීය ආයෝජන මාර්ගයක් බවට පත් වනු ඇත.

විශ්‍රාම අරමුදල්

විශ්‍රාම අරමුදල්, රාජ්‍ය කළමනාකාරිත්වයෙන් යුතු අරමුදල් තුනකින් සහ පෞද්ගලික කළමනාකාරිත්වයෙන් යුතු අර්ථසාධක සහ විශ්‍රාම අරමුදල් 170 කින් සමන්විත වේ. මෙම අංශය 2010 වසර අවසානයට රුපියල් බිලියන 1,180 ක වත්කම් අගයක් වාර්තා කළ අතර, 2009 වසර අවසානයේ දී එම අගය රුපියල් බිලියන 1,024 ක් විය. ඒ අනුව 2009 වසරට සාපේක්ෂව එම අංශයේ වත්කම් වල වර්ධනය සියයට 15 ක් විය. විශේෂිත පනත් යටතේ ක්‍රියාත්මක වන රාජ්‍ය අරමුදල් ද්විත්වය වන සේවක අර්ථසාධක අරමුදල සහ සේවක භාරකාර අරමුදල සමස්ත අංශයේ වත්කම් වලින් සියයට 89 ක ප්‍රමාණයක් සඳහා හිමිකම්පානු ඇත. එම අරමුදල් දෙවර්ගයම වෙළෙඳපොළේ පවත්නා පොලී අනුපාතයන්ට වඩා ඉහළ වූ සියයට 12.5 ක පොලියක් සාමාජික ශේෂයන් සඳහා ගෙවීමට හැකිවන පරිදි තම ලාභදායීත්වය පවත්වා ගනු ලැබීය.

මුළු වත්කම්වලින් සියයට 76 ක් සඳහා හිමිකම් කියනු ලබන සේවක අර්ථසාධක අරමුදල මෙම අංශයේ විශාලතම අරමුදල වන අතර, එය 2010 වසර අවසානය වනවිට රුපියල් බිලියන 902 ක් දක්වා සියයට 16 ක වර්ධනයක් පෙන්නුම් කළේය. 2009 වසරේ දී රුපියල් බිලියන 17 ක් වූ මුළු ශුද්ධ දායක මුදල (දායක මුදල්වලින් ප්‍රතිලාභ ආපසු ගෙවීම් අඩුකළ

විට) හා සසඳන කළ, එය 2010 වසර තුළ දී රුපියල් බිලියන 20 ක් දක්වා වර්ධනය විය. දීර්ඝ කාලීනව සුරක්ෂිතභාවය පවත්වාගෙන යෑම සඳහා මෙන්ම සුරක්ෂිත සහ ද්‍රවශීලතාවයෙන් යුතු විශාල පරිමාණයේ විකල්ප ආයෝජන මාර්ග නොපැවතීම හේතුවෙන් ආයෝජන කළඹ ප්‍රමුඛතම ලෙස රජයේ සුරැකුම්පත් මත පවත්වාගනු ලැබීය. 2010 වසර අවසානයට රජයේ සුරැකුම්පත්වල සිදුකළ ආයෝජනයේ කොටස සියයට 94.1 ක් දක්වා සියයට තුනක උපායමාර්ගික අඩුවීමක් පෙන්නුම් කළේය. සාමාජිකයින්ට බෙදාහැරීම සඳහා ඇති ශුද්ධ ලාභය සියයට 9.6 කින් වර්ධනය වූව ද වෙළෙඳපොළෙහි පොලී අනුපාතික අඩුවීම හේතුකොටගෙන ආයෝජනවල සමස්ත ආදායම පාදකාංක 100 කින් ආන්තික ලෙස පහළ වැටුණි. ආයෝජන මත ප්‍රතිලාභ පහළ යෑමත් සමගම, සාමාජික ශේෂ මත ගෙවන ලද පොලී අනුපාතිකය ද, 2010 වර්ෂයේ දී සියයට 12.5 ක් දක්වා පාදකාංක 125 කින් පහත වැටුණි. සමස්ත විශ්‍රාම අරමුදල් අංශයෙන් සියයට 11 ක් සඳහා හිමිකම්පාන සේවක භාරකාර අරමුදල ද සේවක අර්ථසාධක අරමුදලට සමාන ක්‍රියාකාරිත්වයක් පෙන්නුම් කර ඇත. වත්කම්වල සියයට 17 ක වර්ධනය, රාජ්‍ය සුරැකුම්පත්වල ආයෝජනය කළ කොටස සියයට එකකින් අඩුවීම, ආයෝජන මත ප්‍රතිලාභ පාදකාංක 130 කින් අඩු වීම සහ සාමාජික ශේෂයන්ට සියයට 12.5 ක් වූ අනුපාතයට පොලී ගෙවීම් ආදිය ප්‍රධාන කාර්ය සාධන දර්ශකයන් විය. විශ්‍රාම වැටුප් දෙපාර්තමේන්තුව විසින් පාලනය කරනු ලබන රාජ්‍ය සේවා අර්ථසාධක අරමුදලෙහි සාමාජිකයන් 242,500 කට හිමි වත්කම් ප්‍රමාණය

	3.15 සංඛ්‍යා සටහන			
	සේවක අර්ථසාධක අරමුදලේ සහ සේවා නියුක්තිකයන්ගේ භාරකාර අරමුදලේ ප්‍රධාන දර්ශක			
	සේවක අර්ථසාධක අරමුදල		සේවා නියුක්තිකයන්ගේ භාරකාර අරමුදල	
	2009 (අ)	2010 (ආ)	2009 (අ)	2010 (ආ)
මුළු වත්කම් (රු. බිලියන)	772.0	902.0	107.3	125.9
මුළු නොපියවූ සාමාජික ගිණුම් ශේෂය (රු. බිලියන)	752.5	869.0	103.1	119.9
සාමාජික ගිණුම් සංඛ්‍යාව (මිලියන)	12.8	13.3	8.9	9.1
ක්‍රියාකාරී සාමාජික ගිණුම් සංඛ්‍යාව (මිලියන)	2.1	2.3	2.1	2.1
දායකවත්තා වූ සේවාදායකයින් සංඛ්‍යාව	61,396	62,000	61,237	62,731
මුළු දායකත්වය (රු. බිලියන)	48.7	54.8	8.7	9.8
මුළු ප්‍රතිගෙවුම් (රු. බිලියන)	31.9	34.9	6.4	6.4
මුළු ආයෝජන කළඹ (රු. බිලියන)	738.1	867.1	101.0	118.9
එයින් රජයේ සුරැකුම්පත් (%)	97.1	94.1	91.4	90.5
දළ ආදායම (රු. බිලියන)	109.8	121.3	14.5	15.5
බෙදාහැරීම සඳහා පවත්නා ලාභය (රු. බිලියන)	101.7	111.5	14.2	14.6
ආයෝජනය මත ප්‍රතිලාභය (%)	16.0	15.0	15.2	13.9
සාමාජික ගිණුම් සඳහා ගෙවූ පොලී අනුපාතිකය (%)	13.8	12.5	13.0	12.5

(අ) සංශෝධිත මූලාශ්‍රය: ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව
(ආ) තාවකාලික සේවා නියුක්තිකයන්ගේ භාරකාර අරමුදල

8 මූල්‍ය අංශයේ ක්‍රියාකාරිත්වය සහ පද්ධති ස්ථායීතාව

සේවක අර්ථසාධක අරමුදල මෙරට ඇති විශාලතම විශ්‍රාම ප්‍රතිලාභ යෝජනා ක්‍රමය වන අතර, එය සතු රුපියල් බිලියන 900 කට වඩා වැඩි වත්කම් සමූහය ශ්‍රී ලංකාවේ මූල්‍ය පද්ධතියේ සමස්ත වත්කම්වලින් සියයට 14 ක් නියෝජනය කරනු ලබයි. අරමුදලේ ආරක්ෂාව තහවුරු කරන අතරම, සිය සාමාජිකයන්ට තිරසාර පදනමකින් යුතුව ශුද්ධ මූර්ත ප්‍රතිලාභයක් ලබාදීමේ ආයෝජන ප්‍රතිපත්තිය සේවක අර්ථසාධක අරමුදල මගින් තවදුරටත් ක්‍රියාවට නංවන ලදී. අරමුදලේ ශීඝ්‍ර වර්ධනය ද සමගින් ආයෝජනයන්හි අවදානම මනා ලෙස කළමනාකරණය කරන අතරම සාමාජිකයන්ට ලබාදෙන ප්‍රතිලාභ ඉහළ නැංවීම සඳහා අරමුදලේ ආයෝජන මාර්ග පුළුල් කළ යුතු වේ.

සේවක අර්ථසාධක අරමුදල මගින් කොටස් වෙළෙඳපොළේ කරන ලද ආයෝජනයන්

දශක තුනක් පුරා මෙරට පැවති අභ්‍යන්තර සිවිල් අර්බුදය 2009 මැයි මාසයේ දී අවසන් වීම සහ එමගින් ආයෝජකයන්ගේ විශ්වාසය යළි පිබිදීම හේතුවෙන් පසුගිය දෙවසරක කාලය තුළ ශ්‍රී ලංකාවේ කොටස් වෙළෙඳපොළ ඉතා ඉහළ ප්‍රතිලාභ පෙන්නුම් කළේය. විවිධාංගීකරණය වූ සමාගම්; බැංකු, මූල්‍ය සහ රක්ෂණ; ආහාර පාන සහ දුම්කොළ; හෝටල් සහ සංචාරක යන වෙළෙඳපොළ ප්‍රාග්ධනීකරණය අනුව ඉහළින්ම සිටින උප අංශයන් සතරෙහි මිල දර්ශකයන් පසුගිය වසර දෙක තුළ දී සැලකිය යුතු ලෙස වර්ධනය විය. මෙම පසුබිම යටතේ, සේවක අර්ථසාධක අරමුදල මගින් එකී අංශයන්ට අයත් මූල්‍යමය වශයෙන් ශක්තිමත් සහ ස්ථාවර සමාගම්වල සිදු කළ ආයෝජනයන් මගින් කොටස් වෙළෙඳපොළෙහි කළ ආයෝජන පසුගිය වර්ෂ දෙක තුළ දී වැඩි කරන ලදී. අරමුදල මගින් කොටස් වෙළෙඳපොළේ සිදු කරන ලද ආයෝජනයන්ගෙන් වැඩි කොටසක් දිගුකාලීන අරමුණින් කරන ලද ආයෝජනයන් වන බැවින් අනාගතයේ දී සැලකිය යුතු මට්ටමක ඉහළ ලාභයක් ඉපැයිය හැකි වෙනැයි අපේක්ෂා කෙරේ.

2010 වර්ෂයේ දී, සේවක අර්ථසාධක අරමුදල කොටස් වෙළෙඳපොළ ආයෝජනයන් මගින් ප්‍රාග්ධන ලාභ හා ලාභාංශ යන දෙඅංශයෙන්ම සැලකිය යුතු ආදායමක් උපයා ඇත. මෙයට අමතරව, අරමුදල සතුව පැවති කොටස් වෙළෙඳපොළ ආයෝජනයන්හි සැලකිය යුතු ප්‍රමාණයක උපලබ්ධි නොවූ ආදායමක් ද වාර්තා විය. මෙම කොටස් වෙළෙඳපොළ ආයෝජනයන්හි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස අරමුදලේ සාමාජිකයන්ට කොටස් වෙළෙඳපොළෙහි සිදු වූ විශාල වර්ධනයේ එල නොලැගීමට අවස්ථාව සැලසුණු අතර, අරමුදලට ද සාමාජික ගිණුම් ශේෂයන් මත ඉහළ පොලී අනුපාතිකයක් ගෙවීමට හැකි වනු ඇත. තවද, සේවක අර්ථසාධක අරමුදලේ සාමාජිකයන් ද ඇතුළු පොදු මහජනතාවගෙන් බහුතරයකට පෞද්ගලිකව කොටස් වෙළෙඳපොළේ ආයෝජනයන් සිදුකිරීමට අවැසි දැනුම හෝ

ශක්තිය නොමැත. එබැවින්, සේවක අර්ථසාධක අරමුදල මගින් සිදුකරන කොටස් වෙළෙඳපොළ ආයෝජනයන් තුළින් අරමුදලේ සාමාජිකයන්ට මූල්‍ය වශයෙන් ස්ථාවර ඉතා වේගයෙන් වර්ධනය වන සමාගම්වල අයිතියක් වක්‍රව හිමිකර ගැනීමටත්, රටේ ආර්ථික සංවර්ධනයෙහි ප්‍රතිලාභ භුක්ති විඳීමටත්, අවස්ථාව සැලසී ඇත.

2010 වසරේ දී දළ දේශීය නිෂ්පාදිතයේ අනුපාතිකයක් ලෙස ගත් කළ සියයට 8 ක් වූ අයවැය හිඟය 2011 වසරේ දී සියයට 6.8 ක් දක්වා අඩු කිරීමට ශ්‍රී ලංකා රජය මගින් සැලසුම් කර ඇත. මෙම අනුපාතිකය එක ප්‍රතිශතාංකයකින් අඩු වීම මගින් රජයේ ණය අවශ්‍යතාවය රුපියල් බිලියන 60 කින් පමණ අඩුවීමක් සිදු වේ. අයවැය හිඟයේ තවදුරටත් අඩුවීමක් මධ්‍යම හා දිගුකාලීනව අපේක්ෂා කෙරෙන බැවින් රජයේ ණය ගැනීම් තවදුරටත් අඩුවනු ඇත. එබැවින් අරමුදලේ කොටසක් ලැයිස්තුගත කළ හා නොකළ සමාගම් කොටස්, සාංගමික ණයකර සහ උකස් සුරැකුම්පත් වැනි ඉහළ ලාභ උපයා දෙන වෙනත් ආයෝජන මාර්ග වෙත යොමු කිරීම, අරමුදල කළමනාකරණය සඳහා දුරදර්ශී ආයෝජන ක්‍රියාමාර්ගයක් වේ.

ප්‍රාග්ධන වෙළෙඳපොළේ සංවර්ධනයට සේවක අර්ථසාධක අරමුදලින් ලද දායකත්වය

අප රටේ ප්‍රාග්ධන වෙළෙඳපොළේ සංවර්ධනය සඳහා විශාල සංස්ථාගත ආයෝජකයන් (Institutional Investors) සිටීම අත්‍යවශ්‍ය වේ. බොහෝ කොටස් වෙළෙඳපොළවල, තනි පුද්ගල ආයෝජකයන්ට සාපේක්ෂව විශ්‍රාම ප්‍රතිලාභ අරමුදල් (Pension Funds), ඒකක භාර (Unit Trust) හා සාමූහික අරමුදල් (Mutual Trust) වැනි සංස්ථාගත ආයෝජකයන් මගින් සිදුකරන මෙහෙය විශාල වේ. සංස්ථාගත ආයෝජකයන් දිගුකාලීන අරමුණු ඔස්සේ අයෝජනය කරන බැවින්, ඔවුන්ට සුළු පරිමාණ ආයෝජකයන්ට මෙන් කෙටිකාලීන මිල උච්ඡාවචනයන්ගෙන් බලපෑමක් ඇති නොවේ. ඔවුන්ගේ ආයෝජන හැකියාව සාපේක්ෂ වශයෙන් ඉහළ බැවින්, සමපේක්ෂණ ක්‍රියා (Speculative Actions) වැනි කොටස් වෙළෙඳපොළ අකාර්යක්ෂමතාවන් නිවැරදි කර, වෙළෙඳපොළේ දිගුකාලීන ස්ථායීතාවය පවත්වා ගැනීමට සංස්ථාගත ආයෝජකයන්ට හැකියාව ඇත. එයට අමතරව, කොටස් වෙළෙඳපොළේ විශාල දේශීය සංස්ථාගත ආයෝජකයන් සිටීම, සුළු පරිමාණ සහ විදේශ ආයෝජකයන්ගේ විශ්වාසය ගොඩනැගීමට ඉවහල් වේ. එබැවින්, විශාල සංස්ථාගත ආයෝජකයෙක් වශයෙන් සේවක අර්ථසාධක අරමුදල මගින් සිදුකරන ලද කොටස් වෙළෙඳපොළ ආයෝජනයන්, වෙළෙඳපොළේ දිගුකාලීන ස්ථාවරභාවය ගොඩනැගීමට සහ ආයෝජකයන්ගේ විශ්වාසය ගොඩනැගීමට උපකාරී වී ඇත.

රුපියල් බිලියන 23 ක ආයෝජන ඇතුළත්ව රුපියල් බිලියන 26 ක් වූ අතර, 2009 වසරෙහි දී එහි වත්කම් ප්‍රමාණය රුපියල් බිලියන 22.7 ක් විය. පෞද්ගලික කළමනාකාරිත්වයෙන් යුතු අර්ථසාධක සහ විශ්‍රාම අරමුදල් 170 හි සාමාජිකයන් 157,500 ක් පමණ සතු වත්කම් ප්‍රමාණය 2009 වසරේ රුපියල් බිලියන 122 ට සාපේක්ෂව 2010 වසර අවසානය වනවිට රුපියල් බිලියන 126 ක් දක්වා වර්ධනය වූ අතර, ආයෝජන රුපියල් බිලියන 107 ක් විය. අරමුදලේ සුරක්ෂිතභාවය සහ ශක්තිමත්භාවය තහවුරු කිරීම සඳහා විවක්ෂණශීලී නියාමනයන් සහ අධීක්ෂණයන් සිදුකිරීමේ අරමුණ සහිතව අර්ථසාධක සහ විශ්‍රාම අරමුදල් සඳහා නියාමන අධිකාරියක අවශ්‍යතාව හඳුනාගෙන ඇති අතර, නුදුරු අනාගතයේදීම අදාළ පරිදි ප්‍රතිපත්ති සම්පාදනය කිරීම ආරම්භ කරනු ඇත.

8.4 මූල්‍ය වෙළෙඳපොළවල ක්‍රියාකාරිත්වය

මුදල් වෙළෙඳපොළ

වාණිජ බැංකු පද්ධතිය තුළ පැවති අතිරික්ත ද්‍රවශීලතාවයේ ප්‍රතිඵලයක් ලෙස, 2010 වසරේ දී මුදල් වෙළෙඳපොළ අඛණ්ඩව ඉහළ ද්‍රවශීලතාවක් පවත්වාගනු ලැබීය. වසර ආරම්භයේ දී වාණිජ බැංකුවල අතිරික්ත ද්‍රවශීලතාව ආසන්න වශයෙන් රුපියල් බිලියන 109 ක් වූ අතර, වසර අවසාන භාගය වන විට එය රුපියල් බිලියන 124.3 ක් දක්වා වැඩි විය. ඒ අනුව සමස්ත ඒකෂණ මුදල් වෙළෙඳපොළෙහි ගනුදෙනු ප්‍රමාණය, 2009 වසරෙහි වූ සියයට 6 ක වර්ධනයට සාපේක්ෂව, 2010 වසරේ දී අඩකින් පමණ අඩු වූයේය. මේ අතර, එක්දින ඒකෂණ මුදල් අනුපාතික සියයට 7.83 සහ සියයට 9.43 ක පරාසයක් දක්වා සැලකිය යුතු ලෙස අඩු විය. කෙසේ වෙතත්, අන්තර් බැංකු එක්දින ප්‍රතිමිලදී ගැනුම් (රජයේ සුරැකුම්පත් මත) 2009 වසරේ දී පැවති ප්‍රමාණයෙන්ම බොහෝදුරට නොවෙනස්ව පැවතියද, ඒකෂණ මුදල් අනුපාතික පරාසයට වඩා පහළ පරාසයක් පෙන්නුම් කළා වූ

එක්දින ප්‍රතිමිලදී ගැනුම් පොලී අනුපාත සියයට 7.05 සහ සියයට 8.53 ක පරාසයක් දක්වා කැපී පෙනෙන ලෙස අඩු විය. කෙසේ වෙතත්, අතිරික්ත ද්‍රවශීලතාවයක් පැවතීම සහ මහ බැංකු ප්‍රතිවිකුණුම් කවුළුවෙහි අඩු ක්‍රියාකාරිත්වයන් සමඟ අතිරික්ත ද්‍රවශීලතාවය ඉවත් කිරීමට මහ බැංකුව ගත් ක්‍රියාමාර්ග හේතුකොටගෙන මහ බැංකු සුරැකුම්පත් ඉතා විශාල ලෙස වැඩි වූ අතර, එම නිසා මහ බැංකුවේ ප්‍රතිමිලදී ගැනුම් ගනුදෙනු සැලකිය යුතු ලෙස වැඩි විය.

දේශීය විදේශ විනිමය වෙළෙඳපොළ

විදේශ අරමුදල් ගලාපීම වැඩිවීමත් සමඟ ශ්‍රී ලංකා රුපියල ක්‍රමයෙන් අධිප්‍රමාණය විය. ශ්‍රී ලංකා රුපියල එ.ජ. ඩොලරයට සාපේක්ෂව රුපියල් 114.38 සිට රුපියල් 110.95 දක්වා සියයට 3.09 කින් අධි ප්‍රමාණය විය. යුරෝ සහ බ්‍රිතාන්‍ය පවුමට සාපේක්ෂව රුපියල පිළිවෙලින් සියයට 10.95 කින් සහ සියයට 6.03 කින් අධිප්‍රමාණය වුණි. කෙසේ වුවත්, ඉන්දියානු රුපියලට සහ ජපන් යෙන් වලට සාපේක්ෂව ශ්‍රී ලංකා රුපියල පිළිවෙලින් සියයට 0.73 කින් සහ සියයට 8.8 කින් අවප්‍රමාණය විය. විදුලි මුදල් හුවමාරු සඳහා වාණිජ බැංකු සාමාන්‍ය එ.ජ. ඩොලරයේ ගැනුම් සහ විකුණුම් අනුපාත 2009 වසරේ දී වාර්තා වූ රුපියල් 113.61 සහ රුපියල් 115.15 ට සාපේක්ෂව 2010 වසරේ දී රුපියල් 110.2 සහ රුපියල් 112.02 දක්වා අඩු විය. එ.ජ. ඩොලරය, යුරෝ සහ බ්‍රිතාන්‍ය පවුමට සාපේක්ෂව ශ්‍රී ලංකා රුපියල අධිප්‍රමාණය වීම, විදේශීය වෙළෙඳපොළෙහි තවදුරටත් තරඟකාරී වීම සඳහා ඵලදායීතාවය ඉහළ නැවීමේ අවශ්‍යතාව අපනයන කරුවන්ට දන්වන ලද සංඥාවක් විය.

සමස්ත අන්තර් බැංකු විදේශ විනිමය ගනුදෙනු ප්‍රමාණය 2010 වසර තුළ දී එ.ජ. ඩොලර් මිලියන 11,066 ක් දක්වා වර්ධනය වූ අතර, එය 2009 වසරේ දී එ.ජ. ඩොලර් මිලියන 10,959 ක් විය. 2010 වසර තුළ සාමාන්‍ය දෛනික අන්තර් බැංකු ගනුදෙනු ප්‍රමාණය

8.16 සංඛ්‍යා සටහන මුදල් වෙළෙඳපොළ ගනුදෙනු

අයිතමය	පරිමාව (රුපියල් බිලියන)			පොලී/ඵලදා අනුපාතිකය		
	2008	2009	2010	2008	2009	2010
ඒකෂණ මුදල්	1,927	2,040	996	12.52 - 21.13	8.58 - 15.54	7.83 - 9.43
අන්තර් බැංකු ප්‍රතිමිලදී ගැනුම්	932	1,162	1,128	12.03 - 21.76	8.29 - 15.01	7.05 - 8.53
මහ බැංකු ප්‍රතිමිලදී ගැනුම්	851	1,786	10,723	10.50 - 15.94	7.50 - 10.90	7.25 - 8.25
මහ බැංකු ප්‍රති විකුණුම්	905	907	-	12.00 - 19.00	9.75 - 19.00	9.75 - 9.00
මහ බැංකු සුරැකුම්පත්	176	1,781	1,467	10.50 - 16.25	7.50 - 9.62	7.25 - 8.85

මූලාශ්‍රය: ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව

එ.ජ. ඩොලර් මිලියන 46.3 ක් වූ අතර, එය 2009 වසර තුළදී එ.ජ. ඩොලර් මිලියන 45.4 ක් විය. එ.ජ. ඩොලරයේ අභිනතර විචල්‍යතාව ඉවත් කොට පහසු කිරීම උදෙසා, පෙර පරිදීම මහ බැංකුව නිරතුරුව දේශීය විදේශීය විනිමය වෙළෙඳපොළට මැදිහත් වී ඇති අතර, 2010 වසර තුළ දී දේශීය විදේශීය වෙළෙඳපොළ තුළින් එ.ජ. ඩොලර් මිලියන 753.2 ක් මිලදීගෙන ඇත. කෙසේ වෙතත්, ජාත්‍යන්තර වෙළෙඳපොළෙහි බොර තෙල් මිල ඉහළ යාම ප්‍රධාන වශයෙන්ම තෙල් සඳහා කරන ගෙවීම් වැඩි වීමට හේතු වූ අතර, එහි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස මහ බැංකුවට වසර අවසානවත්ම එ.ජ. ඩොලර් මිලියන 819.8 ක් විකිණීමට සිදුවිය. මේ හේතුවෙන් එ.ජ. ඩොලර් මිලියන 66.6 ක ශුද්ධ විකුණුම් 2010 වසරේ දී වාර්තා වූ අතර, 2009 වසරෙහි දී එය වාර්තා කරනු ලැබුයේ එ.ජ. ඩොලර් මිලියන 2291.9 ක ශුද්ධ ගැනුමය. වැඩි දියුණු වූ විදේශ ආයෝජකයන්ගේ විශ්වාසය සහ අභිප්‍රායන් පිළිබිඹු කරමින් කොටස්, රජයේ සුරැකුම්පත්, තැන්පතු යනාදිය මාර්ගයෙන් 2010 වසර තුළ දී රට තුළට ගලා එන ලද ශුද්ධ විදේශ ආයෝජන ප්‍රමාණය රුපියල් බිලියන 51.8 ක් විය. (එ.ජ. ඩොලර් මිලියන 458 ක්) විදේශ ආයෝජකයන්ට තම මූල්‍ය ආයෝජන විධිමත් කරගැනීම සඳහා විනිමය පාලන ප්‍රතිපත්තිය යටතේ වන රුපියල් ගිණුම තුළින් සුරැකුම් ආයෝජන ගිණුම්වල ගලා යෑම් සහ ගලා ඒම් පෙන්වුම් කරනු ලැබේ. මෙම ගිණුම් රුපියල් බිලියන 215.9 ක ගලා ඒම් වාර්තා කොට ඇති අතර, ආයෝජන නැවත අදාළ රටවල්වලට යාම, ලාභාංශ/ආදායම් සඳහා වූ ගලා යාම් රුපියල් බිලියන 164.1 ක් විය.

රුපියල විදේශීය ගනුදෙනු සඳහා යෙදවීම වඩාත් පුළුල් කිරීම උදෙසා, විනිමය පාලන ලිහිල් කිරීමේ මිණුම් කිහිපයක් විවක්ෂණශීලී ආරක්ෂිත ක්‍රම සමඟ ක්‍රියාත්මක කරන ලදී. එම ක්‍රියාමාර්ග ලෙස විදේශිකයන්ගේ මූල්‍ය ආයෝජන විධිමත් කිරීම උදෙසා සුරැකුම්පත් ආයෝජන ගිණුම (SIA) හඳුන්වාදීම, සාංගමික ණයකරවල සියයට 50 ක් දක්වා විදේශ ආයෝජනයට අවසර දීම, ඒක පුද්ගල සහ ව්‍යාපාර මගින් සිදුකරන විදේශ ණය ගැනීම් අඩු කාලයකින් අනුමත කිරීම, විදේශීය ව්‍යාපාරයන්ට ශ්‍රී ලංකාව තුළ ව්‍යාපාර ආරම්භ කිරීමට අවසර දීම මෙන්ම ශ්‍රී ලංකාවේ ව්‍යාපාරවලට සහ හවුල් ව්‍යාපාරයන්ට ශ්‍රී ලංකාවෙන් පිටත ව්‍යාපාර සිදු කිරීමටත් අවසර දීම, ආනයන බිල්පත් පූර්ව ගෙවීම් සඳහා අවසර ලබාදීම, තෝරාගනු ලැබූ ආනයනික පාරිභෝගික භාණ්ඩ සඳහා වූ සියයට 100 ක ආන්තික අවශ්‍යතාව ඉවත් කිරීම, එ.ජ. ඩොලර් 10,000 ක් 50,000 ක් අතර ආනයන සඳහා වූ පූර්ව ගෙවීම් සීමාව ඉහළ නැංවීම, යෝග්‍ය ගනුදෙනුකරුවන් සඳහා විදේශ මුදල්වලින් සිදුවන

ඉදිරි ගිවිසුම් තවදුරටත් ලිහිල් කිරීම, ජාත්‍යන්තර සේවා සපයන්නන් හට සහ ඒවායේ සේවකයන් හට විදේශ මුදල් ගිණුම්, ශ්‍රී ලංකාවේ තනි පුද්ගලයින්ට, ව්‍යාපාරවලට සහ හවුල් ව්‍යාපාරයන්ට විදේශීය ව්‍යාපාරයන්හි කොටස් ආයෝජනය කිරීම සහ විදේශීය රාජ්‍යයන් සහ රාජ්‍ය ආයතනවල වාර්ෂික සීමාවන් යටතේ සහ නිකුත් කරන ස්වෛරීත්ව බැඳුම්කර වල ආයෝජනය කිරීමට අවසර දීම, අපනයනකරුවන් වැනි සමහර ශ්‍රී ලාංකික පුරවැසි කොටස් සඳහා ශ්‍රී ලංකාවෙන් පිටත බැංකු සමඟ ගිණුම් පවත්වාගෙන යාමට අවසර දීම යනාදිය පෙන්වා දිය හැක. මෙම විනිමය පාලන ලිහිල් කිරීම සමඟ අවේක්ෂණය විදේශීය ආයෝජන විශ්වාසය ඉහළ නැංවීමට සහ ඉහළ ආර්ථික වර්ධනයක් උදෙසා විදේශ වෙළෙඳපොළෙහි මූල්‍ය දේශීය ඉතිරිකිරීම් ආයෝජන පරතරය සඳහා සම්පත් සේවයෙහි යෙදවීම පහසු කිරීම උදෙසා අස්ථාවර ප්‍රාග්ධන ප්‍රවාහ ආදිය බලාපොරොත්තු වේ.

රජයේ සුරැකුම්පත් වෙළෙඳපොළ

ප්‍රාථමික වෙළෙඳපොළෙහි රජයේ සුරැකුම්පත් නිකුතුව මෙන්ම ද්විතීය වෙළෙඳපොළෙහි ගනුදෙනුවල ද වර්ධනයක් 2010 වසරේ දී පෙන්නුම් කළේය. ප්‍රාථමික වෙළෙඳපොළ මගින් නිකුත් කළ මුළු භාණ්ඩාගාර බිල්පත් සහ බැඳුම්කර රුපියල් ට්‍රිලියන 1.5 ක් වශයෙන් 2010 දී නොවෙනස්ව පැවතුනද, භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කර නිකුත් කිරීම පහළ යාම හේතුවෙන් එම සංයුතිය තුළ භාණ්ඩාගාර බිල්පත් වල කොටස ඉහළ ගියේය. කෙසේ වෙතත් ද්විතීය වෙළෙඳපොළේ ගනුදෙනු රුපියල් ට්‍රිලියන 41.2 ක් දක්වා දෙගුණයකින් වර්ධනය විය. ද්විතීය වෙළෙඳපොළ ගනුදෙනු වලදී භාණ්ඩාගාර බිල්පත් ගනුදෙනු, භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කර ගනුදෙනු අභිබවා යාමක් දක්නට ලැබුණි. ලංකාසෛක්‍ය පද්ධතිය තුළ වූ ආයෝජන ගිණුම් සංඛ්‍යාව ද 73,396 ක් දක්වා සියයට 13 කින් ඉහළ ගියේය. මූල්‍ය ප්‍රතිපත්ති ලිහිල්

3.17 සංඛ්‍යා සටහන		රජයේ සුරැකුම්පත්වල වෙළෙඳපොළ පරිමාවන්		
		රුපියල් බිලියන		
අයිතමය	2008	2009	2010	
ප්‍රාථමික වෙළෙඳපොළ තුළ නිකුත් කළ	1,268.3	1,522.6	1,508.6	
භාණ්ඩාගාර බිල්පත්	779.6	821.2	1,000.1	
භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කර	488.7	701.4	508.6	
ද්විතීය වෙළෙඳපොළ ගනුදෙනු (ලංකා සෛක්‍යවි වාර්තා වූ පරිදි)	17,562.7	20,542.5	41,250.0	
භාණ්ඩාගාර බිල්පත්	7,566.0	8,048.6	21,379.7	
භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කර	9,996.8	12,493.9	19,870.3	
ලංකා සෛක්‍යවි ආයෝජන ගිණුම් සංඛ්‍යාව	56,041	64,680	73,396	

මූලාශ්‍රය: ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව

අයිතමය	රජයේ සුරැකුම්පත්වල වෙළෙඳපොළ ඵලදා අනුපාතික					
	ප්‍රාථමික වෙළෙඳපොළ			ද්විතියික වෙළෙඳපොළ		
	2008	2009	2010	2008	2009	2010
භාණ්ඩාගාර බිල්පත්						
දින 91	16.46-21.30	7.25-17.31	7.02-8.52	16.33-19.33	7.33-17.70	6.62-8.57
දින 182	17.45-19.99	8.33-18.57	6.95-9.24	17.54-19.37	8.27-18.53	6.89-9.14
දින 364	18.34-19.96	9.17-19.12	7.10-9.47	18.35-19.51	9.12-19.16	7.06-9.48
භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කර						
වසර 2	17.79-20.53	9.55-21.00	8.27-9.60	17.50-20.86	9.56-20.25	7.53-10.68
වසර 3	16.90-20.34	12.83-20.10	8.15-9.78	17.19-20.00	9.81-19.70	7.78-11.48
වසර 4	16.89-19.09	9.78-18.10	9.09-9.80	16.21-20.25	9.69-20.08	8.18-12.01
වසර 5	17.00	10.32-13.00	8.76-9.90	16.00-19.74	9.99-19.67	8.79-12.05
වසර 6		9.92-16.50	8.93-9.92	15.61-19.50	10.05-19.67	8.87-12.25
වසර 10		13.09-13.74	9.30-9.80	14.63-18.19	10.08-18.63	9.04-12.61

මූලාශ්‍රය: ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව

කිරීම සහ වෙළෙඳපොළ ද්‍රවශීලතාවය වැඩි දියුණු වීමත් සමඟ 2010 වර්ෂයේ දී ඵලදා අනුපාතිකයන් සැලකිය යුතු ලෙස පහළ යාමට පටන් ගත්තේය. ඒ හැර වර්ෂය තුළ ඵලදා අනුපාතිකයන් වෙනස්වීම් වූ පරාසය තුළ ද එම අනුපාතිකයන් පහළ යාමේ නැඹුරුවක් පෙන්නුම් කළේය. 2009 වර්ෂයේ දී සියයට 7 සිට සියයට 19 දක්වා පරාසයක වූ භාණ්ඩාගාර බිල්පත් ඵලදා අනුපාතිකය සියයට 7 සිට සියයට 9 දක්වා පරාසයකට පහත වැටුණි. 2009 වසරේ දී භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කර ඵලදා අනුපාතිකයන් සියයට 10 සිට සියයට 20 දක්වා වූ පරාසයේ සිට 2010 දී සියයට 8 සිට සියයට 13 දක්වා වූ පරාසයකට පහත වැටුණි.

2010 වර්ෂය තුළ දී තුන්වන ජාත්‍යන්තර ස්වෛරීත්ව බැඳුම්කර සිංගප්පූරුවේ කොටස් හුවමාරුවේ ලැයිස්තුගත කිරීම මගින් රජයට එ.ජ. ඩොලර් මිලියන 1,000 ක් ලබා ගැනීමට හැකි විය. 2009 වසරේ සියයට 7.4 යටතේ සිදුකළ පසුගිය පස් අවුරුදු බැඳුම්කරයන්ට සාපේක්ෂව මෙම ණය මුදල් සියයට 6.25 ක් වූ ආකර්ෂණීය අනුපාතයක් යටතේ ලබාගැනීමට හැකිවිය. මෙහි ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන්, 2007 සහ 2009 වර්ෂ වලදී එ.ජ. ඩොලර් මිලියන 500 බැගින් නිකුත් කළ බැඳුම්කරයන් දෙක සඳහා අදාළ වූ ඵලදා අනුපාතයන් ද පාදකාංක 180 කින් පමණ පහත වැටුණි. භාණ්ඩාගාර බිල්පත් සහ බැඳුම්කර සඳහා වූ විදේශීය ආයෝජනයන් ද එම සුරැකුම්වල නොපියවූ ශේෂයෙන් සියයට 10 ක් වන සීමාව දක්වා ළඟා වූ අතර එම අදාළ මුදල භාණ්ඩාගාර බිල්පත් සඳහා රුපියල් බිලියන 57 ක් සහ භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කර සඳහා රුපියල් බිලියන 184 ක් වශයෙන් ද විය.

කොළඹ කොටස් වෙළෙඳපොළ

ලොව විශිෂ්ටතම ක්‍රියාකාරීත්වයකින් යුත් කොටස් වෙළෙඳපොළවලින් එකක් බවට පත්වෙමින්, 2010 වසරේ දී කොළඹ කොටස් වෙළෙඳපොළෙහි කටයුතු ඓතිහාසික ලෙස ඉහළ මට්ටමකට වර්ධනය වූ අතර, දර්ශක සියල්ලම පහත 2009 වසරේ සිට ඉහළ මට්ටමක වූ ක්‍රියාකාරීත්වයක් පෙන්නුම් කළේය. 2010 වසරේ දී සමස්ත කොටස් මිල දර්ශකය සියයට 96 කින් ද, මිලංක මිල දර්ශකය සියයට 83 කින් ද ඉහළ ගියේය. සමස්ත කොටස් මිල දර්ශකයේ සහ මිලංක මිල දර්ශකයේ වූ ඉහළ නැගී උපනතියට දායක වෙමින්, සියලුම උප අංශයන්හි මිල දර්ශක ඉහළ ගියේය. ගනුදෙනු කළ කොටස් සංඛ්‍යාව සිව් ගුණයකින් වැඩි වූ අතර, දෛනික සාමාන්‍ය පිරිවැටුම තෙගුණයකට වැඩි ප්‍රමාණයකින් ඉහළ ගියේය. වෙළෙඳපොළ මිල ඉපැයුම් අනුපාතය 2010 වසර තුළ තවදුරටත් වර්ධනය වූ අතර, එය 2009 වර්ෂයේ දී පැවති 16.6 ට සාපේක්ෂව මෙම වසරේ දී 25.2 ක අගයකට ළඟා වී ඇත. 2009 වසර තුළ දෙගුණයක් වූ වෙළෙඳපොළ ප්‍රාග්ධනීකරණය, 2010 වසර තුළ නැවතත් දෙගුණයක් බවට පත්වෙමින් රුපියල් ට්‍රිලියන 2.2 ක අගයකට 2010 වසර අවසානයේ දී ළඟා විය. වෙළෙඳපොළ ප්‍රාග්ධනීකරණය අනුව විශාලතම උප අංශ පහ වන 1. බැංකු, මූල්‍ය සහ රක්ෂණ 2. විවිධාංගීකරණ 3. ආහාර, පානීය සහ දුම්කොළ 4. හෝටල් සහ සංචාරක 5. විදුලි සංදේශ යන අංශ සමස්ත වෙළෙඳපොළ ප්‍රාග්ධනීකරණයෙන් සියයට 74 කට දායක වූ අතර, එම අංශ 2010 වසරේ දී කොටස් වෙළෙඳපොළෙහි වූ ශීඝ්‍ර දියුණුවට ප්‍රධානතම ලෙස දායකත්වය සපයන ලදී. බොහොමයක් කොටස් වල මිල ඉහළ යාම හේතුවෙන් ලද ප්‍රාග්ධන ලාභ තත්වයන් දේශීය ආයෝජකයින්

8.19 සංඛ්‍යා සටහන කොටස් වෙළෙඳපොළේ තෝරාගත් දර්ශක

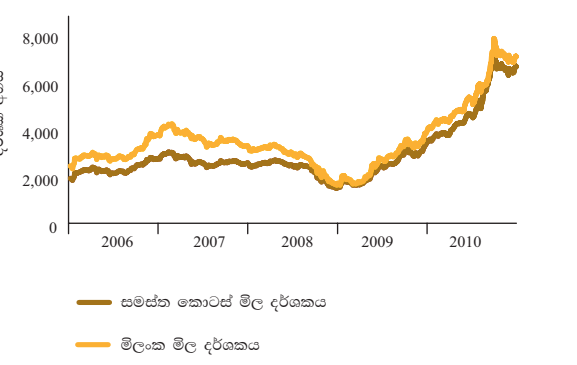
	2008	2009	2010
සමස්ත කොටස් මිල දර්ශකය (අ)	1,503.0	3,385.6	6,635.9
වාර්ෂික වෙනස (%)	(40.9)	125.3	96.0
මිලංක මිල දර්ශකය (අ)	1,631.3	3,849.4	7,061.5
වාර්ෂික වෙනස (%)	(50.5)	136.0	83.4
වෙළෙඳපොළ ප්‍රාග්ධනීකරණය (රු. බිලියන) (අ)	488.8	1,092.1	2,210.5
ද.ජා.නි.යේ ප්‍රතිශතයක් ලෙස (%)	11.4	22.9	39.4
වෙළෙඳපොළ මිල ඉපැයීම් අනුපාතිකය (අ)	5.4	16.5	25.2
වෙළෙඳපොළ ප්‍රාග්ධනීකරණය හා පිරිවැටුම අතර අනුපාතය (%)	22.6	13.0	25.8
දෛනික සාමාන්‍ය පිරිවැටුම (රු. මිලියන)	465.0	593.6	2,396.3
වෙළෙඳාම් කළ කොටස් වටිනාකම (රු. බිලියන)	110.4	142.5	570.3
වෙළෙඳාම් කළ කොටස් ගණන (මිලියන)	3,155	4,929	18,489
ලැයිස්තුගත කළ සමාගම් ගණන	235	231	241
කොටස් හඳුන්වාදීම් (අ)	1	0	2
ආරම්භක මහජන අර්පණයන්/විකිණීම සඳහා වන අර්පණයන් සංඛ්‍යාව (අ)	2	3	8
හිමිකම් නිකුත් ගණන	9	14	31
හිමිකම් නිකුත්ගෙන් හා මූලික මහජන නිකුත්ගෙන් එකතු වූ මුළු ප්‍රමාණය (රු. මිලියන)	4,409	6,205	28,669

(අ) වසර අවසානයට මූලාශ්‍රය: කොළඹ කොටස් ක්‍රමවේදය (ආ) සමාගම් ලැයිස්තුගත කිරීමෙහි ක්‍රම 3ක් ඇත. මහජන නිකුතුවක් අවශ්‍ය නොවන හඳුන්වා දීමක්, දැනටමත් තිබෙන කොටස් නිකුත් කිරීම සඳහා මහජනයාට කරන අර්පණයක් සහ මහජනයාට ආයතනිකව සඳහා නව කොටස් නිකුත් කිරීමක් වශයෙනි.

වැඩි පිරිසකට වෙළෙඳපොළෙහි නියැලීමට ඉවහල් වූ අතර, එය ශුද්ධ විදේශීය විකුණුම් රුපියල් බිලියන 26.4 ක් දක්වා ඉහළ යාමට හේතු විය. 2010 වසර තුළ දී නව කොටස් නිකුත් ද ඉහළ යන ලදී. නව ආරම්භක මහජන අර්පණයන් අටක් නිකුත් කළ අතර, ඉහළ ආයෝජක විශ්වාසය පිළිබිඹු කරමින්, ඒවා සඳහා සැපයිය නොහැකි සැලකිය යුතු ඉහළ ඉල්ලුමක් ඇතිවිය. නව ආරම්භක මහජන අර්පණයන් මගින් රුපියල් බිලියන 4.3 කට වඩා වැඩි මුදල් ප්‍රමාණයක් රැස්කරගන්නා ලදී. තවද, සමාගම් 28 ක් විසින් හිමිකම් නිකුත් සිදු කළ අතර, රුපියල් බිලියන 24.3 ක් එමගින් උපයා ගැනීමට හැකි විය.

කොටස් වෙළෙඳපොළෙහි යහපත් ක්‍රියාකාරීත්වයක් පවත්වා ගැනීම සඳහා නියාමන ක්‍රියාමාර්ග කිහිපයක් හඳුන්වා දෙනු ලැබීය. කොටස් මිල ගණන්වල ශීඝ්‍ර ඉහළයාම සහ සමපේක්ෂණ වෙළෙඳ කටයුතු හේතුවෙන් මතු වූ ගැටලු අවගෝෂණය කරගැනීම පිණිස, 2010 අගෝස්තු මස දී සුරැකුම්පත් සහ විනිමය කොමිෂන් සභාව විසින් උපරිම ලෙස සියයට 10 ක් දක්වා මිල ඉහළ යෑමේ හා පහළ යෑමෙහි, මිල පරාස නීතියක් (Price Band) හඳුන්වා දෙන ලදී. කොටස් මිල විචලනය සහ ගනුදෙනු වූ කොටස් ප්‍රමාණය මත පදනම් වූ සූත්‍රයකට අනුව තෝරාගත්

8.10 රූප කොටස් මිල දර්ශක

කොටස් සඳහා පමණක් පැනවිය යුතු උපරිම වශයෙන් සියයට 10 ක මිල ඉහළ පහළ යෑමේ සංශෝධිත මිල පරාස නීතියක් 2010 සැප්තැම්බර් මාසයේ දී එතෙක් පැවති සියලුම කොටස් සඳහා වූ පොදු මිල පරාස නීතිය වෙනුවට ආදේශ කරනු ලැබීය. 2011 ජනවාරි සිට කොටස් තැරැව්කරුවන් විසින් කොටස් මිලදී ගන්නා ආයෝජකයින් සඳහා සපයනු ලබන ණය, පියවීමේ කාලය ඉදිරි දින 3 කට වඩා දීර්ඝ කළ නොහැකි අතර, ණය පියවීමේ කාලය ඉදිරි දින 3 කට වඩා දීර්ඝ කරන්නේ නම් එය ආන්තික සැපයුම්කරුවන් මගින් පමණක් සිදුකළ යුතුය. කොටස් තැරැව්කරුවන් තම ණයකරුවන් සඳහා දැනට සපයා ඇති ණය ප්‍රමාණය 2011 මාර්තු මස අවසන් වන විට සියයට 50 කින් අඩුකළ යුතු අතර, 2011 ජූනි මස අවසන් වන විට සියයට 100 කින් එය අඩු කළ යුතුය. තවද, ඉදිරි දින 5 ක් තුළ පියවීම පැහැර හරින ලද ආයෝජකයින්ගේ කොටස්, කොටස් තැරැව්කරුවන් විසින් අනිවාර්යයෙන් විකිණීම සිදුකළ යුතුය. එලෙසම, මිල පරාස නීතියට යටත්ව කොටස් මිලදී ගනු ලබන ආයෝජකයින්ගේ අදාළ පියවීම් අගයෙන් සියයට 50 ක් එම මොහොතේම තැරැව්කරුවන් විසින් අයකර ගත යුතුය. කොටස් වෙළෙඳාම සඳහා අදාළ වන තැරැව් ගාස්තු සහ අනෙකුත් රාජ්‍ය ගාස්තු ඇතුළත් වූ ගාස්තු ව්‍යුහයන් දෙකක්, එනම් රුපියල් මිලියන 1 ක් දක්වා වූ ගනුදෙනු සඳහා සියයට 1.425 ක් ද සහ රුපියල් මිලියන 1-100 දක්වා වූ ගනුදෙනු සඳහා සියයට 1.225 ක් ද, 2010 ජූනි 30 සිට බලපැවැත්වෙන පරිදි ඉවත් කරනු ලැබීය. රුපියල් මිලියන 50 ක් දක්වා වූ ගනුදෙනු සඳහා අඩු වූ නව ගාස්තු ව්‍යුහය සියයට 1.020 ක් විය. එමෙන්ම, ගිවිස ගත් තැරැව් ගාස්තු සඳහා වන සීමාව ද රුපියල් මිලියන 50 දක්වා අඩු කර ඇත. කොටස් ගැනුම් හෝ විකුණුම් කරන අවස්ථාවේ දී කොටස්වල මිල ඉහළ පහළ යාමේ වෙනස ශත 10 දක්වා අඩු කරන ලද අතර, මෙමගින් වෙළෙඳපොළ ගනුදෙනු

ප්‍රමාණය ඉහළයාමක් සිදුවේ යැයි බලාපොරොත්තු වේ. මූල්‍ය වාර්තා සහ ගිණුම් ඉදිරිපත් නොකරන සමාගම් දඬුවම් පුවරුවට (Default Board) මාරු කරනු ලැබේ. ලැයිස්තුගත සමාගම්වල අධ්‍යක්ෂකවරුන් හට ඔවුන් සතුව ප්‍රකාශයට පත් නොකරන ලද මිල සංවේදී තොරතුරු පවතින බැවින් එම ආයතනයේ කොටස් වෙළෙඳාම් කිරීම තහනම් වේ. 2011 ජනවාරි 1 දින සිට ක්‍රියාත්මක වන පරිදි, සියලුම නව කොටස් නිකුත් මධ්‍යම තැන්පතු ක්‍රමයේ තැන්පත් කර තැබිය යුතු අතර, දැනට ලැයිස්තුගත කර ඇති සියලුම සමාගම් විසින් නිකුත්කොට ඇති සුරැකුම්පත් වසරක කාලයක් තුළ දී මධ්‍යම තැන්පතු ක්‍රමයේ තැන්පත් කළ යුතුය.

වාණිජ පත්‍ර සහ ණයකර වෙළෙඳපොළවල්

2010 වසර තුළ දී මෙම වෙළෙඳපොළවල් ද්විත්වයම අඛණ්ඩව පහළ මට්ටමකට ක්‍රියාත්මක වූයේය. බැංකුවල අනුග්‍රහය ඇතිව ණය වශයෙන් නිකුත් කරන ලද සමස්ත වාණිජ පත්‍ර වල වටිනාකම 2009 වසරේ දී පැවති රුපියල් බිලියන 22 සමග සැසඳීමේ දී 2010 වසරේ දී රුපියල් බිලියන 12 ක් දක්වා අඩු වී ඇත. අදාළ පොලී අනුපාතික 2009 වසරේ දී වූ සියයට 9 න් සියයට 36 න් අතර පරාසයේ සිට 2010 වසරේ දී සියයට 7 සිට සියයට 16 දක්වා වූ පරාසයකට සැලකිය යුතු ලෙස අඩු විය. වාණිජ පත්‍ර වලින් සියයට 97 කට ආසන්න ප්‍රමාණයකම පරිණත කාලය මාස කිහිපයකි. 2010 දෙසැම්බර් අවසානයේ දී වාණිජ පත්‍රවල නොපියවන ලද සමස්ත ශේෂය රුපියල් බිලියන 4 ක් වූ අතර, එය 2009 වර්ෂයේ දෙසැම්බර් මස අවසානයේ දී පැවතියා වූ රුපියල් බිලියන 6 ට සාපේක්ෂව අඩු වීමකි. 2010 වසර තුළ දී ණයකර නිකුත් දෙකක් පමණක් නිකුත් කර ඇත. රුපියල් බිලියන 5 ක් වූ ලංකා බැංකුව විසින් නිකුත් කරන ලද පස් අවුරුදු ණයකරය සහ රුපියල් බිලියන 10 ක් වූ නාගරික සංවර්ධන අධිකාරිය නිකුත් කරන ලද ණයකරය එම ණයකර නිකුත් දෙක විය. කොළඹ කොටස් වෙළෙඳපොළෙහි ණය සුරැකුම්පත් වෙළෙඳාම් පද්ධතියෙහි (DEX) ලියාපදිංචි කරන ලද ණයකරවල වෙළෙඳ වටිනාකම 2009 වසරේ දී වූ රුපියල් මිලියන 137 හා සසඳන විට 2010 වසරේ දී රුපියල් මිලියන 72 ක් දක්වා පහළ ගියේය. ආයෝජන පදනම පුළුල් කිරීම සහ ද්විතීය වෙළෙඳපොළ ද්‍රවශීලතාව වර්ධනය කිරීමේ අරමුණු සහිතව, දේශීය සමාගම් මගින් නිකුත් කරන ලද රුපියල් ණයකරවලින් සියයට 50 ක ප්‍රමාණයක් දක්වා විදේශිකයන්ට ආයෝජනය කිරීමට අවසර දීම සඳහා විනිමය පාලන රෙගුලාසි ලිහිල් කර ඇත.

8.5 මූල්‍ය යටිතල පහසුකම්

ගෙවීම් සහ පියවීම් පද්ධති

2010 වර්ෂය තුළ දී ගෙවීම් පද්ධති භාවිත කරමින් සිදු කරන ලද ගනුදෙනු, ප්‍රමාණය හා වටිනාකම යන අංශ දෙකෙන්ම සැලකිය යුතු වර්ධනයක් පෙන්නුම් කළේය. තත්කාලීන දළ පියවීම් පද්ධතිය, ඡායාගත වෙක්පත් පිළිබිඹු නිෂ්කාගත පද්ධතිය, ශ්‍රී ලංකා අන්තර්බැංකු ගෙවීම් පද්ධතිය, ණය කාඩ්පත් සහ හර කාඩ්පත් මගින් කරන ලද මුළු ගෙවීම් ප්‍රමාණය සියයට 10.8 කින් ද ගෙවීම්වල මුළු වටිනාකම සියයට 41.4 කින් ද වැඩි විය.

තත්කාලීන දළ පියවීම් පද්ධතියේ සහභාගිත්ව ආයතනවල ඉල්ලීම මත සපයන ලද දෛනිකවල බාදෙන ද්‍රවශීලතා පහසුකම, එම ආයතනවල අභිමතය පරිදි ලබා ගත හැකි වන ලෙස 2010 පෙබරවාරි මාසයේ දී එම පහසුකම ලබා දෙන ක්‍රමවේදය වැඩි දියුණු කරන ලදී. තවද, විශේෂ නිවාඩු දින ප්‍රකාශයට පත් කරන ලද අවස්ථාවල දී ලංකාසෙට්ල් පද්ධතියේ දෛනික ගනුදෙනු පියවීම සඳහා ක්‍රමවේදයක් හඳුන්වා දෙන ලදී. සහභාගිත්ව ආයතනවලට මාර්ගගත සම්බන්ධතාවයක් ලබා දෙමින් ශ්‍රී ලංකා අන්තර්බැංකු ගෙවීම් පද්ධතිය වැඩි දියුණු කරන ලදී. එමෙන්ම, මෙම වැඩි දියුණු කිරීම මගින් සහභාගිත්ව ආයතනයකට එක් සැසියක් තුළ පිටතට යන දත්ත ගොනු කිහිපයක් එහි මෙහෙයුම්කරු (ලංකාක්ලියර් පුද්ගලික සමාගම) වෙත යැවිය හැකි වීම, පිටත යන හා ඇතුළට ලැබෙන දත්ත ගොනු සහතික කිරීම සඳහා සංඛ්‍යාංක අත්සන් භාවිතය සහ ශුද්ධ ශේෂයන් තත්කාලීන දළ පියවීම් පද්ධතිය තුළින් දිනකට වාර කීපයකදී පියවීම් සිදුකළ හැකි වීම යන පහසුකම් ද ලබා ගත හැකි විය. මේ අනුව දහවල් 12.00 ට පෙර මෙහෙයුම්කරුට ඉදිරිපත් කරනු ලබන ගනුදෙනු එදිනම පියවීම් (T+0) සිදුවන ක්‍රමවේදයක් දක්වා ශ්‍රී ලංකා අන්තර්බැංකු ගෙවීම් පද්ධතිය වර්ධනය කෙරිණි. එමෙන්ම මෙම වැඩි දියුණු කිරීමෙන් පසු සාමාන්‍ය ව්‍යාපාරික දිනයක් තුළ මිලියන 1.2 ක ගනුදෙනු හැසිරවීමට හැකි ධාරිතාවක් ශ්‍රී ලංකා අන්තර්බැංකු ගෙවීම් පද්ධතිය සතු විය. වාණිජ බැංකු ශාඛාවල සිට ලංකාක්ලියර් ආයතනයේ ප්‍රාදේශීය මධ්‍යස්ථාන වෙත භෞතික වෙක්පත් ලැබීමේදී සහ සිය ප්‍රාදේශීය මධ්‍යස්ථානවල සිට ලංකාක්ලියර් සමාගමට වෙක්පත් පිළිබිඹු ලැබීමේ දී ප්‍රායෝගික හේතූන් මත ඇති වූ කාල පමාව සහ එම ප්‍රාදේශීය මධ්‍යස්ථාන නඩත්තු කිරීමේ දී ඇති වූ පිරිවැය සමනය කිරීම සඳහා ශාඛා මට්ටමින් වෙක්පත්වල ඡායාපිටපත්

8.20 සංඛ්‍යා සටහන

ගෙවීම් පද්ධති මගින් සිදුවන ගනුදෙනු

අයිතමය	ප්‍රමාණය ('000)			වෙනස (%)		වටිනාකම (රු. බිලියන)			වෙනස (%)	
	2008	2009	2010	2009	2010	2008	2009	2010	2009	2010
තත්කාලීන දළ පියවීම් පද්ධතිය	229	233	247	1.7	6.0	25,131	33,155	47,806	31.9	44.2
ඡායාගත වෙක්පත් පිළිබිඹු නිෂ්කාගන පද්ධතිය	44,550	40,637	42,795	(8.8)	5.3	4,693	4,391	5,346	(6.4)	21.7
ශ්‍රී ලංකා අන්තර් බැංකු ගෙවීම් පද්ධතිය	7,845	9,034	12,530	15.2	38.7	236	279	332	18.2	19.0
ණය කාඩ්පත්	18,866	16,627	16,451	(11.9)	(1.1)	73	65	75	(11.0)	15.4
හර කාඩ්පත්	2,174	3,309	5,340	52.2	61.4	6	11	16	83.3	45.5
එකතුව	73,664	69,840	77,363	(5.2)	10.8	30,139	37,901	53,575	25.8	41.4

මූලාශ්‍රය: ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව

ලබාගැනීමටත් සහ ලංකාකේන්ද්‍රීය ආයතනයට සංයුක්ත තැටි මගින් ඒවා ඉදිරිපත් කිරීමටත් සහභාගිත්ව බැංකුවලට උපදෙස් දෙන ලදී. සියළුම බැංකුවලට ඔවුන්ගේ සියළුම ශාඛාවන් සෘජුවම ප්‍රධාන කාර්යාල වෙත සම්බන්ධ කර ගනිමින් මෙම සංයුක්ත තැටි ඉදිරිපත් කිරීමේ ක්‍රමය ඉතා සාර්ථකව ක්‍රියාත්මක කිරීමට හැකි විය. ඉන් පසුව 2010 දී එම ප්‍රාදේශීය මධ්‍යස්ථාන වසා දමන ලදී.

නියාමනයේ ප්‍රගතිය

2009 අංක 1 දරණ ගෙවීම් කාඩ්පත් සැපයුම්කරුවන් සඳහා වූ නියෝග යටතේ බලපත්‍රලාභී වාණිජ බැංකු 14 ක්, ලියාපදිංචි මූල්‍ය සමාගම් 2 ක් හා එක් බලපත්‍රලාභී විශේෂිත බැංකුවක් වෙත ඔවුන්ගේ ව්‍යාපාර කටයුතු පදනම් කර ගනිමින් කාඩ්පත් නිකුත් කරන්නා, මූල්‍ය අත්පත්කරු, ගෙවීම් පද්ධති ක්‍රියාකරු, නිෂ්කාගන පද්ධති ක්‍රියාකරු සහ පියවීම් පද්ධති ක්‍රියාකරු යන කාණ්ඩ යටතේ ගෙවීම් කාඩ්පත් සේවා සපයන්නන් ලෙස ක්‍රියා කිරීමට බලපත්‍ර නිකුත් කරන ලදී. තවද, ණය කාඩ්පත් ව්‍යාපාරයේ නියුතු කාඩ්පත් සේවා සපයන්නන්ට 2010 අංක 01 දරණ ණය කාඩ්පත් මෙහෙයුම් උපදෙස් මාලාව නිකුත් කරන ලදී. විද්‍යුත් මාර්ගයෙන් අරමුදල් හුවමාරු කිරීම සඳහා බිහිවෙමින් පවතින ක්‍රමවේදයන්හි ආරක්ෂාකාරී බව, කාර්යක්ෂම බව සහ ස්ථායීතාවය තහවුරු කරගැනීම සඳහා ගෙවීම් සහ පියවීම් පද්ධතිවල නීතිමය රාමුව පුළුල් කිරීමේ අවශ්‍යතාවය අවබෝධ කර ගනිමින් ජංගම දුරකථන මාර්ගයෙන් සිදු කරනු ලබන ගෙවීම් සඳහා උපදෙස් මාලාවක් සකස් කරන ලද අතර, එය නුදුරු අනාගතයේ දී බැංකු පද්ධතිය වෙත මුදාහරිනු ඇත.

තවද අන්තර්ජාල ගෙවීම් සඳහා ද උපදෙස් මාලාවක් කෙටුම්පත් කෙරෙමින් පවතින අතර, එයද 2011 වසරේ දෙවන භාගයේ දී නිකුත් කිරීමට නියමිතය.

ණය තොරතුරු

ණය තොරතුරු කාර්යාංශයේ ක්‍රියාකාරකම් තුළින් ද, මූල්‍ය ආයතන විසින් ලබාදුන් ණයවල වැඩිවීම පිළිබිඹු කරනු ලැබීය. ණය තොරතුරු කාර්යාංශයෙහි ණය වාර්තාකරණ ආයතන 89 ක සාමාජිකත්වයක් පැවති අතර, 2009 දී නිකුත් කරන ලද ණය වාර්තා 864,619 සමඟ සසඳන විට 2010 දී ණය වාර්තා 1,580,782 ක් නිකුත් කර ඇත. 2010 වර්ෂයේ දී ණය තොරතුරු කාර්යාංශයෙහි ප්‍රගතිය රැසක් දක්නට ලැබිණි. මාර්ගගත ණය තොරතුරු කළමනාකරණ ක්‍රමය මගින් ණය තොරතුරු කාර්යාංශය පාවිච්චි කරන්නන්ට ඉහළ සේවාවක් සපයන ලදී. ණය ගැනීමට බලාපොරොත්තුවන පුද්ගලයින් හට ස්වයං විමසීම් වාර්තා මගින් සිය ණය තොරතුරු ලබා ගැනීම සඳහා පහසුකම් සලසා දී ඇත. වෙක්පත් අගරුවීම්වලට අදාළ විස්තර ණය වාර්තාවල අඩංගු කිරීම හඳුන්වාදෙනු ලැබ ඇත. මහජනතාවට ණය අයදුම් කිරීමේදී හා ණය ලබා දෙන්නන් සමඟ අන්‍යෝන්‍යව කටයුතු කිරීමේ දී සහය වීමට පාරිභෝගික උපකාරී අංශයක් පිහිටුවනු ලැබ ඇත. එමෙන්ම, ණය තොරතුරු කාර්යාංශය විසින් වංචල දේපළ සඳහා “සුරක්ෂිත ගනුදෙනු ලේඛනාගාරයක්” පිහිටුවීමට මූලික වැඩකටයුතු ආරම්භ කරන ලද අතර, එමගින් වංචල දේපළ ඇප ලෙස තබාගෙන ණය මුදල් ලබාදීම සඳහාත්, එයට අනුබල දීම සඳහාත් පහසුකම් සපයනු ඇත.

මූල්‍ය අංශයේ ක්‍රියාකාරීත්වය සහ පද්ධති ස්ථායීතාව

විශේෂ සටහන 19

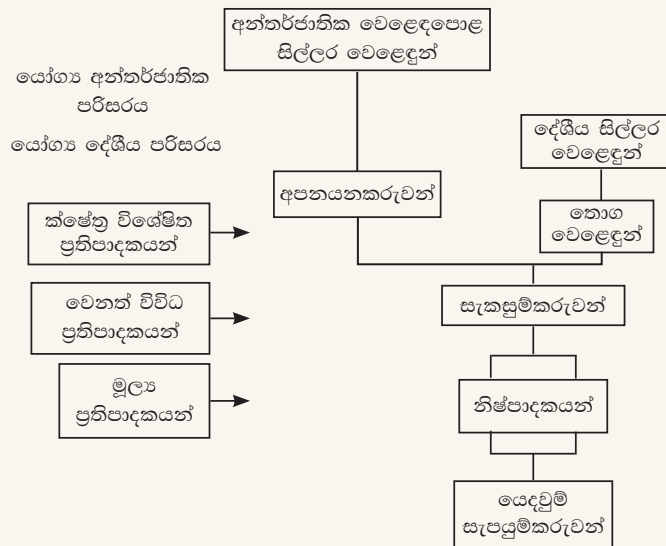
**අගයදාම ප්‍රවේශය:
සුළු ව්‍යවසාය සංවර්ධනය සඳහා වෙළෙඳපොළ ක්‍රියාමාර්ගයන්**

වසර ගණනාවක් පුරා දිළිඳු සහ වරප්‍රසාද නොලත් ජනතාවගේ සුභසාධනය ඉහළ නැංවීම අරමුණු කරගත් ආදායම් උත්පාදක ව්‍යාපෘති මගින් ඒවායේ ප්‍රතිලාභීන් හට කෙටිකාලීන, රැකියා කෙරෙහි යොමු වූ පුහුණුවක් ලබාදීම සහ ස්වයං රැකියා ආරම්භ කිරීම සඳහා ණයක් ඇතුළත් පැකේජයක් සපයන ලදී. අවශ්‍ය තාක්ෂණික සහ ව්‍යවසාය නිපුණතාවයන් වර්ධනය කිරීමට මෙම කෙටිකාලීන පුහුණුව ප්‍රමාණවත් නොවන අතර, නව ව්‍යාපාරයක් ආරම්භ කිරීමේ අවදානම බාරගැනීමේ අවම හැකියාව ඇත්තේ ද දිළිඳු සහ වරප්‍රසාද නොලත් ජනයාටය. ප්‍රතිලාභීන්ගෙන් වැඩිදෙනා වෙළෙඳපොළ විශ්ලේෂණයකින් තොරව කුකුළු ගොවිපොල පාලනය, සිල්ලර ව්‍යාපාර, ආහාර සැකසුම් සහ ඇඳුම් මැසීම වැනි අඩු පිරිවැයකින් ආරම්භ කළ හැකි ක්‍රියාකාරකම් තෝරා ගනු ලබයි. මෙම ක්‍රියාකාරකම්වල අඩු ඉපයුම් අනුපාතය හා සබැඳි අඩු ඵලදායිතාවය නිසා මෙම ස්වයං රැකියාලාභීන්ගේ ජීවන තත්ත්වය ඉහළ නැංවීමට නොහැකි වේ.

ලෝකය පුරා සංවර්ධනය වෙමින් පවතින රටවල, දිළිඳුකම අඩු කිරීමේ ක්‍රමෝපායයන් පිළිබඳ මෑතකාලීන අන්දැකීම් මගින් යථාර්ථයන් දෙකක් පැහැදිලිව අවධාරණය වේ. ආර්ථික වර්ධනයකින් තොරව, දිළිඳුකම පිටුදැකීම සාර්ථක නොවන අතර තරගකාරී නොවන කර්මාන්ත මගින් ආර්ථික වර්ධනය සාක්ෂාත් කරගත නොහැක. අගයදාම ප්‍රවේශය පිළිබඳ සංකල්පය, වරප්‍රසාද නොලත් ජනතාව විශාල සංඛ්‍යාවක් රැකියාවේ නිරතවන ව්‍යාපාර සහ/හෝ ක්ෂුද්‍ර සහ සුළු ව්‍යවසායයන්ගේ ඉහළ සහභාගිත්වයෙන් යුත් ජාතික සහ අන්තර්ජාතික වෙළෙඳපොළ තුළ තරගකාරී වීමට සහ තරගකාරී ලෙස රැඳී සිටීමට විභවයක් ඇති ව්‍යාපාර වෙත කේන්ද්‍ර ගත වේ. දීර්ඝකාලීනව දිළිඳු ජනතාවට ආධාර කිරීමට ඇති සුදුසුම ක්‍රමය, ඔවුන් නිරත වන ව්‍යාපාරවලට ආධාර කිරීම යැයි අගයදාම පිවිසුමෙහි යෝජකයෝ කරුණු ගෙන හැර දක්වති.

**රූප සටහන
වි.ස. 19.1**

අගයදාම ව්‍යුහය

සම්ප්‍රදායික ආර්ථික විද්‍යාවට අනුව, අගයදාමය ලෙස සඳහන් වන්නේ කිසියම් භාණ්ඩයක් (හෝ සේවාවක්) එහි සංකල්පයේ සිට අවසන් භාවිතය දක්වා ගෙන එනු ලබන සියලු ක්‍රියාකාරකම් සහ සේවාවන්ය. භාණ්ඩය නිෂ්පාදනය, සැකසීම, ගබඩා කිරීම, ප්‍රවාහනය සහ වෙළෙඳාම් කිරීම මගින් දාමයේ සෑම පියවරකදීම ඊට අගය එකතු කරන යෙදවුම් සැපයුම්කරුවන් නිෂ්පාදකයන්, සැකසුම්කරුවන්, තොග සහ සිල්ලර වෙළෙඳුන් මීට ඇතුළත්ය. අගයදාම

ප්‍රවේශය අගයදාමයක් හඳුනාගනු ලබන්නේ වෙළෙඳපොළ යන්ත්‍රණය පසුබිමෙහි ඇතුළත් සියළු ක්‍රියාකාරකම් තුළිනි. යෙදවුම් සැපයුම්කරුවන්ගේ සිට අවසන් වෙළෙඳපොළ ගැණුම්කරුවන් දක්වා ව්‍යාපාරය වෙත තාක්ෂණ, ව්‍යාපාර හා මූල්‍ය සේවාවන් සපයන උපකාරක වෙළෙඳපොළ සහ ව්‍යාපාරය ක්‍රියාත්මක වන ව්‍යාපාර පරිසරය (නීති, ව්‍යවස්ථා, ප්‍රතිපත්ති, අන්තර්ජාතික වෙළෙඳ ගිවිසුම් සහ පොදු යටිතල පහසුකම් ආදිය) මීට අන්තර්ගත වේ. (රූපය

19.1) දිළිඳු සහ වරප්‍රසාද නොලත් ප්‍රජාවගේ සුභසාධනය ඉහළ නැංවීම සඳහා, අගයදාමයේ විවිධ අවධිනිදි මුහුණ දෙන ඉඩ ප්‍රස්ථාවන් සහ බාධක ආමන්ත්‍රණය කරමින්, තෝරාගත් ව්‍යාපාරවල තරඟකාරී බව සහ කාර්යක්ෂමතාවය ඉහළ නැංවීමට අගයදාම ප්‍රවේශය මගින් බලාපොරොත්තු වේ.

ඇතැම් කර්මාන්තවල, තරඟකාරී වීමට සහ තරඟකාරී ලෙස ජාතික සහ අන්තර්ජාතික වෙළෙඳපොළ තුළ රැඳී සිටීමට විභවයක් ඇති විශාල සහ බලවත් ව්‍යාපාර ආයතන, අමුද්‍රව්‍ය හෝ අර්ධ වශයෙන් නිමකරන ලද භාණ්ඩ ක්ෂුද්‍ර සහ සුළු ව්‍යවසාය ක්ෂේත්‍රවලින් ලබාගන්නා අතර, එමගින් දිළිඳු සහ වරප්‍රසාද නොලත් විශාල සංඛ්‍යාවකට රැකියා සපයයි. අගයදාම උපායමාර්ගය මගින් විශාල ව්‍යාපාර ආයතන වල අවශ්‍යතාවයන් සෘජුවම සපුරා ගත හැකි වන ආකාරයෙන් එම ව්‍යාපාරවල නියැලී සිටින ශ්‍රම බලකායට සහ ක්ෂුද්‍ර සහ සුළු පරිමාණ ව්‍යවසාය ක්ෂේත්‍රයන්ට තාක්ෂණ සහාය සහ අවශ්‍ය සේවාවන් සැපයීමට සැලසුම් කරයි.

අගයදාම ප්‍රවේශයෙන් අපේක්ෂිත ප්‍රතිලාභ ළඟාකර ගැනීම සඳහා සුදුසු අගයදාමයන් සුපරීක්ෂාකාරීව හඳුනාගැනීම ඉතා වැදගත් වේ. අගයදාමයක් තෝරාගත් පසු, නිෂ්පාදනයට සහ වෙළෙඳපොළ කාර්යක්ෂමතාවයට පහසුකම් සැපයීම සඳහා සහ ව්‍යාපාරයේ තරඟකාරිත්වය ප්‍රවර්ධනය කිරීම සඳහා අන්තර් ව්‍යාපාර ආයතන සම්බන්ධතාවයන් විශ්ලේෂණය කිරීම අවශ්‍ය වේ. තවද, අගයදාම ප්‍රවේශය මගින්, අගයදාමයේ ක්‍රියාකාරිත්වය

කෙරෙහි බලපෑම් කරන නෛතික, නියාමන සහ ප්‍රතිපත්ති පරිසරය, මූල්‍ය සේවාවන්, ව්‍යාපාර කළමනාකරණ සේවා සහ තොරතුරු තාක්ෂණය වැනි ගුණාත්මක උපකාරක සේවාවන් කොතෙක් දුරට පවතින්නේද සහ අවශ්‍ය යටිතල පහසුකම් පවතින්නේද යන සාධකද පරීක්ෂා කරනු ලැබේ.

සමස්තයක් ලෙස විශ්ලේෂණය කිරීමේදී අගයදාම ප්‍රවේශයේ අවසන් අරමුණ වන්නේ වෙළෙඳපොළ යාන්ත්‍රණයක් තුළ පෞද්ගලික අංශයේ කොටස්කරුවන් මගින් ආර්ථික වර්ධනය සාක්ෂාත් කරගැනීමත්, දිළිඳු සහ වරප්‍රසාද නොලත් ජනතාවට ආර්ථික වර්ධනයේ ප්‍රතිලාභ නෙලා ගැනීමට අවස්ථාව සැලසීමත්ය. 2011 වර්ෂයේදී ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව විසින්, කෘෂිකාර්මික සංවර්ධනය සඳහා වන ජාත්‍යන්තර අරමුදල (IFAD) මගින් අරමුදල් සපයන ව්‍යාපාර යෝජනා ක්‍රමයක් වන ජාතික කෘෂි - ව්‍යාපාර සංවර්ධන වැඩසටහනෙහි ක්‍රියාකාරකම් ආරම්භ කරනු ඇත. මෙම වැඩසටහන, එහි අරමුණු සපුරා ගැනීමේ ක්‍රමෝපාය ලෙස අගයදාම ප්‍රවේශය, උපායමාර්ගය ලෙස යොදා ගනී. ක්ෂුද්‍ර සහ සුළු පරිමාණ ව්‍යවසායයන්ට සංවිධිත පෞද්ගලික අංශය සමඟ සම්බන්ධ වීමට අවස්ථාව ලබාදීම සඳහා ජාතික කෘෂි - ව්‍යාපාර සංවර්ධන වැඩසටහන පිළිගත් ව්‍යාපාර ආයතන වලට ආරාධනා කරනු ඇත. ඉහළ මිලක් ලබා දෙන සහ ස්ථායී ඉල්ලුමක් ඇති වෙළෙඳපලවල් සඳහා භාණ්ඩ සැකසුම් කිරීමට ඉඩ ලබා දීම තුලින් ගොවීන්ට අතිරේක ආදායමක් ජනනය කිරීමට ජාතික කෘෂි - ව්‍යාපාර සංවර්ධන වැඩසටහන බලපොරොත්තු වේ.